

Totalkalkylen for jordbruket

Jordbrukets totalregnskap 2021 og 2022
Budsjett 2023

AVGITT JUNI 2023

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

NIBIO er sekretariat for Budsjettnemnda for jordbruket

Årlig utkommer:

«Totalkalkylen for jordbruket» (Jordbrukets totalregnskap og budsjett)

«Referansebruksberegninger»

«Resultatkontroll for gjennomføringen av landbrukspolitikken»

«Volum- og prisindeksar for jordbruket» som ligger på:
<https://www.nibio.no/tjenester/volum-og-prisindeksar?locationfilter=true>

Totalkalkylen for jordbruket

Jordbrukets totalregnskap 2021 og 2022
Budsjett 2023

AVGITT
JUNI 2023

Forord

Årets totalkalkyle for jordbruket omfatter beregninger for revidert regnskap 2021, foreløpig regnskap 2022 og budsjett 2023. I tabellform er det også tatt med resultater for beregningene for enkelte år tilbake til 1959.

Tallseriene til jordbrukets totalregnskap og totalbudsjett ligger ajourført på elektronisk form tilbake til 1959 på NIBIOs nettsider (<http://www.nibio.no>).

Det presenteres også normaliserte regnskapstall. De normaliserte regnskapstallene er basert på totalkalkylens tallserier, men seriene er justert til normalårsnivå for avlinger, priser mv. Normaliserte regnskapstall gir et bedre grunnlag for vurdering av de mer varige endringer i jordbruket. Etter 1993 er de normaliserte regnskaper brukt til å bedømme inntektsutviklingen i jordbrukssektoren i forbindelse med jordbruksforhandlingene.

Knut Børve

Lars Johan Rustad

Innholdsfortegnelse

	Side
1 KORT OM BUDSJETTNEMNDEN FOR JORDBRUKET	7
1.1 Mandat og arbeidsområder	7
1.2 Budsjettnemndens sammensetning	9
1.3 Sekretariat	9
2 GRUNNLAG FOR TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET	11
2.1 Avgrensinger og beregningsprinsipper	11
2.2 Produksjonsgrunnlaget	13
2.2.1 Arbeidsforbruket i jordbruket	13
2.2.2 Areal og avlinger	16
2.2.3 Husdyrbestanden og ytelsen	22
2.4 Produktpriser og kostnader	24
2.5 Produktivitet	26
3 INNTEKTER	29
3.1 Innledning	29
3.2 Planteproduksjon	30
3.2.1 Korn, erter og oljefrø	30
3.2.2 Poteter	35
3.2.3 Hagebruksprodukter	37
3.3 Husdyrproduksjoner	47
3.3.1 Melk	47
3.3.2 Kjøtt	54
3.3.3 Egg	61
3.3.4 Andre husdyrproduksjoner	62
3.4 Andre inntekter	64
3.4.1 Inntekter fra kjøring med mer	64
3.4.2 Arbeidsinntekter ved investeringer	64
3.5 Endringer i buskap og lager av fôrmidler	65
3.5.1 Endringer i buskapsverdien	65
3.5.2 Medlemsbonus	65
3.5.3 Fôrregnskapet og lagerendringer av fôrmidler	66
4 DIREKTE TILSKUDD	67
4.1 Oppsummering	67
4.2 Generelt	68
4.2.1 Regnskapsårene	68
4.2.2 Budsjetåret	69
4.3 Utbetalinger fra Landbrukets utviklingsfond	69
4.4 Tilskudd til erstatninger m.m.	72
4.5 Direkte tilskudd (underpost)	72
4.6 Utviklingstiltak	73
4.7 Velferdsordninger	74
4.8 Ordninger utenom jordbruksavtalen	75
4.8.1 Erstatninger ved tiltak mot dyre- og plantesykdommer	75
4.8.2 Tilskudd til avløsning ved repetisjons- og heimevernsøvelser	76

4.8.3	Erstatninger for rovviltskader	76
4.8.4	Driftsplanlegging	76
5	KOSTNADER	77
5.1	Innledning	77
5.2	Ikke-varige kostnader	80
5.2.1	Handelsgjødsel og kalk.....	80
5.2.2	Innkjøpt fôr	83
5.2.3	Såfrø og planter	84
5.2.4	Energi og smøremidler.....	85
5.2.5	Andre kostnader.....	86
5.2.6	Vedlikehold	87
5.3	Leasing	88
5.4	Investeringer og kapitalslit.....	89
5.4.1	Innledning.....	89
5.4.2	Bruttoinvesteringer	89
5.4.3	Kapitalslit	94
5.4.4	Bokført kapital.....	95
5.5	Rentekostnader på lånt kapital	96
6	DET ØKONOMISKE RESULTAT	100
6.1	Innledning	100
6.2	Totalkalkylen og skatt.....	101
6.3	Vederlag til arbeid og kapital	103
6.4	Vederlag til arbeid og egenkapital.....	104
6.5	Justeringer av tidligere serier	105
7	NORMALISERTE REGNSKAPER.....	106
7.1	Innledning	106
7.2	Prinsippene for normaliseringen.....	107
7.2.1	Planteproduksjonen	107
7.2.2	Husdyrproduksjonen	109
7.2.3	Kostnader	109
7.2.4	Direkte tilskudd	109
7.2.5	Leasing.....	109
7.2.6	Renter på lånt kapital	109
7.3	Resultater av beregningene	110
8	BUDSJETTOVERFØRINGER TIL JORDBRUKET	117
	VEDLEGG.....	121

Vedlegg

Vedlegg I: INNTEKTER

Vedleggstabell	1.1	Korn, erter og oljefrø
- ” -	1.2	Poteter
- ” -	1.3	Hagebruksprodukter
- ” -	1.4	Andre planteprodukter
- ” -	1.5	Melk
- ” -	1.6	Kjøtt
- ” -	1.7	Egg
- ” -	1.8	Ull
- ” -	1.9	Andre husdyrproduksjoner
- ” -	1.10	Kjøreinntekter mv.
- ” -	1.11	Arbeidsinntekter ved investeringer
- ” -	1.12	Endringer i buskapsverdien
- ” -	1.13	Medlemsbonus

Vedlegg II DIREKTE TILSKUDD TIL JORDBRUKET

Vedleggstabell	2.1	Direkte tilskudd
----------------	-----	------------------

Vedlegg III: KOSTNADER

Vedleggstabell	3.1	Handelsgjødsel og kalk
- ” -	3.2	Innkjøpt kraftfôr
- ” -	3.3	Annet innkjøpt fôr
- ” -	3.4	Såfrø og planter
- ” -	3.5	Energi og smøremidler
- ” -	3.6	Andre kostnader
- ” -	3.7	Vedlikehold
- ” -	3.8	Leasing av maskiner
- ” -	3.9	Kapitalslit
- ” -	3.10	Realrente. Lånt kapital
- ” -	3.11	Bruttoinvesteringer. Løpende priser
- ” -	3.12	Bruttoinvesteringer. Faste priser
- ” -	3.13.1	Bokført kapital etter historisk kost
- ” -	3.13.2	Bokført kapital etter prisjustert saldo
- ” -	3.14.1	Arbeidsforbruk, timeverk
- ” -	3.14.2	Arbeidsforbruk, årsverk

Vedlegg IV: AREAL, AVLING OG BRUKEN AV AVLINGEN

Vedleggstabell	4.1	Areal, avling og bruken av avlingen
- ” -	4.2	Utvikling i jordbruksareal i drift. Fordeling på de enkelte vekster

Vedlegg V: HUSDYRSTATUS OG HUSDYRPRODUKSJON

Vedleggstabell	5.1	Husdyrstatus
- ” -	5.2	Utviklingen i husdyrproduksjonen til salg og hjemme- forbruk

Vedlegg VI: FÔRTILGANG OG FÔRBEHOV

Vedleggstabell	6.1	Fôrtilgang i alt
- ” -	6.2	Fôrtilgang. Kraftfôr
- ” -	6.3	Fôrbehov

STANDARDBETEGNELSER SOM ER ANVENDT I TABELLENE:

Tall forekommer ikke	.
Oppgave mangler	..
Null	-
Mindre enn en halv av den brukte enhet	o eller o,o
Foreløpige tall	*
Anslag (budsjett)	**

Sammendrag

Tabell 1 viser hovedresultater fra totalkalkylens normaliserte regnskap.

Tabell 1 Resultater etter normalisert regnskap.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	2023**
Sum produksjonsinntekter. Mill. kr.	33 838	34 176	34 138	36 072	39 096	41 708	43 488
Direkte tilskudd. Mill. kr.	10 259	12 098	11 726	12 094	12 079	14 671	17 280
Sum inntekter inkl. tilsk. Mill. kr. (A)	44 097	46 274	45 864	48 166	51 176	56 379	60 768
Sum ikke-varige produksjonsmidler. Mill. kr.	22 129	23 776	23 972	24 310	26 668	29 885	31 976
Sum kapitalkostnader. Mill. kr.	7 158	7 435	7 683	7 858	8 201	8 808	9 326
Sum kostnader. Mill. kr. (B)	29 287	31 210	31 654	32 168	34 869	38 693	41 303
Vederlag til arbeid og kapital. Mill. kr. (A-B)	14 810	15 064	14 210	15 998	16 307	17 686	19 465
– Realrente på lånt kapital. Mill. kr.	363	229	763	662	211	-25	705
Vederlag til arb. og egenkap. Mill. kr. (A-B-C)	14 448	14 835	13 446	15 336	16 096	17 711	18 760
Antall årsverk	43 300	42 800	42 300	42 700	42 100	41 050	40 550
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsverk. Kr	333 700	346 600	317 900	359 200	382 300	431 400	462 600
Endring pr årsverk, kr		12 900	-28 700	41 300	23 100	49 100	31 200
Endring pr årsverk, prosent		3,9	-8,3	13,0	6,4	12,8	7,2
Inntektseffekt pr årsv. av jordbruksfradr, kr	28 100	27 700	24 500	26 700	27 600	38 100	42 500
Ved. til arb. og egenkap. pr årsverk inkl. effekt av jordbruksfradraget, kr	361 800	374 300	342 400	385 900	409 900	469 500	505 100
Endring pr årsverk, kr		12 500	-31 900	43 500	24 000	59 600	35 600
Endring pr årsverk, prosent		3,5	-8,5	12,7	6,2	14,5	7,6

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

Generelt

Totalkalkylen for jordbruket, inkludert det normaliserte regnskapet, utarbeides årlig av Budsjettnemnda for jordbruket. Totalkalkylen viser totalverdiene som skapes i norsk jordbruk ved utnyttelse av jordbrukets produksjonsfaktorer. Seriene i Totalkalkylen går tilbake til 1959.

På grunnlag av produksjonsinntekter, kostnader og budsjettoverføringer beregnes ulike resultatmål i jordbruket. Videre tallfestes antall jordbruksbedrifter, arbeidsforbruket, areal og avlinger, husdyrbestander og -ytelser.

Fordi beregningene skal vise det økonomiske resultatet for jordbrukssektoren, holdes intern omsetning utenfor. Dette gjelder kjøp og salg innen sektoren av for eksempel fôr, dyr og maskintjenester. Leie/bortleie av jord, regnes også som intern omsetning. Bruk av jordbrukets maskiner utenfor jordbruket, inntektsføres som kjøreinntekter. Arbeidsforbruket som registreres i Totalkalkylen er alt arbeid utført i jordbrukssektoren, uavhengig av hvem som utfører arbeidet.

Resultatberegningene (inntekts- og kostnadsiden) i denne publikasjonen bygger på det samme tallgrunnlaget som Utredning nr. 1 Totalkalkylen som ble avgitt 14 april. For budsjettåret 2023 er imidlertid direkte effekter av jordbruksavtalen 16. mai innarbeidet (målpris- og tilskuddsøkninger). Det er ikke gjort oppdaterte anslag på andre inntekts- eller kostnadsposter.

Fra 1993 har totalkalkylens normaliserte regnskap blitt lagt til grunn i jordbruksforhandlingene ved vurdering av inntektsutviklingen. Dessuten danner den grunnlag for beregninger i nasjonalregnskap og nasjonalbudsjett. Også i matvareforbruksberegninger, i statistikk til internasjonale organisasjoner og gjennom forskning og utredninger gjøres det bruk av Totalkalkylen.

Resultater for regnskapsårene og budsjettåret

Det primære resultatmålet som nyttes i Totalkalkylen er «vederlag til arbeid og egenkapital». Resultatmålet uttrykker hva som er igjen til godtgjøring av all arbeidsinnsats, medregnet leid arbeid, og egenkapital innsatt i drifta. Beregningen skjer ved at alle kostnader, inkludert renter på lånt kapital, blir trukket fra produksjonsinntekter og tilskudd.

Totalkalkylen beregnes før skatt. I resultatmålet «vederlag til arbeid og egenkapital» er derfor ikke inntektsvirkningen av skattemessig fradrag i positiv næringsinntekt fra jordbruket regnet inn. Dette fradraget ble innført med virkning fra og med inntektsåret 2000. Budsjettnemnda beregner den inntektsmessige virkningen av jordbruksfradraget, som en separat operasjon ved siden av totalkalkylen. For 2021 er verdien av fradraget beregnet til 27 400 kr per årsverk. I jordbruksforhandlingene er det resultatmålet inklusive inntektsverdien av jordbruksfradraget som benyttes.

Resultater etter normalisert regnskap

Det normaliserte regnskapet skal vise utviklingen i jordbruket ved «normale» forhold, hvor det blant annet forutsettes normalårsavlinger i planteproduksjonen. Avlingsvariasjoner som skyldes forskjeller i værforhold fra år til år kommer til syne i det registrerte regnskapet mens dette jevnes ut i det normaliserte regnskapet. I tillegg normaliseres prisene i grøntsektoren. Også enkelte kostnader som kan variere sterkt mellom år, eksempelvis er realrentekostnaden normalisert.

Regnet per årsverk økte vederlaget til arbeid og egenkapital inkl. inntektsverdien av skattefradraget fra 2021 til 2022 ifølge det normaliserte regnskapet med 59 600 kr, fra 409 900 kr til 469 500 kr. Fra 2022 til 2023 er inntekten beregnet å øke med 35 600 kr til 505 100 kr.

Resultater etter registrert regnskap

Registrert regnskap viser det faktiske regnskapet for jordbruket hvert enkelt år. Resultatene kan svinge betydelig fra år til år, eksempelvis på grunn av at værforholdene

påvirker mengder og kvalitet på avlingene. Dessuten blir prisene påvirket av markedsforholdene.

Vederlaget til arbeid og egenkapital inkl. inntektsverdien av skattefradraget pr. årsverk økte med 105 000 kr, til 533 800 kr i 2022. I 2023 er inntektene beregnet å gå ned med 31 100 kr til 502 700 kr.

Inntekter i normalisert regnskap

Tabell 2 viser et sammendrag av inntektene i totalkalkylens normaliserte regnskap.

Tabell 2 Inntektssammendrag. Normalisert regnskap. Mill. kr¹

	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	2023**
Korn, ertor og oljefrø	3 294	3 351	3 621	3 820	4 012	5 386	5 315
Poteter	779	771	844	911	1 017	1 101	1 149
Hagebruksprodukter	5 070	5 169	5 409	5 831	6 043	6 337	7 226
Andre planteprodukter	424	366	387	381	419	522	547
Sum planteprodukter	9 567	9 657	10 261	10 944	11 492	13 346	14 237
Melk	9 241	9 579	9 052	9 593	10 572	9 729	9 513
Kjøtt	12 608	12 665	12 305	12 698	14 007	15 755	16 931
Egg	1 112	1 132	1 144	1 232	1 282	1 407	1 520
Ull	133	129	117	118	105	100	100
Andre husdyrproduksjoner	204	232	274	292	304	318	342
Sum husdyrprodukter	23 299	23 736	22 892	23 933	26 271	27 308	28 407
Sum plante- og husdyrprodukter	32 866	33 393	33 154	34 877	37 762	40 654	42 643
Kjøreinntekter m.v.	566	571	605	608	622	654	676
Arbeidsinntekter ved invest.	227	228	229	210	217	232	225
Sum andre inntekter	794	799	834	818	839	886	901
Endringer i buskapsverdien	-121	-235	0	153	143	-119	-268
Medlemsbonus	300	219	150	224	352	288	211
Sum produksjonsinntekter	33 838	34 176	34 138	36 072	39 096	41 708	43 488
Direkte tilskudd	10 259	12 098	12 094	10 259	12 079	14 671	17 280
Sum inntekter inklusive tilskudd	44 097	46 274	48 166	44 097	51 176	56 379	60 768

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkningen av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Den totale inntekten i jordbruket i 2021, summen av produksjonsinntekter og tilskudd, var 51 176 mill. kr. For 2022 viser foreløpige regnskapstall en totalinntekt 56 379 mill. kr. Av produksjonsinntektene kommer ca. 70 prosent fra husdyrproduksjoner, med kjøtt og melk som de viktigste produktene. Produksjonsinntektene er inkl. pristilskudd som grunntilskudd og distriktstilskudd på kjøtt og melk. Innen planteproduksjonene er verdien av hagebruksprodukter størst. Hagebruksproduktene (grønnsaker, frukt, bær og blomster) står for ca. halvparten av produksjonsinntektene innen planteproduksjonen. De direkte tilskuddene utgjorde 26 prosent av totalinntekten i jordbruket i 2022.

Kostnader i normalisert regnskap

Tabell 3 viser et sammendrag av kostnadene i totalkalkylens normaliserte regnskap.

Tabell 3 Kostnads- og resultatsammendrag. Normalisert regnskap. Mill. kr¹

	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	2023**
Handelsgjødtsel og kalk	1 598	1 784	1 882	1 928	1 883	2 460	3 431
Innkjøpt kraftfôr	7 442	7 749	7 761	7 925	8 196	9 378	9 913
Annet innkjøpt fôr	450	720	511	472	503	551	587
Såfrø og planter	1 062	1 150	1 158	1 259	1 336	1 341	1 416
Energi og smøremidler	2 679	3 080	3 161	2 578	3 729	4 584	4 357
Andre kostnader	5 179	5 365	5 486	5 750	6 323	6 697	7 207
Vedlikehold	3 719	3 928	4 012	4 397	4 699	4 875	5 066
ikke-varige prod.midler (kostnader)	22 129	23 776	23 972	24 310	26 668	29 885	31 976
Leasing av maskiner	601	670	762	826	906	1 047	1 169
Kapitalslit	6 557	6 765	6 921	7 032	7 294	7 762	8 157
Sum kapitalkostnader	7 158	7 435	7 683	7 858	8 201	8 808	9 326
Sum kostnader	29 287	31 210	31 654	32 168	34 869	38 693	41 303
Vederlag til arbeid og kapital	14 810	15 064	14 210	15 998	16 307	17 686	19 465
Realrente lånt kapital	363	229	763	662	211	-25	705
Vederlag til arbeid og egenkapital	14 448	14 835	13 446	15 336	16 096	17 711	18 760

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkningen av jordbruksfradraget ved skatteligningen

De totale kostnadene, inkludert realrentekostnader, er beregnet til 38 693 mill. kr i 2022. Kapitalkostnader, dvs. kapitalslit og leasing, utgjør til sammen 23 prosent av totalkostnaden. Kostnadene til innkjøpt fôr, vesentlig kraftfôr, står for nær 26 prosent. «Andre kostnader», som er en samlepost for en mengde ulike kostnader, utgjorde 17 prosent i 2022. Handelsgjødtsel og kalk, som hadde en sterk prisvekst i 2022, sto for 6,4 prosent. Resten av totalkostnaden fordeler seg på hovedpostene, «såfrø og planter», «energi og smøremidler», «vedlikehold» og «realrente på lånt kapital».

Utviklingen i jordbrukets produksjonsfaktorer

Arbeidsforbruk: Arbeidsforbruket for 2023 er beregnet til 74,8 mill. timeverk, eller 40 550 årsverk à 1 845 timer. For 2022 er tilsvarende beregnet til henholdsvis 75,7 mill. timeverk eller 41 050 årsverk. Det vises ellers til kap. 2.2.1 for nærmere om utviklingen i arbeidsforbruket.

Registrert jordbruksareal: Det totalt registrerte jordbruksarealet i 2022 var 9 835 mill. da. Dette er 6,3 prosent lavere enn det var på sitt høyeste nivå i 1998. Fra 2005 til 2014 gikk det registrerte arealet ned med 486 000 dekar, tilsv. 4,7 prosent. Oppgaver viser at innføringen av digitalt kartverk som nytt grunnlag for arealmålingene i denne perioden, innebar en reduksjon i arealet på ca. 3,4 prosent. En vet ikke om nedgangen

skyldes mer nøyaktige målinger eller om tidligere nedgang ikke har blitt fanget opp før det nye kartverket ble tatt i bruk. Arealnedgang utenom nytt kartverk var dermed på ca. 1,3 prosent i samme periode. Etter at innføringen av nytt kartverk var fullført, viser arealutviklingen små endringer, en nedgang på 0,3 prosent fra 2014 til 2022.

I det totale jordbruksarealet inngår også overflatedyrket jord og innmarksbeite. Slikt areal utgjør om lag 18 prosent av totalarealet i slutten av perioden, mens andelen var drøyt 10 prosent i 1989.

Investeringer: Medregnet nye leiekontrakter (leasing) er investeringene i jordbruket beregnet til 10,9 mrd. kr i 2022 mot 10,3 mrd. kr i 2021. Bygninger sto for 58 prosent av totalinvesteringene i 2021 mens investeringer i maskiner og redskaper inkl. leasing utgjorde 36 prosent. Resten av investeringene gjelder grøfter, biler og nydyrking.

Produksjon – forbruk – markedssituasjon

Husdyrprodukter: De aller fleste årene på 2000-tallet lå meierileveransen av kumelk over 1 500 mill. liter, men gikk litt ned i 2019 og 2020. I 2021 økte leveransen til 1 525 mill. liter pga. pandemien. For 2022 og 2023 går leveransen ned til henholdsvis 1 448 og 1 380 mill. liter. Dette skyldes salg av melkekvoter etter internasjonale avtaler om reduksjon i subsidiert eksport av ost.

Produksjonen av kjøtt var på 364 mill. kg i 2022, så godt som det samme som året før. For 2023 ventes en nedgang til 359 mill. kg. Som følge av bl.a. færre melkekyr, har det vært en relativt stor underdekning av norsk storfekjøtt, men denne er nå en del redusert.

For egg bidrar produksjonsregulerende tiltak til så godt som balanse i markedet.

Planteproduksjon: Kornavlingene lå 2 prosent under normalårsnivå i 2021 mens de i 2022 lå 14 prosent over.

Produksjonen av norske poteter har i mange av de seinere årene ligget lavere enn det innenlandske forbruket, med en del import for å dekke forbruket. Over tid har forbruket av matpoteter gått ned mens forbruket av bearbeidede produkter har økt en god del. Forbruket av frukt, bær og grønnsaker har økt gjennom lengre tid. Størsteparten av forbruket av frukt dekkes ved import.

1 Kort om Budsjettnemnda for jordbruket

Budsjettnemnda for jordbruket (BFJ) ble offisielt opprettet ved kongelig resolusjon av 18. juni 1948. BFJ er en fagnemnd som er sammensatt av representanter for partene i jordbruksavtalen. Fem medlemmer representerer staten, fem er fra organisasjonene i jordbruket, og to (heriblant lederen) er nøytrale.

1.1 Mandat og arbeidsområder

BFJ har som hovedoppgave å legge fram materiale som kan danne grunnlag for vurdering av den økonomiske situasjonen i jordbruket. Materialet brukes først og fremst under forhandlingene om jordbruksavtaler.

Hovedavtalen for jordbruket av 17. februar 1992, § 2–6 sier:

«BFJ skal framskaffe og bearbeide grunnlagsmateriale for forhandlinger om jordbruksavtaler, og framlegge resultatene i rapports form. Partene og organisasjonene hver for seg kan anmode BFJs sekretariat om å framskaffe eller bearbeide grunnlagsmateriale ut over det som er nevnt i første ledd, og om å foreta spesielle beregninger. Rapporter fra BFJ eller fra dennes sekretariat skal leveres uten omkostninger for den part som har anmodet om rapporten».

I St.meld. nr. 9 (2011–2012) «Landbruks- og matpolitikken» og Innst. 234 S (2011–2012) er det trukket opp retningslinjer for det materialet som BFJ skal utarbeide til jordbruksforhandlingene. Retningslinjene sier at totalregnskapet for jordbruket skal vise inntektsutviklingen i jordbruket over tid, men at vurderingene i forhandlingsammenheng gjøres på basis av avtaleår.

Videre er det angitt at *referansebruk* skal benyttes som grunnlag for å vurdere virkemiddelbruken. Referansebrukene gjør det mulig å analysere forskjeller i inntektene innenfor og mellom produksjoner og regioner. Referansebruk er «gjennomsnittbruk» innenfor bestemte grupper av jordbruksbedrifter i driftsgranskingsmaterialet. Referansebrukssystemet ble lagt om til jordbruksoppjøret i 2001. Fra da av brukes driftsgranskingsmaterialet mest mulig direkte, uten normering av arbeid og kapital.

Materialet som BFJ utarbeider til jordbruksforhandlingene består av:

- Jordbrukets totalregnskap og budsjett. Beregningene viser registrerte og normaliserte tall for inntekter, kostnader, arbeidsforbruk og vederlag til arbeid og egenkapital.
- Referansebruksberegninger for jordbruket. Beregningene er basert på NIBIOs driftsgranskinger og brukes til å vurdere hvilke utslag et oppgjør får for ulike produksjoner, distrikter og bruksstørrelser.
- Resultatkontroll for gjennomføring av landbrukspolitikken. Resultatkontrollen viser utviklingen innenfor sentrale områder som produksjonsgrunnlag og struktur inkl. areal og arbeidsforbruk, produksjon og forbruk, matvaretrygghet og dyrevelferd og -helse, distriktpolitikk og sysselsetting, miljø- og ressursvern, inntekter og økonomiske forhold, priser, innsatsfaktorer og kostnadsutvikling, likestilling samt internasjonale rammevilkår.

BFJ foretar løpende forbedringer av forhandlingsmaterialet:

- I kapittel 6.5 er det gitt en oversikt over poster hvor tallseriene ved årets beregninger er endret bakover i tid.

BFJs sekretariat har i forbindelse med forhandlingsmaterialet blitt pålagt:

- Diverse beregninger i forbindelse med gjennomføringen av jordbruksforhandlingene. Effektene av alternative forutsetninger om priser og tiltak er beregnet ved hjelp av referansebruk. Beregningene utføres for både organisasjonene og staten.

1.2 Budsjettnemndas sammensetning

Landbruks- og matdepartementet oppnevner medlemmene for to-års perioder etter forslag fra organisasjonene og departementene. For beregningene i 2023 har Budsjettnemnda hatt følgende sammensetning:

Medlemmer

Knut Børve, leder	Ekspedisjonssjef, Kunnskapsdepartementet
Steinar Helgen	Spesialrådgiver, Landbruks- og matdepartementet
Siri Voll Dombu	Seniorrådgiver, Landbruks- og matdepartementet
Per Arne Skjeflo	Avdelingsdirektør, Finansdepartementet
Torgeir Dahl Jørgensen	Førstekonsulent, Finansdepartementet
Nora Vågnes Traaholt	Seniorrådgiver, Klima- og miljødepartementet
Berit Bjørlo	Seniorrådgiver, Statistisk sentralbyrå
Anders Bakke Klemoen	Rådgiver/bonde, Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Vilde Haarsaker	Assisterende gen. sekr, Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Anders Huus	Seniorrådgiver, Norges Bondelag
Sigrun Pettersborg	Næringspolitisk sjef, Norges Bondelag
Ole Nikolai Skulberg	Direktør i Nortura, fellesrepr. Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Observatør

Harald Moksnes Weie	Seksjonssjef, Landbruksdirektoratet
---------------------	-------------------------------------

1.3 Sekretariat

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) har ansvaret for å stille nødvendig sekretariatskapasitet til disposisjon for BFJ. Det praktiske arbeidet med sekretariatsfunksjonen i NIBIO er lagt til divisjon kart og statistikk, avdeling landbruksøkonomisk analyse. Flere av avdelingens medarbeidere har nemndas saker som sitt viktigste arbeidsområde. Andre sakkyndige medarbeidere trekkes inn i sekretariatsarbeidet etter behov.

2 Grunnlag for Totalkalkylen for jordbruket

2.1 Avgrensinger og beregningsprinsipper

Hovedprinsippene for grunnlagsmaterialet for jordbruksoppgjørene som Budsjettnemnda utarbeider, fastsettes gjennom Stortingets behandling av meldinger om landbrukspolitikken og, innenfor disse rammene, ved avklaringer mellom avtalepartene.

I forhandlingene brukes Totalkalkylens normaliserte regnskaper for å sammenligne inntektsutviklingen i jordbruket med inntektsutviklingen for andre grupper i samfunnet. Totalkalkylen er et sektorregnskap som skal vise totalverdiene som skapes i norsk jordbruk ved utnyttelse av jordbrukets produksjonsressurser, herunder jord. Sektoren «jordbruk» er definert ut fra de varer som er regnet som jordbruksvarer. Dette innebærer at jordbrukshusholdningenes andre inntekter, dvs. fra skogbruk, lønns- og kapitalinntekter, andre næringer og tilleggsnæringer som turisme, holdes utenom. Resultatmålene som beregnes i Totalkalkylen er «Vederlag til arbeid og kapital» og «Vederlag til arbeid og egenkapital». Kapitalsaldoen for avskrivbare driftsmidler blir prisnivåjustert årlig med konsumprisen før beregning av kapitalslit. Det føres med andre ord en godtgjøring til egenkapitalen knyttet til de avskrivbare driftsmidlene tilsvarende generell prisvekst. Godtgjøringen framkommer som høyere kapitalslit (avskrivninger) i totalkalkylen enn i gårdsregnskap (bygd på historisk kost). Det gjør at resultatet kan konsumeres uten å tære på den investerte kapitalens kjøpekraft. For ikke-avskrivbare driftsmidler som jord og grøfter, verdsettes disse etter historisk kost.

Totalkalkylens sektoravgrensing innebærer at en legger til grunn at alt jordbruksareal i Norge tilhører sektoren «jordbruk». Beregningene er avgrenset til økonomiske transaksjoner mellom jordbrukssektoren og andre sektorer. For jordbrukssektoren vil disse økonomiske transaksjonene framkomme som inntekter eller kostnader. Økonomiske transaksjoner innen sektoren, defineres som intern omsetning, og vil ikke påvirke sektorens sluttresultat. Slike interne transaksjoner kan være kjøp og salg av grovfôr og maskintjenester. Økonomiske transaksjoner innen sektoren knyttet til kjøp/salg av jord eller jordleie, regnes derfor også som internomsetning. Som følge av at Totalkalkylen er et sektorregnskap der jord er definert å tilhøre sektoren, skilles det ikke på om disse transaksjonene foregår mellom aktive utøvere og jordeiere uten næringsinntekt fra jordbrukssektoren I stedet for å føre årlige inntekter og kostnader fra jordleie og melkekvoter som på enkeltbruksnivå (jf. Referansebruksberegningene), inngår denne kapitalen i jordbrukssektorens kapital og framkommer som høyere gjeld

og rentekostnader og ved å inngå i egenkapitalen som årsresultatet skal gi avkastning til.

Beregningen av jordbrukets bokførte kapital omfatter både egen og leid jord. Gjeld på bruk uten næringsinntekt (bortleide/forpaktede bruk) knyttet til jorda disse eier, inngår som en del av sektorens samlede gjeldsmasse. Realrentekostnaden på denne gjelda påvirker derfor resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital». Også kjøp av jord påvirker resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital» direkte i den grad det påvirker endring gjeldsmassen i forbindelse med opptak av lån i forbindelse med jordkjøpet. Tilsvarende betraktninger gjøres også på andre områder, for å gjøre beregningsprinsippene konsistente, for eksempel leie/kjøp av melkekvoter.

For andre beregningsprinsipper nevnes at ved forhandleromsetning av brukte landbruksmaskiner, føres nettokostnaden i administrasjon/omsetning som kostnad for sektoren. Dette gjelder også kjøp og salg av melkekvoter. Korn, unntatt det som brukes som eget fôr, selges derimot ut av sektoren og kjøpes tilbake som kraftfôr og framkommer dermed på både inntekts- og kostnadssiden. Restverdien av bygninger og maskiner på bruk som går ut av drift, trekkes ut av kapitalgrunnlaget. Det søkes konsistens mellom det som inntekts- og kostnadsføres, dvs. inntekter/kostnader relateres til tilhørende kostnader/inntekter. Det medfører at en inntektsfører verdien av jordbrukets ressurser brukt utenfor jordbruket. For maskiner aktivert i, men brukt utenom jordbruket, inntektsføres for eksempel jordbruket for kapitalslitkostnadene knyttet til denne bruken.

Arbeidsforbruket som inngår i beregningen av «Vederlag til arbeid og egenkapital pr årsverk», baserer seg på SSBs arbeidskraftsundersøkelser. Det gjøres ikke noe skille på om arbeidet er utført ved egen eller innleid arbeidskraft, da resultatmålet «Vederlag til arbeid og egenkapital» er et vederlag til alt innsatt arbeid, uavhengig av hvem som utfører arbeidet, og all innsatt egenkapital.

Ulikheter i prognosering

På kostnadssiden prognoseres budsjettallene i Totalkalkylen ut ifra forventet volum- og prisvekst for hele året. Et unntak er kraftfôr hvor priser fra gjeldende avtale (pr. 1.7.23) legges til grunn. På inntektssiden ligger antatt produksjon til grunn for volumdelen. For prisene ligger gjeldende jordbruksavtale til grunn for målprisproduktene. For korn, melk, poteter og hagebruksprodukter vil det si at inntektene beregnes med utgangspunkt i målprisene pr. 1.7.2023. For kjøtt og egg er målprisene fjernet og styres via «planlagt gjennomsnittlig engrospris» (PGE) fastsatt av markedsregulator to ganger i året. Produsentprisene for kjøtt er basert på PGE gjeldende 1 halvår hvor det ikke er gjort forutsetninger om endring for neste halvår. På grøntsidene tas det utgangspunkt i målprisene, men disse er i mindre grad bestemmende for prisene i denne sektoren. For varer som ikke omfattes av målpris prognoseres forventet prisvekst for hele året.

2.2 Produksjonsgrunnlaget

2.2.1 Arbeidsforbruket i jordbruket

Den historiske og budsjetterte utviklingen for arbeidsforbruket er vist i tabell 2.1 og i figur 2.1.

Tabell 2.1 Arbeidsforbruket i jordbruket¹

	1959	1969	1979	1989	1999	2005
Mill. timeverk	592,5	400,1	263,3	193,1	149,8	113,8
Timeverk/årsverk	2 340	2 100	1 975	1 925	1 875	1 845
Årsverk i alt, 1 000 stk.	253,2	190,5	133,3	100,3	79,9	61,7
Jordbruksbedrifter, 1 000 stk.	198,3	155	125,3	99,4	70,7	53
Timer/bedrift	2 988	2 581	2 101	1 943	2 119	2 147
Årsverk/bedrift	1,28	1,23	1,06	1,01	1,13	1,16
Jordbruksareal, 1 000 daa	10 107	9 863	9 597	9 942	10 383	10 354
Daa/bedrift	51	64	77	100	147	195
Timer/daa	59	41	27	19	14	11
Årsverk/1 000 daa	25,1	19,3	13,9	10,1	7,7	6,0
		1959-69	1969-79	1979-89	1989-99	1999-2005
Årlig endring i antall årsverk		-6 270	-5 720	-3 300	-2 040	-3 033
Årlig endring i %		-2,8	-3,5	-2,8	-2,3	-4,3

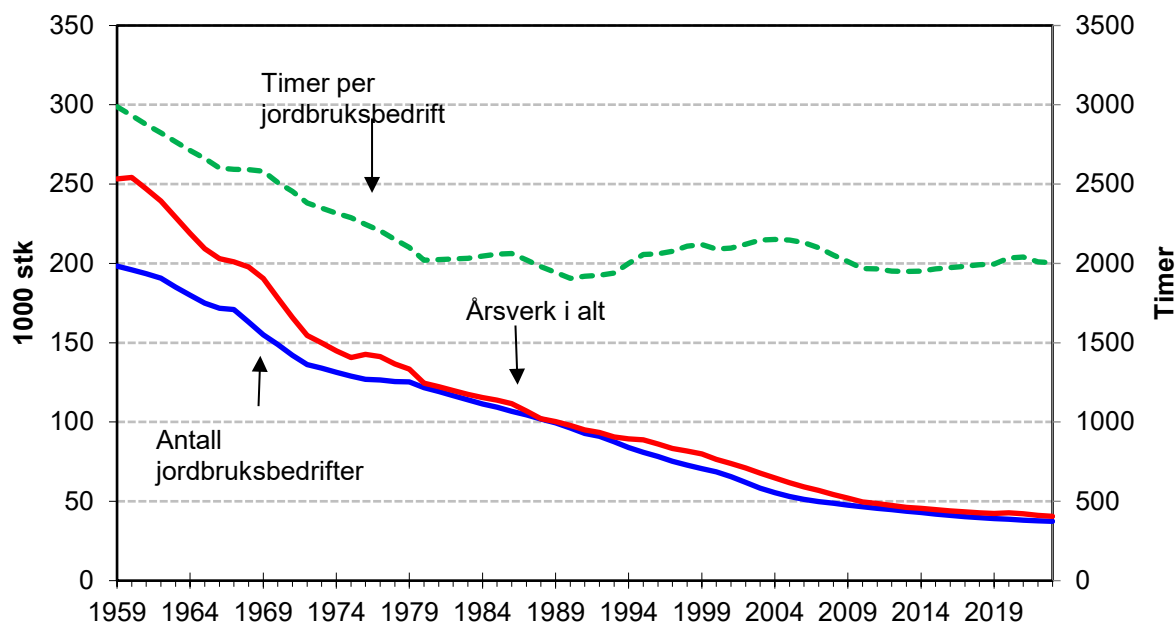
1) Gjelder driftsenheter over 5 daa fram til 1999. Fra 0 daa og over f.o.m. 1999

Tabell 2.1 (forts.) Arbeidsforbruket i jordbruket¹

	2010	2013	2017	2020	2022*	2023**	2024**
Mill. timeverk	91,7	85,2	79,9	78,8	75,7	74,8	74,0
Timeverk/årsverk	1 845	1 845	1 845	1 845	1 845	1 845	1 845
Årsverk i alt, 1 000 stk.	49,7	46,2	43,3	42,7	41,05	40,55	40,10
Jordbruksbedrifter, 1 000 stk.	46,6	43,7	40,3	38,7	37,7	37,4	37,0
Timer/bedrift	1 968	1 950	1 983	2 035	2 009	2 003	1 998
Årsverk/bedrift	1,07	1,06	1,07	1,10	1,09	1,08	1,08
Jordbruksareal, 1 000 daa	10 060	9 871	9 851	9 860	9 835	9 840	9 840
Daa/bedrift	216	226	244	255	261	263	266
Timer/daa	9	9	8	8	8	8	8
Årsverk/1 000 daa	4,9	4,7	4,4	4,3	4,2	4,1	4,1
		1999-10	2010-13	2013-17	2017-20	2010-20	2020-23
Årlig endring i antall årsverk		-2 745	-1 167	-725	-150	-700	-717
Årlig endring i %		-4,9	-2,5	-1,6	-0,3	-1,5	-1,7

1) Gjelder driftsenheter over 5 daa fram til 1999. Fra 0 daa og over f.o.m. 1999

Timetallet i et årsverk ble endret fra 1975 til 1 875 timer i 1989, til 1 860 timer i 2001 og til 1 845 timer i 2002

Figur 2.1 Utviklingen i antall jordbruksbedrifter, årsverk i alt og timer per jordbruksbedrift

Totalkalkylens serie for arbeidsforbruket er basert på SSBs fullstendige tellinger som foretas hvert 10 år; sist i 2020. Disse tellingene omfatter samtlige bedrifter i jordbruket. I de mellomliggende årene beregnes det med utgangspunkt i SSBs utvalgstillinger, basert på et utvalg av bruk.

Årsverksserien er fastsatt med basis i 1 975 timer per årsverk fra 1977 og endringene i arbeidstiden i industrien for tidligere år. Timetallet ble satt ned til 1 875 timer per årsverk fra 01.07.89, til 1860 timer for 2001 og til 1845 timer fra 2002.

Etter vedtak fra 2004 har det fom. 1999 vært regnet med en avgrensning ved beregningen av arbeidsforbruket i jordbruket for bedrifter fra 0 daa og oppover, mens det fram til 1999 ble regnet med en avgrensning fra 5 daa og oppover. Det er regnet med at dette bruddet utgjør en økning på ca. 1 100 årsverk for 1999.

Arbeidsforbruket i honningproduksjonen for bedrifter uten areal, men med minimum 25 bikuber, er inkludert da disse ble tilskuddsberettiget fra 2009. Etter oppgaver fra tellingen i 2010 er det regnet med at arbeidsforbruket for disse enhetene utgjør ca. 100 årsverk.

På grunnlag av endelige resultater fra den fullstendige tellingen i 2020, er arbeidsforbruket beregnet til 42 700 årsverk i 2020. Det er en økning på 400 årsverk fra 2019,- som bryter med en lang trend med nedgang. Årsaken er at koronapandemien medførte en økning i arbeidsforbruket knyttet til hagebrukssektoren på ca. 500 årsverk. Dvs. effekten av at erfaren innleid utenlandsk arbeidskraft ble erstattet av bla. uerfaren norsk arbeidskraft. For 2021 er det regnet med et arbeidsforbruk på 42 100 årsverk. Etter at effekten av

pandemien er borte i 2022 er det regnet med 41 050 årsverk, dvs. en større nedgang enn i 2021. For 2023 er det regnet med en nedgang på 500 årsverk.

Antall jordbruksbedrifter

Antall jordbruksbedrifter er redusert mye over tid, men etter hvert med avtakende takt.

I perioden 2010–2020 var det en gjennomsnittlig årlig nedgang i antall jordbruksbedrifter på 1,9 prosent mot 3,7 prosent per år i ti-året før. For budsjettåret 2023 har BFJ regnet med en nedgang på nær 1,0 prosent.

For arealgruppen under 50 daa har det vært særlig store endringer. Dette har sammenheng med at gruppen består av uensartede type produksjoner/bedrifter som samtidig er særlig påvirket av endringer i regelverk, eks. for samdrifter og mulighet for kvoteleie i melkeproduksjonen.

Med unntak av gruppen over 500 daa og til dels gruppen under 50 daa jf. ovenfor, har det vært nedgang i antall bedrifter i alle størrelsesgrupper i siste ti-års periode.

Arbeidsforbruket per jordbruksbedrift

Arbeidsforbruket i 2022 er beregnet til 2 009 timer og i 2023 til 2 003 timer. Over tid har arbeidsforbruket pr. bedrift vært relativt stabilt til tross for strukturrasjonalisering og utvikling mot større bedrifter og økt areal per bedrift. Dette kan sees på bakgrunn av økte investeringer i arbeidssparende teknisk utstyr og økt teknisk framgang.

2.2.2 Areal og avlinger

Totalareal

Tabell 2.2 Areal fordelt på de enkelte vekster. 1 000 dekar

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2022*	2023**
Korn, erter, oljevekster	2 524	3 255	3 530	3 345	3 093	2 874	2 892	2 890
herav hvete	38	170	383	516	721	677	752	650
« rug/rughvete	14	17	4	27	68	65	106	100
« bygg	1 848	2 002	1 760	1 826	1 462	1 428	1 312	1 370
« havre	547	1 012	1 322	913	761	684	630	675
« oljevekster	78	53	61	64	59	30	30	30
« erter, belgvekster					22	45	62	65
Poteter	346	223	193	149	132	115	119	120
Grovfôrvekster ¹	278	333	408	317	119	95	90	85
Grønnsaker ²	57	57	53	46	61	71	70	70
Frukt og bær					42	42	39	40
Andre vekster ³	461	279	223	138	89	74	85	85
Sum åker/hage	3 667	4 147	4 401	3 995	3 536	3 271	3 294	3 290
Fulldyrket eng	4 602	4 211	4 445	4 876	4 766	4 806	4 771	4 770
Fulldyrket jord i drift	8 269	8 358	8 846	8 871	8 302	8 077	8 065	8 060
Endring fra året før	-72	292	185	-184	-93	25	-6	-5
Omdisp. dyrka jord ⁴	17	8	11	15	7	5
Eng ikke fulldyrket	1 594	1 239	1 096	1 511	1 758	1 783	1 770	1 770
Jordbruksareal i drift i alt	9 863	9 597	9 942	10 382	10 060	9 860	9 835	9 830

1) Rotvekster og grønnfôrvekster. Inkl. korn til krossing fra 2002

2) Inkl. rotvekster til mat fra 2002

3) Inkl. brakkareal. Eksl. frukt og bær fra 2010

4) LMD-tall. SSB/Kostrå fom. 2005

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Arealoppgavene bygger på produksjonstilskuddsstatistikken, med et beregnet tillegg for bedrifter som ikke søker om produksjonstilskudd.

For 2022 går arealet ned 10 000 da. For 2023 ventes en nedgang på 5 000 da.

Omdisponering av dyrket jord

Landbruks- og matdepartementets rapporteringsrutiner for registrert omdisponering av dyrket jord ble lagt om fra 2005. Omleggingen medførte en nedgang i det arealet som registreres som omdisponert og nedgangen regnes ikke for å være reell. Før omleggingen utgjorde den registrerte omdisponeringen av dyrket jord mellom 10 000 og 15 000 daa per år, men har de siste årene vært på ca. 5 000 daa årlig.

Nydyrking

Omfanget av nydyrking er satt til 18 000 daa i 2021 og 2022. Samme anslag er benyttet for budsjettåret.

Tidligere dyrket jord

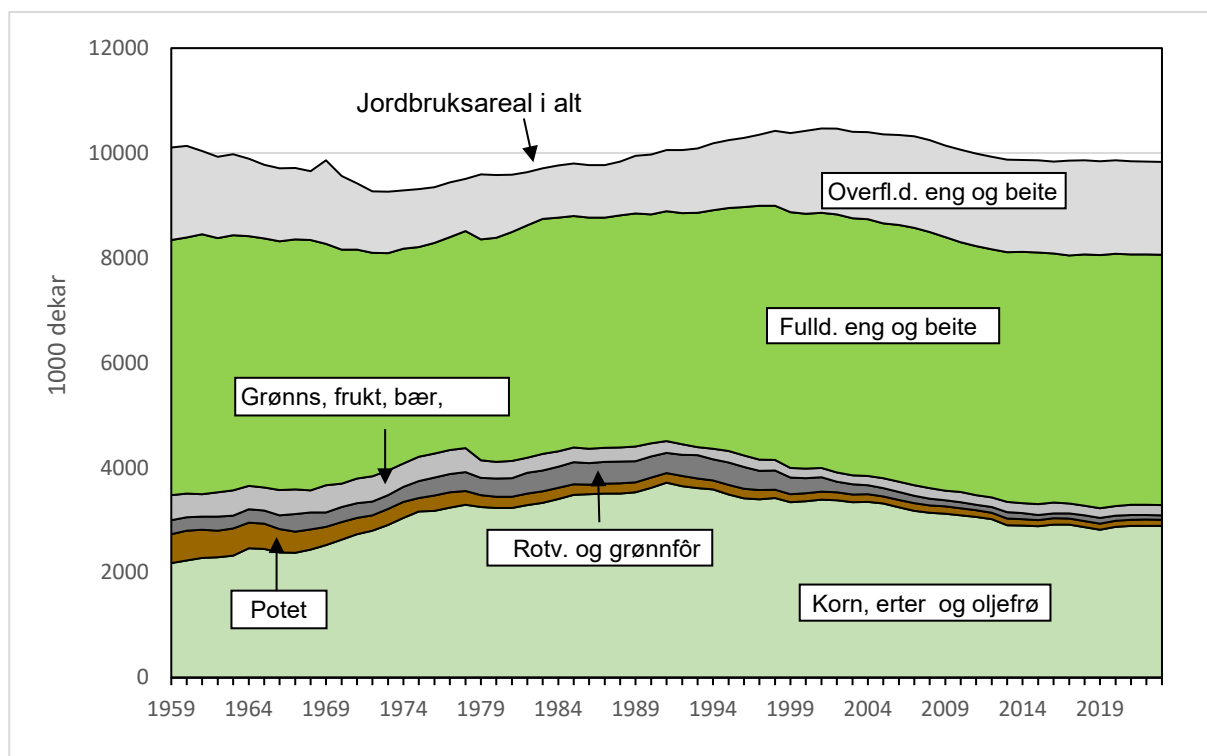
BFJ regner med at det årlig gikk ut 34 000 daa dyrket jord i perioden 1999–2010, i tillegg til registrert omdisponert dyrket areal. For perioden 2010-2020 er det regnet med det årlig gikk ut 22 000 daa dyrket jord.

Nytt kartverk

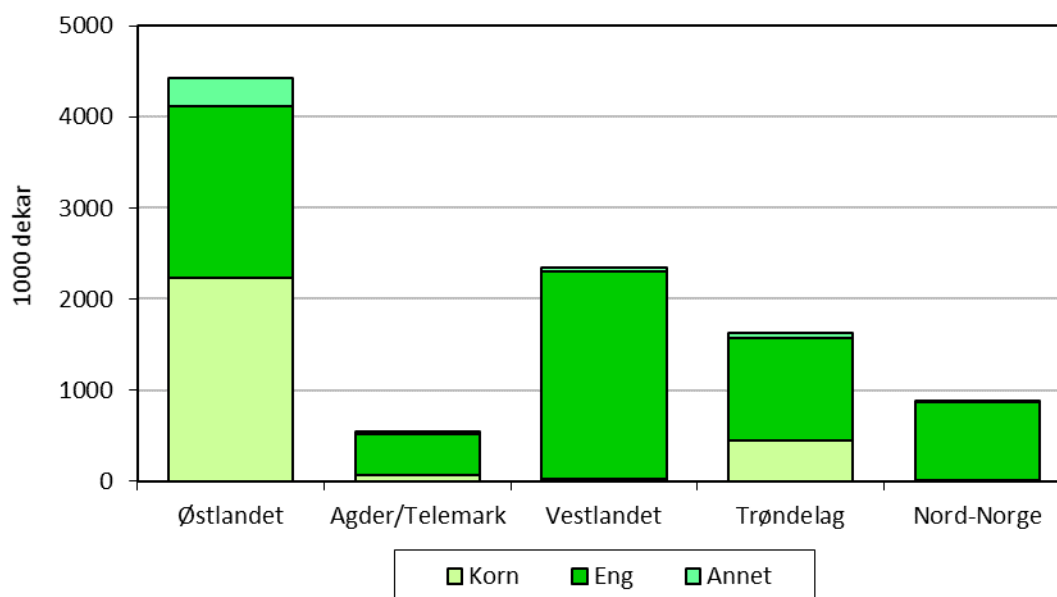
I perioden 2005–2014 ble nytt digitalt kartgrunnlag tatt i bruk som grunnlag ved søknad om produksjonstillegg. Tall fra Landbruksdirektoratet viser at det nye kartverket i denne perioden innebar en reduksjon i arealet på ca. 3,4 prosent mens arealet samlet sett gikk ned 4,7 prosent. Arealnedgangen utenom nytt kartverk var dermed på ca. 1,3 prosent. En kan ikke si om nedgangen ifølge kartverket skyldes mer nøyaktige målinger eller om tidligere nedgang ikke har blitt fanget opp før det nye kartverket ble tatt i bruk.

Areal fordelt på vekster

Utviklingen i arealet fordelt på vekster samt arealfordeling på regioner er vist i tabell 2.2 og i figur 2.3.

Figur 2.2 Utviklingen i jordbruksarealet 1959–2023

Figur 2.3 Jordbruksarealet fordelt på regioner i 2022

Det totale jordbruksarealet økte så å si hvert år i perioden 1986–2001, men har deretter gått ned. Mye av nedgangen fra 2005 er knyttet til nye arealmålinger etter at nytt digitalt kartverk er tatt i bruk, jf. ovenfor. Nedgangstrenden for åkervekstene etter 1990 ser ut til å flate ut mens engarealet i større grad har holdt seg oppe.

For budsjettåret forventer BFJ uendret areal fra året før.

Kornareal

Arealet av korn og oljefrø har sunket over en del år og var eksempelvis 7 prosent mindre i 2020 enn i 2010.

Forskjeller i lønnsomhet, mulighetene for såing høst og vår samt overvintring, spesielt for hvete, gir endringer i arealfordelingen mellom de forskjellige kornslagene. Bla. har lavere etterspørsel fra kraftfôrindustrien medført redusert havredyrking. Såkorn-tilgang spiller også inn.

Arealet av oljeverkster ligger de fleste årene fra 30 til 50 000 dekar.

Potetareal

Økende spesialisering medfører at produsenter med mer enn 100 daa nå har over 90 prosent av potetarealet. Etter flere år med nedgang øker arealet i 2021 og 2022 litt slik at potetarealet var 119 000 daa i 2022. Det regnes med omtrent det samme i budsjettåret. Til tross for økte målpriser ved de siste jordbruksoppgjørene og noteringspriser opp mot øvre prisgrense, er det betydelig import.

Andre grovfôrvekster

Siden 1999 er arealet av andre grovfôrvekster, det vil si grønnfôr og rotvekster til fôr, redusert med nærmere 70 prosent. Årsaken er arbeidsmessige og økonomiske forhold ved dyrking av slike fôrvekster i forhold til dyrking av andre vekster, eks. gras, og innkjøpt kraftfôr.

Andre vekster

Arealet av andre vekster på åker og i hage er en samlepost for en rekke forskjellige vekster, bla. innen grøntsektoren samt brakkareal. Arealet forventes å endre seg lite i budsjettåret.

Fulldyrka eng og beite

Dette er areal hvor det dyrkes flerårige grovfôrvekster som kan fornyes ved pløying. Engarealet på fulldyrket jord økte i 1990-årene, som følge av forskyvning fra åker til eng. Arealet ligger nå på et forholdsvis jevnt nivå.

Overflatedyrket jord og innmarksbeite

Arealet av ikke-fulldyrket jord økte over flere år, men er litt redusert de siste årene.

Avlinger

Avlingsnivå og avlingsutvikling er vist i tabell 2.3 og i figur 2.4. For budsjettårene forutsettes det normalårsavlinger, beregnet som en trend basert på 12 treårs glidende gjennomsnitt.

Serien i tab. 2.3 er ikke sammenliknbar før/etter 2021 pga. endringer i SSBs avlingsberegning for eng.

Tabell 2.3 Avlinger av forskjellige jordbruksvekster. Kg per dekar. Avlingene i prosent av normalåret (=100) i parentes

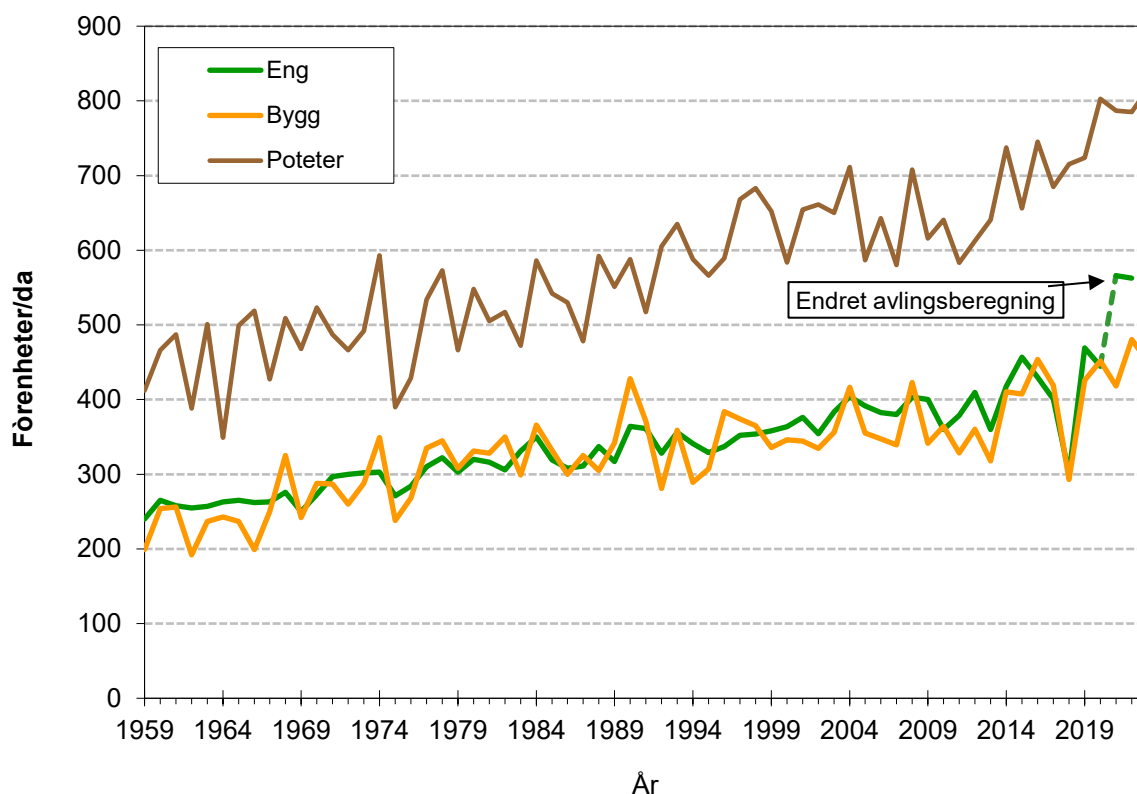
	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Hvete ¹	394 (100)	374 (86)	445 (98)	460 (104)	479 100	417 89	533 110	489 100
Bygg ¹	324 (98)	338 (87)	342 (94)	370 (99)	459 110	429 103	488 112	459 100
Havre ¹	379 (110)	311 (87)	389 (104)	393 (107)	463 117	393 101	504 122	443 100
Poteter	2028 (91)	2424 (101)	2561 (104)	2 517 (100)	3151 111	3 086 104	3 087 101	3 202 100
Eng til slått ²	664 (98)	665 (93)	555 (104)	558 (90)	689 108	747 -	743 -	- -
Jordbruksprodukter i alt³	96	95	101	94	109	-	-	-
Vinterkål	2 909	4 419	4 688	4 395	4 615	4 365	3 349	4 091
Gulrot	2 981	3 819	3 877	3 309	3 433	3 184	3 072	3 156
Epler i alt	-	-	522	804	802	1 190	765	1 061
Jordbær	-	-	587	623	527	562	713	622
Bringebær	-	-	588	741	517	543	545	588

1) Avling med 15 % vann fom. 1989

2) Tørt høy tom. 2020. Tørrstoff fom. 2021

3) På førenhetsbasis tom. 1992, på mengdebasis fom. 1993.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 2.4 Utviklingen i avlingene for noen vekster, FEm per daa

Det har vært relativt liten endring i avlingsnivået for flere vekster i det seinere.

Beregningsprinsippene for engavlinger ble endret i 2000 og 2021 og er ikke direkte sammenliknbar før/etter disse årene. Liten endring i avlingene deretter kan ha sammenheng med ekstensivering av driften og med reglene for produksjonstilskudd. Engarealet er holdt oppe selv om grovfôrbasert husdyrproduksjon har gått noe ned og andelen kraftfôr har økt noe.

Avlinger for 2021

Vekstsesongen 2021 ga avlinger samlet sett litt over normalårsnivå.

Avlinger for 2022

Vekstsesongen 2022 ga avlinger en del over normalårsnivå.

Samlet planteproduksjon

Pga. endringer i SSBs avlingsberegning for eng i 2021, har en ikke sammenliknbare tall for planteproduksjon før/etter 2021.

Tabell 2.4 Samlet planteproduksjon. Mill. FEm og FEm per dekar¹

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Korn, oljefrø, ertre	988	1 118	1 174	1 182	1 290	1 165	1 419	1 287
Poteter	103	107	97	85	92	91	93	98
Grønnsaker o.a. ²	23	10	6	7	7	7	7	7
Høy ³	386	391	267	94	51	83	76	-
Silo ³	782	1 003	1 456	1 450	1 928	2 544	2 505	-
Grønnefôr ^{3,4}	85	115	85	23	19	17	17	-
Halm	27	33	18	9	10	8	9	9
Beite ⁵	595	586	811	792	901	879	866	759
Planteprod. i alt⁵	2 989	3 362	3 914	3 642	4 298	4 795	4 991	-
FEm/daa jordbr. areal	309	339	377	362	435	487	508	-

1) FFE (fetningsfôrenheter) tom. 1992. FEm (fôrenheter melk) fom. 1993.

2) Ekskl. rotvekster til fôr fra 2002

3) Ikke sammenliknbart fôr/etter 2021 pga. endret avlingsberegning eng. Ikke beregnet normalårsavling pga. lite antall år

4) Inkl. rotvekster til fôr fra 2002

5) Inkludert utmarks- og fjellbeite

2.2.3 Husdyrbestanden og ytelsen

Husdyrbestanden

Tabell 2.7 viser utviklingen i bestanden av de forskjellige dyreslagene. Bestanden er registrert 1. januar hvert år.

Tabell 2.5 Husdyrbestanden per 1. januar, 1 000 stk.

	1969	1979	1989	1999	2010	2020	2022*	2023**
Hest i alt	41,9	22	17,6	22,7	30,9	23,3	23,0	23,7
Storfe i alt	973	1 008	979	1 046	866,3	860,2	883,2	877,3
<i>herav melkekyr¹</i>	437	392	344	323	245	207	212	203
<i>“ ammekyr</i>		2	7	30	62	96	105	107
Vinterfôra sau ²	838	968	1 013	1 103	1 055	947	928	928
Geit i alt ³	92	62	66	54	36,9	34,3	33,7	33,5
Slaktesvin	588	619	502	349	445	417	412	403
Avlssvin	79,4	90,2	91,3	90,4	103	77	72	71
Verpehøner	3 836	4 116	3 575	3 113	3 837	4 101	4 056	4 124
Kylling				3 655	8 620	8 238	8 444	8 570

1) Inkludert ammekyr 1959 og 1969

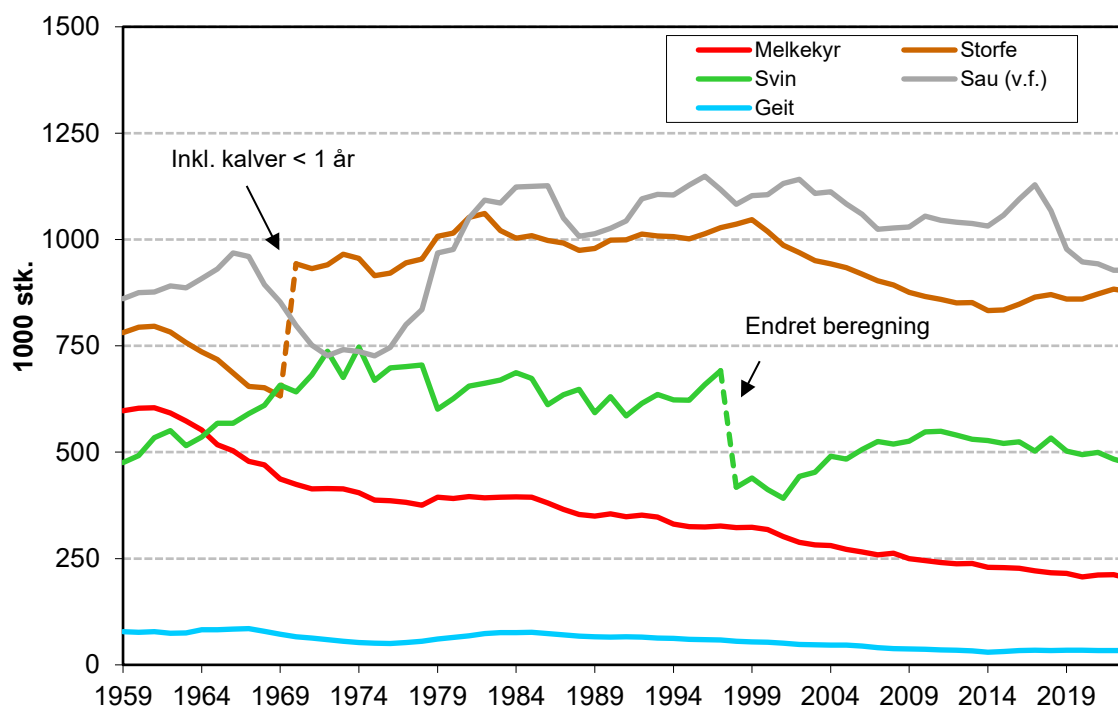
2) Sau > 1 år tom. 1978

3) Fra 1979: Melkegeiter

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Landbruks- og matdep., Landbruksdirektoratet

Storfebestanden har flatet litt ut etter markert nedgang over flere år. Nedgangen over tid har sammenheng med reduksjonen i antall melkekyr for å tilpasse produksjonen til et lavere melkeforbruk og høyere ytelse. Ammekuttallet har økt, men ikke nok til å oppveie den langsiktige nedgangen i antall melkekyr.

Bestanden av sau varierer noe, men har gått ned de siste årene. Bestanden av melkegeiter reduseres. Bestanden av kylling har økt i takt med forbruksøkningen, men falt forbigående ifb. med forbruksnedgang i 2015.

Figur 2.5 Utviklingen i husdyrbestanden. Registreringsdato 1. januar

Ytelse

Avdrått per dyr i tabell 2.8 er beregnet på grunnlag av produksjon og dyretall for de forskjellige dyreslagene. For kumelk er det den totale produksjonen, inkludert svinn, som danner grunnlaget. Det samme gjelder for egg, mens beregningen for geit er basert på nettoproduksjonen. For kjøttslagene er beregningen bygd på samlet produksjon til salg og hjemmeforbruk. Den delen av kjøttproduksjonen som går til dyrefôr, er altså ikke med i beregningsgrunnlaget.

Til beregningen av melkeytelsen per ku nytter BFJ et antall årskyr som er beregnet av Prognoseutvalgene for kjøtt og melk.

Avdrått i storfekjøttproduksjonen, hvor også kalvekjøtt er inkludert, beregnes for kyr i alt inkl. ammekyr. For sauekjøtt beregnes avdrått per vinterfôra sau per 1. januar. For svinekjøtt benyttes totalt antall avlsdyr per 1. januar.

Tabell 2.6 Produksjon av melk, storfekjøtt, sauekjøtt, svinekjøtt og egg regnet per avlsdyr

År	Melk ¹ per årsku (melkeku) Liter	Melk ² per melkegeit ⁴ >1 år Liter	Storfe ³ og kalvekjøtt per årsku ⁵ Kg	Sau/lamme- kjøtt per vinterfôra sau ³ Kg	Svinekjøtt ³ per avlssvin Kg	Egg per høne ⁶ Kg
1959	2 564	283	82	17,3	746	..
1969	4 001	386	134	20,2	805	8,8
1979	4 900	383	177	19,4	725	10,9
1989	5 787	396	216	23,7	852	15,3
1999	5 776	420	273	20,8	1 122	17,5
2009	6 655	559	276	23,4	1 235	15,4
2016	7 372	630	270	23,8	1 488	15,5
2017	7 390	633	280	24,4	1 542	16,0
2018	7 498	628	292	25,4	1 547	16,1
2019	7 622	623	283	25,0	1 585	18,4
2020	7 721	630	282	26,0	1 703	17,9
2021	7 643	604	283	26,0	1 793	17,7
2022*	7 439	586	291	25,4	1 845	18,1
2023**	7 273	590	285	25,5	1 845	18,0

- 1) Bruttoproduksjon
- 2) Nettoproduksjon
- 3) Salg og hjemmeforbruk
- 4) Uten ammegeiter fra og med 1999
- 5) Melk- og ammekyr per 1.1
- 6) Per verpehøne > 20 uker per 1.1/1.3. Ekskl. høner i rugeeggprod. fom. 2019

Økningen i kjøttproduksjonen per årsku i 2018 skyldes økt slakting som følge av tørkesommeren dette året.

Variasjonene fra år til år i avdråtten i kg kjøtt per vinterfôra sau har blant annet sammenheng med beiteforholdene.

I perioden 2009–2022 var det en produksjonsøkning per avslgris på nær 50 prosent. Variasjoner i enkelte år kan bla. skyldes produksjonsreguleringer ved overproduksjon.

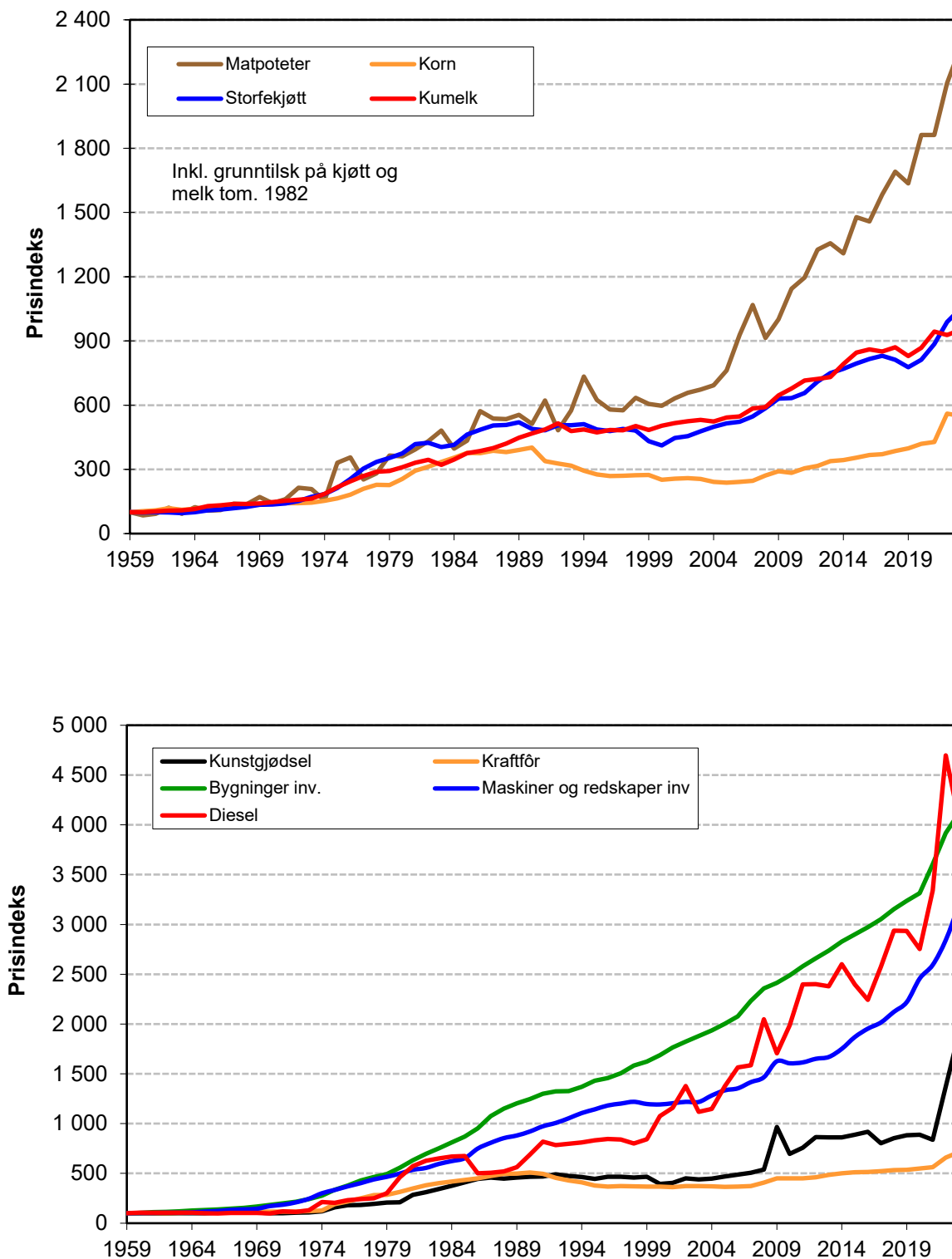
2.4 Produktpriser og kostnader

Totalkalkylen skal vise de faktiske utbetalingsprisene til produsent i hvert enkelt år. Disse prisene vil gjenspeile markedsforholdene. Eksempelvis vil overproduksjon gi lavere utbetalingspriser og økt omsetningsavgift.

Priser og tilskudd for budsjettåret 2023 er anslått med utgangspunkt i de forholdene som var kjent i mars/april 2023. I tillegg er endringene i jordbruksavtalen i 2023, tatt inn i beregningene. Målprisene endres med virkning fra 1. juli.

Under de enkelte postene er det gjort mer detaljert rede for hvilke forutsetninger prisanslagene for hver enkelt vare er basert på.

For kostnadsposter som er påvirket av den generelle prisutviklingen, er beregningene for budsjettåret bygd på anslaget for konsumprisindeksen (KPI) på 5,0 prosent fra SSBs økonomiske analyser 1/2023 om konjunkturtendensene.

Figur 2.6 Prisutviklingen for noen produkter og produksjonsmidler

2.5 Produktivitet

Utgangspunktet for årets beregning av produktivitsutviklingen er normalisert regnskap for årene 2012-2022. Det brukes løpende basisår for å finne prisjusterte serier, og disse er deretter kjedet. Løpende basisår vil si at vi ser på utviklingen fra det foregående året og veker mot denne slik at verdien for år t oppgis i t-1-priser. Det er brukt prisindekser beregnet på grunnlag av normalisert regnskap, og det er den årlige utviklingen i disse som brukes for å regne verdier i t-1-priser. Det er så langt som råd nyttet spesielle indekser for hver gruppe av inntekts- og kostnadsposter, og også for investeringer og kapitalslit i driftsbygninger og maskiner og redskaper brukes spesielle indekser. For kjøreinntekter, arbeidsinntekter, hydrotekniske anlegg, grøfter og biler brukes konsumprisindeksen (KPI) da en har ansett de spesielle indeksene som for usikre.

Som sats for arbeidskostnad er det brukt lønnsevne per time for det enkelte år fra Driftsgranskingene. For 2022 er lønnsevne fra 2021 oppjustert med 4,1 % (økning årslønn, alle sektorer fra 2021 til 2022, SSB).

Som kapitalinnsats regnes summen av kapitalslit og rentekostnader. For maskiner er det beregnet kapitalslit separat for kjøpt og leaset utstyr, men ellers er kjøpt og leaset utstyr behandlet likt. Rentekravet regnes som realrente av kapitalinnsatsen i nominelle priser, og at de nominelle prisene deretter justeres for den årlige endringen i realrenten. Det vil si at realrenten brukes som en prisindeks for kapital, slik at en kan regne volumendringer i kapitalen likt som vi gjør på andre kostnadsposter. Jordkapitalen er beregnet på grunnlag av areal i drift og gjennomsnittlig bokført kapital per dekar for det enkelte år. Deretter er jordkapitalen justert til t-1 priser ved å bruke den årlige endringen i bokført kapital jord.

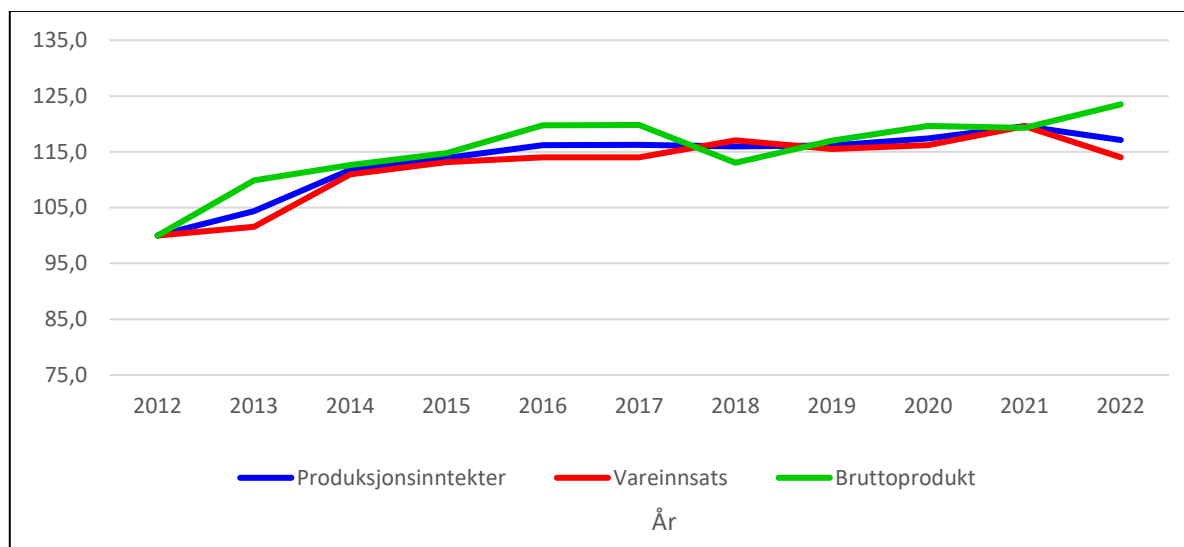
Det er flere mål for produktivitsutvikling. Her presenteres bare resultater basert på bruttoprodukt i jordbruket. Brutttoprodukt vil si produksjonsverdi minus vareinnsats. Direkte tilskudd utover grunntilskudd og distriktstilskudd er holdt utenom i beregningene.

Tabell 2.7 viser utviklingen i de tre produktivitsmålene. Arbeidsproduktivitet økte med 43,2 prosent fra 2012 til 2022. Den gjennomsnittlige årlige økningen i arbeidsproduktiviteten var 3,7 prosent regnet med renters rente-formel. Kapitalproduktivitet har i gjennomsnitt økt med 1,7 prosent per år regnet med rentesrente-formel, til 18,1 prosent for hele perioden. Sammenveid produktivitsvekst for arbeid og kapital er på 2,8 prosent i perioden 2012-2022 regnet med rentesrente-formel.

Tabell 2.7 Produktivitetsutvikling 2012–2022 i jordbruket beregnet på indekser for bruttoprodukt

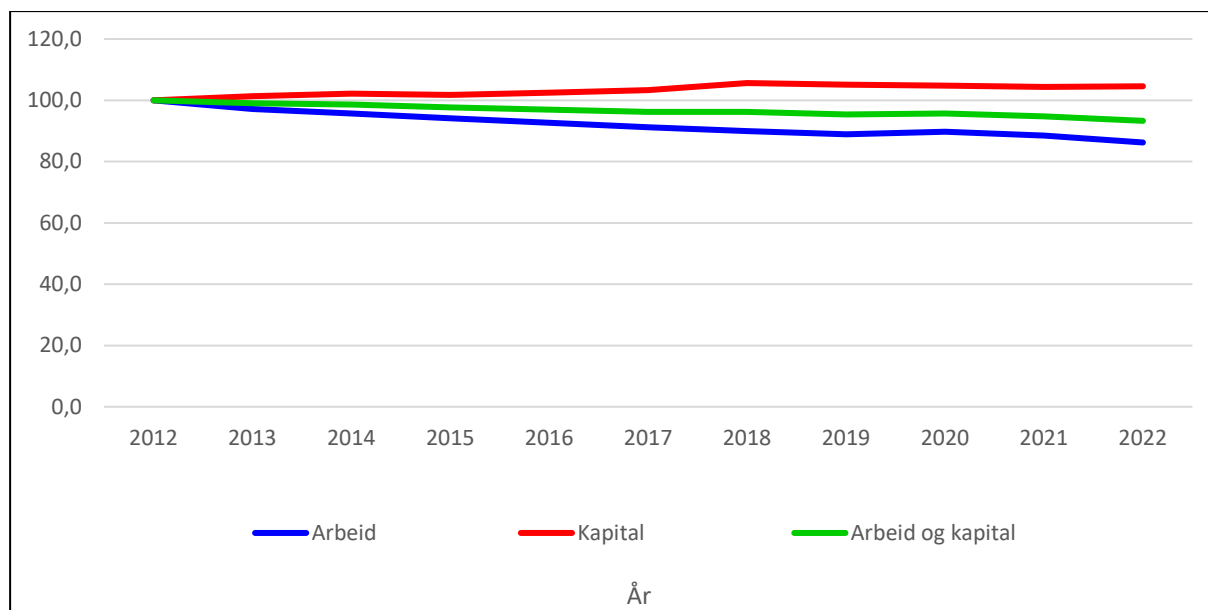
År	Arbeids- produktivitet	Kapital- produktivitet	Sammenveid arbeids- og kapitalproduktivitet
2012	100	100	100
2022	143,2	118,1	132,4
Årlig endring rentesrente, %	3,7	1,7	2,8

I de tre følgende figurene presenteres noe av grunnlaget for beregningene. Figur 2.7 viser relativ utvikling i produksjonsinntekter, vareinnsats og bruttoprodukt med utgangspunkt i 2012.

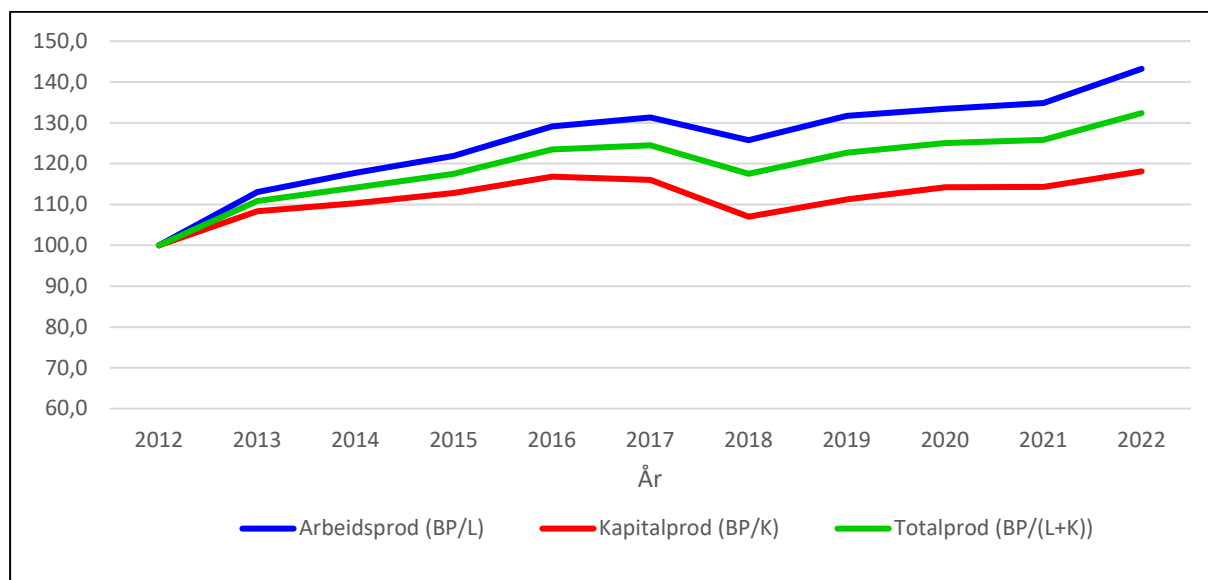
Figur 2.7 Utvikling i bruttoinntekt, vareinnsats og bruttoprodukt 2012-2022, relative tall

Figur 2.8 viser relativ utvikling i arbeidsinnsats, kapitalinnsats og sammenslått arbeids- og kapitalinnsats. Kapitalinnsatsen er noe stigende frem mot 2018, men holder seg relativt konstant og synker noe mot 2022. Arbeids- og kapitalinnsatsen (arbeidskostnad og kapitalkostnad summert i kr) samlet legger seg mellom.

Figur 2.8 Utvikling i faktorinnsats 2012-2022, relative tall

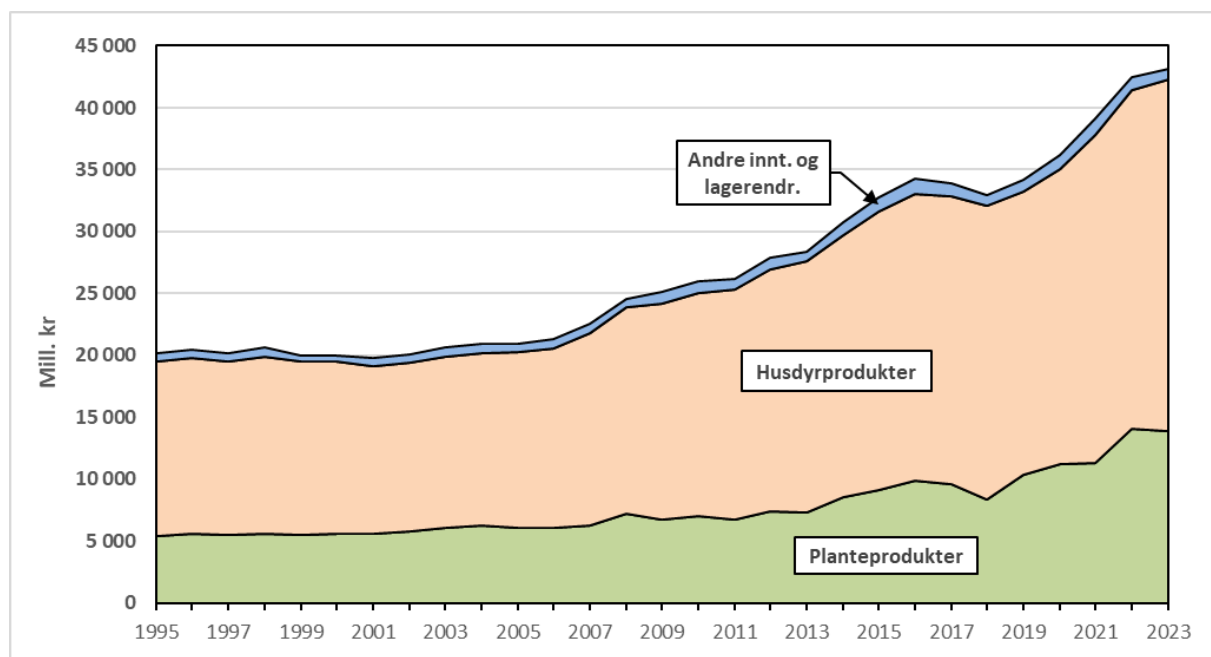
Figur 2.9 viser utviklingen for de tre produktivetsmålene som også er vist i tabell 2.7. Med unntak av 2012 og 2018 er kurvene jevnt stigende for alle tre produktivetsmålene..

Figur 2.9 Utviklingen i produktivitet 2012-2022, uttrykt ved fire produktivetsmål, tre av disse er basert på bruttoprodukt (BP) og ett på bruttoinntekt (I). L =Arbeid, K= Kapital, V=vareinnsats

3 Inntekter

3.1 Innledning

Figur 3.1 Sum bruttoinntekter ekskl. direkte tilskudd, 1995–2023

Inntektene i jordbruket kommer i grove trekk fra salg av produkter og fra tilskudd. I Totalkalkylen inntektsføres også endringer i buskapsverdi, bruk av jordbrukets maskiner i annen virksomhet og arbeid knyttet til investeringer. Jf. kapitlene 3.4.1 og 3.4.2.

I kapittel 3 er det gitt en oversikt over inntektene for de enkelte produktgruppene, mens kapittel 4 handler om posten «direkte tilskudd».

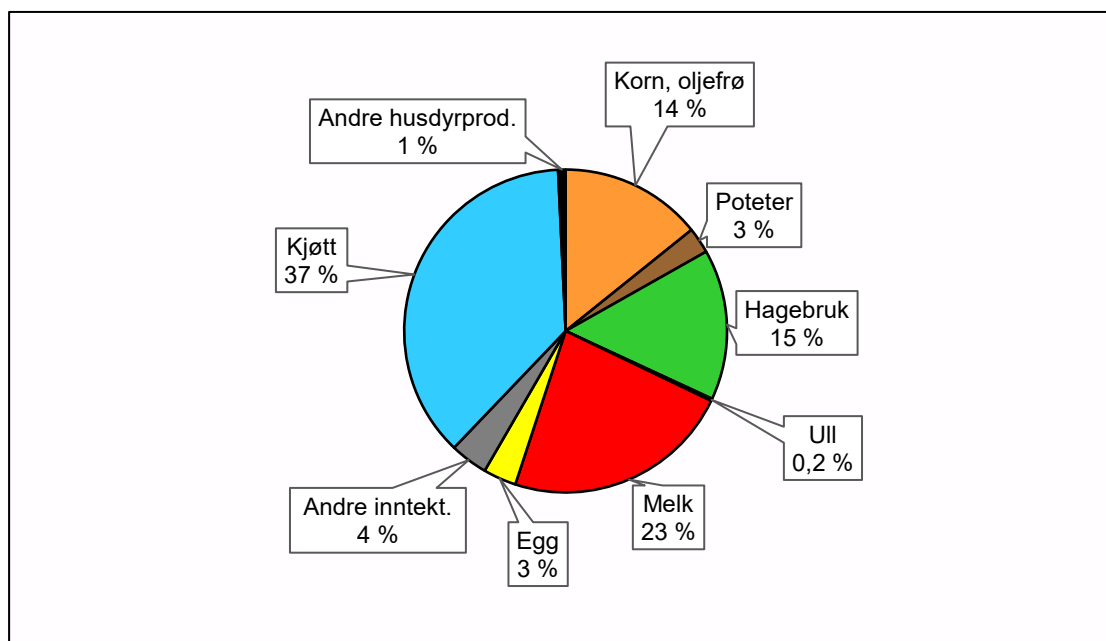
I tabellvedleggene bak i rapporten gis et detaljert bilde av produktmengder, priser og produktverdier. Vedleggene gjelder regnskapsårene 2020 og 2021 og budsjettåret 2022. I budsjettet for 2020 er endringene i priser og tilskudd som følger av jordbruksoppgjøret i 2022, innarbeidet.

En oversikt over inntekter fra de forskjellige planteproduktene er gitt i vedlegg I. Direkte tilskudd presenteres i vedlegg II. Vedlegg IV inneholder oversikt over jordbruksarealet, med fordeling på de enkelte vekstene. Dessuten blir størrelsen på den totale planteproduksjonen, og bruken av planteproduktene, vist der. Husdyrstatus og husdyrproduksjon kartlegges i vedlegg V.

Inntektene i jordbruket, utenom direkte tilskudd, er delt inn i fire hovedgrupper:

1. Inntekter fra planteprodukter
2. Inntekter fra husdyrprodukter
3. Andre inntekter
4. Endringer i buskap

Figur 3.2 viser hvordan produksjonsinntektene i 2021 fordelte seg på ulike produkter. I denne sammenhengen er ikke direkte tilskudd med i produksjonsinntektene. Virkningen av de produksjonsnøytrale tilskuddene, for eksempel arealtilskudd, kommer dermed ikke til uttrykk i figuren.

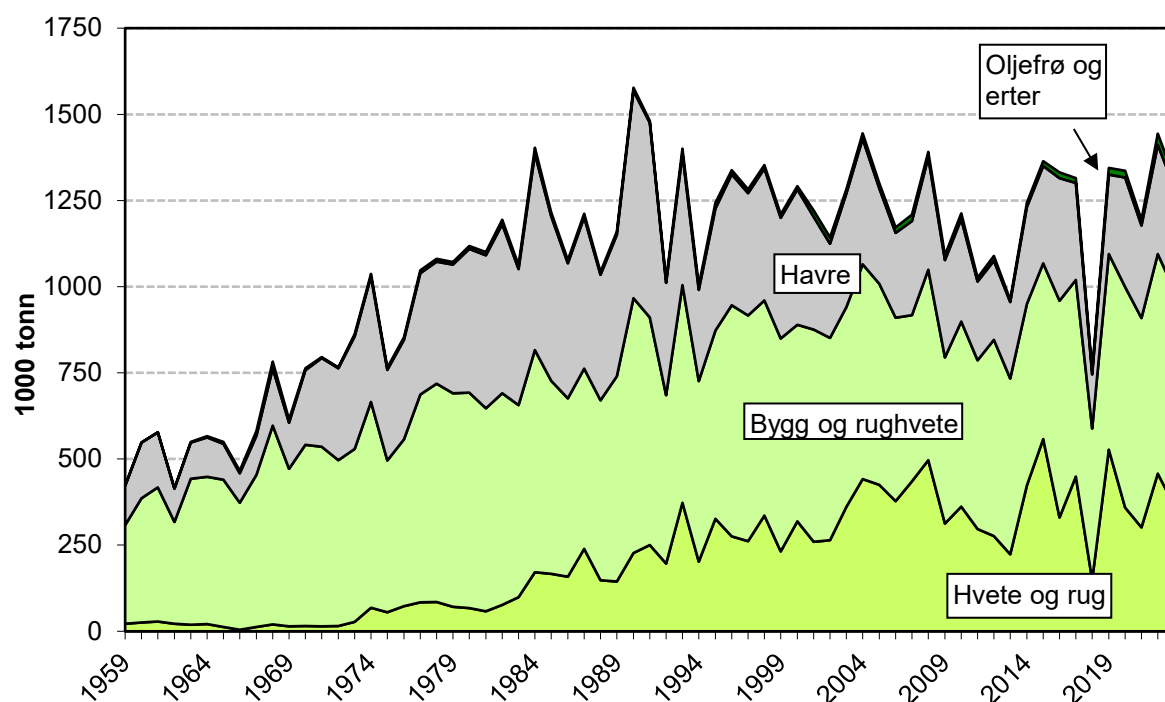
Figur 3.2 Inntektene (ekskl. direkte tilskudd) fordelt på forskjellige produkter 2022

3.2 Planteproduksjon

3.2.1 Korn, erter og oljefrø

Produksjonsutvikling

I 2022 var kornavlingene, ifølge de foreløpige oppgavene, 14 prosent over normalårsnivå. Kornproduksjonen dette året ble på 1 419 mill. kg. Med normalårsavlinger er kornproduksjonen i 2023 beregnet til 1 295 mill. kg.

Figur 3.3 Utviklingen i korn- og oljefrøproduksjonen. 1 000 tonn

Produksjonen av korn og oljevekster går også fram av tabell 3.1.

Tabell 3.1 Produksjon av korn og oljevekster, mill. kg 15 prosent vann (8 % for oljefrø)

	Korn	Oljevekster	Erter
1959	422
1969	605	9,4	..
1979	1 064	7,9	..
1989	1 151	8,7	..
1999	1 219	10,0	..
2010	1 202	10,2	6,5
2014	1 231	9,6	2,3
2015	1 350	10,4	3,6
2016	1 315	11,5	5,2
2017	1 301	10,2	3,8
2018	745	7,2	2,9
2019	1 296	16	4,3
2020	1 300	15	4,0
2021	1 186	16	3,6
2022*	1 419	23	10,1
2023**	1 295	18	10,0

Priser og verditall

Oppgaver fra Landbruksdirektoratet og Norske Felleskjøp ligger til grunn for verdiberegningen for korn og oljevekster. I tillegg hentes det inn oppgaver fra såvarefirmaer og enkelte andre aktører.

Priser som er fastsatt ved jordbruksoppkjørene, går fram av tabell 3.2.

Ved jordbruksoppkjøret i 2023 ble målprisene fra 1.7.2023 redusert med 10 øre per kg for fôrhvete, rug, bygg og havre.

Tabell 3.2 Grunn- og målpriser på korn. Øre per kg^{1,2}

	1979	1990	2000	2010	2020	2021	2022	2023
Hvete, matkval.	176	321	217	248	367	380	480	480
Rug, matkval.	163	302	201	232	322	332	432	422
Bygg	151	277	178	214	306	316	406	396
Havre	143	249	159	195	283	293	393	383

- 1) Grunnpris tom. 2000, målpris fra 2001. Teknisk oppjustering 14 øre/kg ved overgang til målpris
- 2) 17 prosent vanninnhold tom. 1988, 15 prosent deretter
- 3) Inkl. teknisk oppjustering på 2 øre pga. endret hektolitervekt

Ved prisberegningen for 2022 er det tatt utgangspunkt i registrerte produsentpriser fra Landbruksdirektoratet og noteringspriser fra Norske Felleskjøp (markedsregulator). Avregningspris til produsent er fratrukket omsetningsavgift og kostnader til analyse og avregning.

I 2021 og 2022 ble det trukket omsetningsavgift på henholdsvis 2,5 og 2,0 øre/kg. Det regnes med et trekk på 1,83 øre/kg i 2023, det vil si gjennomsnittet av trekket de siste tre årene.

Kostnaden til analyse og avregning var 1,6 øre/kg i snitt for 2022. Det regnes med samme trekk i 2023.

Det var et gjennomsnittlig trekk for tørking og kvalitet på 3,22 øre/kg i 2021 mens det regnes med 2,80 øre/kg for 2022. For budsjettåret regnes det med 5,81 øre/kg i trekk for alt solgt korn. Dette tilsvarer gjennomsnittlig kvalitetskorreksjon i perioden 2012–2021.

Tillegg for økologisk vare og leveringsavtaler samt korreksjon for KSL-tillegg/trekk inngår også i produsentprisene. Tillegg for kontraktproduksjon av mathavre er tatt inn under posten «lokale tillegg».

Tabell 3.3 Mengder, priser og verditall for korn, erter og oljevekster

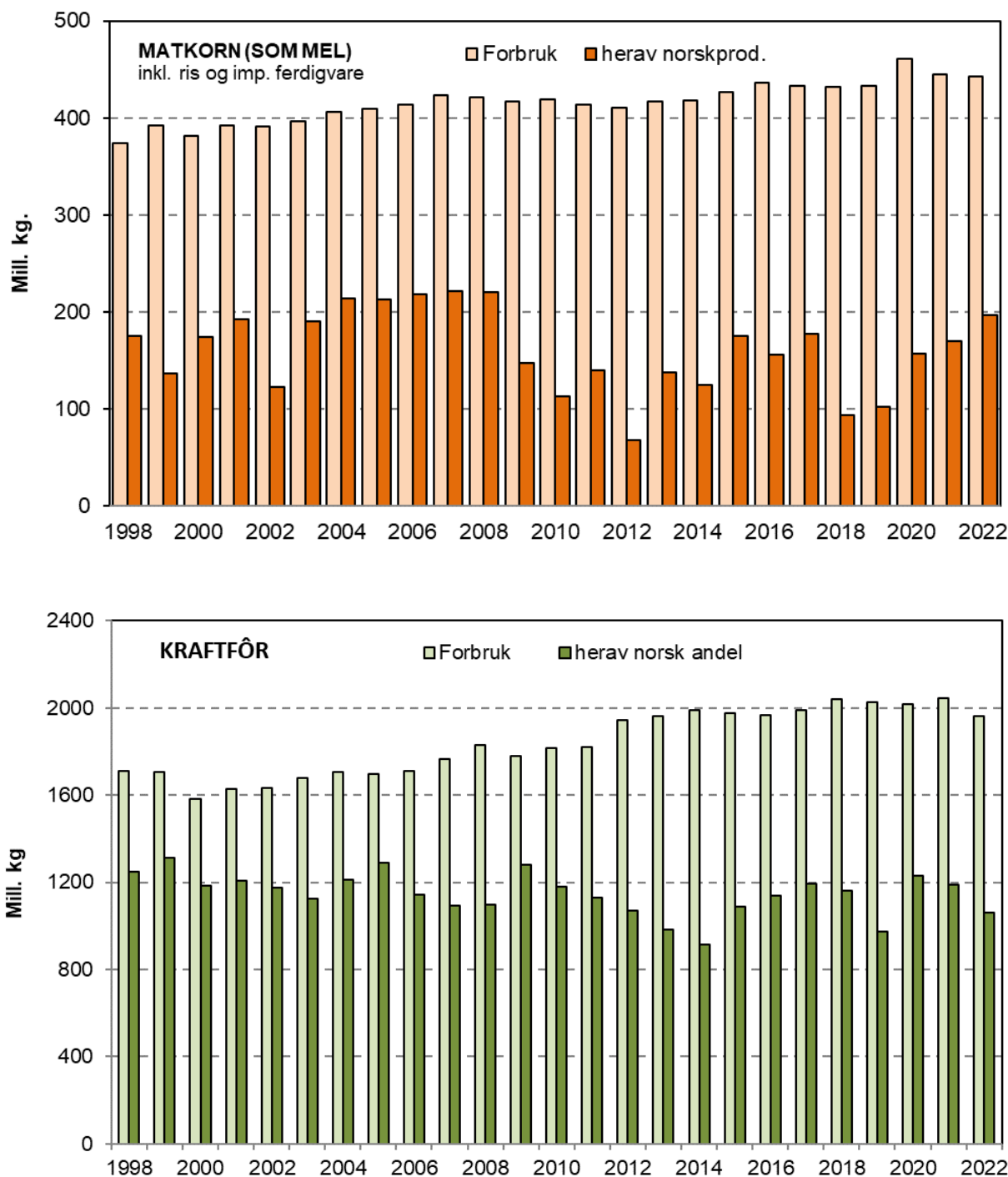
	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
<u>Produksjon i alt, mill. kg</u>	1 064	1 151	1 219	1 232	1 361	1 222	1 470	1 342
<i>herav salg:</i>	848	1 026	1 200	1 202	1 336	1 194	1 444	1 316
<i>Hvete</i>	63	136	226	328	325	263	398	315
<i>rug + rughvete</i>	3	1	9	34	34	39	60	49
<i>Bygg</i>	468	503	614	536	640	607	637	626
<i>Havre</i>	314	386	350	297	318	269	316	298
<u>Priser, øre/kg</u>								
Hvete	183	330	236	231	352	361	458	448
Rug + Rughvete	169	295	209	210	293	300	387	382
Bygg	162	284	196	207	303	309	404	395
Havre	150	254	178	187	281	289	391	381
<u>Verdi, mill. kr</u>								
Hvete	116	449	532	758	1 143	949	1 820	1 411
Rug + rughvete	5	2	20	72	100	116	232	193
Bygg	757	1 423	1 204	1 108	1 936	1 876	2 575	2 531
Havre	470	979	623	554	895	777	1 237	1 166
Erter				18	16	15	53	53
Korn og erter i alt	1 348	2 859	2 379	2 511	4 090	3 733	5 916	5 368
Oljevekster	22	45	46	48	81	71	160	126
Tørking/kvalitet	-26	-26	-22	-74	-55	-36	-38	-71
Tilskudd mm ²	49	142	3	1	2	2	2	2
Sum korn, erter og oljev.	1 393	3 053	2 404	2 485	4 118	3 771	6 041	5 425

1) Inkl. termintillegg

2) Korntrygd, særtillegg bygg, geogr. prod.tillegg og lokale tillegg

Anvendelse av norskprodusert korn

Mesteparten av norskprodusert korn går til kraftfôr i husdyrproduksjonen. Andelen som går til kraftfôr og særlig til mat, varierer mye pga. utslagene værforholdene gir på mengde og kvalitet, jf. figur 3.4. Totalforbruket av matkorn inkluderer importerte kornprodukter, som for eksempel ris, kjeks og knekkebrød mens kraftfôret er på råvarebasis, dvs. karbohydrat, protein og fettråvarer.

Figur 3.4 Forbruk av matkorn og kraftfôr og norskprodusert andel. Mill. kg

3.2.2 Poteter

Produksjonsutvikling

Tabell 3.4 viser omfanget og anvendelsen av den norske potetproduksjonen. Nettoproduksjonen beregnes ved å trekke et anslått svinn på 10 prosent fra bruttoproduksjonen. Poteter til fôr framkommer som en rest når all registrert anvendelse til salg, pluss det beregnede hjemmeforbruket av matpoteter og settepoteter, og det anslåtte svinnet, er trukket fra.

Tabell 3.4 Omfang og anvendelse av norsk potetproduksjon. Mill. kg.

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Bruttoprod. ¹	503	494	386	338	369	365	373	391
Svinn	43	49	39	34	37	36	37	39
Nettoprod.	460	445	347	304	332	328	336	352
Anvendelse;								
<i>Salg:</i>								
Matpoteter ²	163	180	111	75	72	74	70	68
Eksport	–	–	–	–	–	–	–	–
Statskontr. settepoteter				7	11	11	11	11
Potetmel og sprit ³	65	60	37	46	48	52	55	55
Potetmos/– flak, pommes frites, chips etc.	30	76	104	130	132	130	138	129
Salg i alt	258	316	252	258	250	250	250	250
<i>Hjemmeforbruk:</i>								
Matpoteter ¹	73	35	4	3	3	3	3	3
Fôrpoteter	70	43	53	18	47	39	40	66
Settepoteter ⁴	60	50	38	26	18	19	19	19

1) Inkl. potetareal i villahager

2) Ny beregningsmetode fra 1984

3) Til sprit regnes fra 1999 bare poteter brukt direkte til sprit

4) Fra 2000: Settepoteter av egen avl

Priser og verdi

Prisene på matpotet i regnskapsårene blir beregnet på grunnlag av ukentlige prisnoteringer som Landbruksdirektoratet utfører. For industripotet er prisene i regnskapsårene innhentet direkte fra foredlingsbedriftene.

Opgaver over omsatte kvanta av matpotet i regnskapsårene er innhentet fra Landbruksdirektoratet. Foredlingsbedriftene oppgir hvor store kvanta potet som har gått til industriformål i regnskapsårene og gir dessuten kvantumsanslag for forbruket av industripotet i budsjettåret.

Totalkalkylen baserer seg på foredlingsbedriftenes oppgaver over forventede priser på industripotet i budsjettåret. Potetprisene og verdien av den yrkesmessige potetproduk-

sjonen er vist i tabell 3.5. Se også vedleggstabell 3.2. Prisen i budsjettåret 2023 tar hensyn til målprisøkningen på 46 øre/kg ved jordbruksoppjøret i 2023. Fra 1.7.2023 er målprisen 684 øre per kg.

Tabell 3.5 Verdi og priser ved produksjon av poteter til salg og hjemmeforbruk

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Salg og hj.forbr ¹ , mill. kr	304	513	423	598	947	987	1 094	1 142
<i>Priser, øre/kg</i>								
Matpoteter	125	191	208	393	640	640	723	779
Poteter til potetmel	54	72	79	51	99	99	113	112
Poteter til sprit	54	45	63	6	0	0	0	0
Poteter til mos/flak chips, pommes frites etc.	79	132	148	207	234	239	300	325
Statskontr. settepoteter				471	665	696	741	755
Tilskudd, mill. kr ²	6	9,9	1,9	3,1	5,3	7,5	6,9	7,8
Sum poteter, mill. kr	310	522	424	601	952	995	1 101	1 149

1) Inkl. statskontrollerte settepoteter fom. 2000

2) Potettrygd, tilsk. statskontr. settepoteter og distr.tilsk. Nord-Norge

Forbruk av poteter og potetprodukter

Forbruksmønsteret for poteter har endret seg mye over de siste 50 årene. Regulering av matpotetmarkedet ved å la poteter gå til fôr, har fått mindre betydning etter hvert. Matpotetforbruket per person har fram til nylig gått stadig nedover, mens forbruket per person av bearbeidede poteter (pommes frites, mos og chips etc.) har økt. De aller siste årene har imidlertid forbruket av både matpoteter og bearbeidede poteter stabilisert seg noe.

Tabell 3.6 gir en oversikt over forbruksutviklingen for poteter.

Tabell 3.6 Forbruk (engrosnivå) av poteter til mat

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Norskprod. matpotet, mill. kg ¹	236	215	115	78	72	74	70	68
Imp. matpoteter, mill. kg	19	5	31	43	49	48	48	48
Forbruk matpotet, mill. kg	255	220	147	120	108	103	104	106
« , kg/innb.	63	52	33	25	20	19	19	19
Forbr. bearb. poteter, kg/innb. ^{2,3}	12	19,9	30,4	31	30	28	28	28
Forbr. poteter i alt kg/innb. ^{2,3}	74	71	63	56	50	47	47	47

1) Inklusive produksjon fra villahager

2) Eksklusive poteter til potetmel og sprit

3) Beregnet som friske poteter

3.2.3 Hagebruksprodukter

Tabell 3.7 Verdi av hagebruksproduktene. Mill. kr¹

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Grønnsaker og urter ²	357	687	956	1 571	3 538	3 752	3 994	4 003
herav i veksthus ³	111	227	360	517	1 240	1 314	1 502	1 467
Frukt	46	117	86	165	225	390	274	317
Bær	127	161	173	447	602	604	645	621
Blomster etc.	521	1 319	1 336	1 410	1 263	1 217	1 278	1 288
Tilskudd ⁴	12	45	43	60	172	133	210	265
Sum hagebruksprod.	1 064	2 330	2 595	3 652	5 800	6 097	6 401	6 860 ⁵

- 1) Ekskl. produksjon i villahager fom. 1979
- 2) Inkl. uspesifiserte vekster og kjøkkenhager på gårdsbruk
- 3) Tomat, agurk, salat og urter i veksthus
- 4) Distrikts og kval.tilsk. 1979: Emballasjetilsk.
- 5) Inkl. tillegg 367 mill. kr. ved jordbr.oppgjør

Hagebruksproduktene omfatter grønnsaker og urter, frukt, hagebær og blomster. I vedleggstabell 1.3 er det gitt en detaljert oversikt over kvanta, priser og produksjonsverdi for de forskjellige hagebruksproduktene.

Produksjonsutvikling

Areal- og avlingsutviklingen for grønnsaker, frukt og bær går fram av kap. 2.2.2, men er også nærmere omtalt nedenfor.

Grønnsaker

Areal: Arealet av grønnsaker til salgsproduksjon på friland har økt over tid.

Tabell 3.8 Grønnsakareal, dekar

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Blomkål	6 059	5 781	5 248	4 201	5 276	6 115	6 026	6 026
Hvitkål	11 934	7 829	5 527	4 043	4 212	4 206	4 145	4 145
Gulrot	11 897	11 678	11 825	13 901	16 038	17 021	16 773	16 773
Purre	1 176	1 454	1 239	1 344	1 327	1 278	1 259	1 259
Løk	3 940	5 322	6 147	6 237	7 642	7 770	7 657	7 657
Kålrot til mat	5 354	4 649	5 355	4 829	4 759	4 759
Kinakål	..	3 771	3 493	1 864	1 067	1 247	1 229	1 229
Hageerter ¹	6 037	6 748	7 309
Broccoli	2 308	4 348	4 870	4 381	4 317	4 317
Isbergsalat	2 783	4 507	4 912	3 916	3 859	3 859
Tomater (veksthus)	508	390	309	340	390	388,522	394,174	394,174
Agurker (veksthus)	249	230	240	225	260	275,117	261	261
Andre vekster, friland	5 874	6 038	8 194	15 720	35 577	36 108	38 754	38 754
Sum areal³	47 674	49 241	59 427	61 379	86 926	87 534	89 432	89 432
<i>herav kontrakt dyrket²</i>	<i>11 864</i>	<i>12 843</i>	<i>11 250</i>	<i>..</i>	<i>..</i>	<i>..</i>	<i>..</i>	<i>..</i>

1) Ikke oppgaver etter 2006

2) Ufullstendige oppgaver etter 1993

3) Inkludert areal i veksthus

Kilde: SSB og LDIR

Avlinger: Nedenfor er det gitt en oversikt over avlingene per daa for de viktigste grønnsakene.

Tabell 3.9 Avlinger for de viktigste grønnsakene. Kg per daa

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Blomkål	1 297	1 519	1 609	1 862	1 600	1 564	1 696	1 571
Høst/vinterhvitkål	2 909	4 419	4 688	4 393	4 326	4 365	3 349	4 091
Gulrot	2 981	3 819	3 877	3 308	3 306	3 184	3 072	3 156
Purre	2 146	2 562	1 833	1 827	2 088	2 426	2 654	2 439
Løk	2 596	3 971	3 109	2 827	2 860	2 847	2 745	2 829
Kålrot til mat	3 299	2 735	2 331	2 497	2 291	2 483
Kinakål	..	2 697	2 439	2 488	2 305	1 905	1 717	1 898
Hageerter ¹	525	577	605
Broccoli	844	917	740	727	683	752
Isbergsalat	1 831	1 535	1 955	1 711	1 751	1 992
Tomater, veksthus	16 200	22 300	32 000	38 009	35 586	33 749	33 749	33 749
Agurker, "	31 800	38 700	37 200	64 236	75 385	72 591	79 738	77 046

1) Ikke oppgaver etter 2006

Kilde: SSB og LDIR

Nettoproduksjonen og verdiberegningen bygger på Landbruksdirektoratets data for grossistomsetningen, samt på oppgaver fra Kontraktdyrkernes landslag. Det beregnes et tillegg for uregistrert grossistomsetning, direktesalg og hjemmeforbruk.

Tabell 3.10 viser utviklingen i salgsproduksjonen av de viktigste grønnsakvekstene i de siste årene, med anslag for 2022.

Tabell 3.10 Salgsproduksjon av de viktigste grønnsakene. Tonn

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Blomkål	5 894	8 133	6 151	7 824	8 615	9 563	10 217	9 465
Hvitkål (høst/vinterkål)	27 481	28 185	19 033	13 285	15 197	14 979	11 328	13 835
Gulrot	28 372	35 679	36 048	45 991	53 067	54 199	51 531	52 932
Purre	1 893	3 467	2 504	2 456	2 771	3 100	3 342	3 071
Løk	8 899	19 604	13 262	17 630	21 853	22 118	21 018	21 663
Kålrot til mat	..	13 141 ¹	12 492	12 713	12 483	12 056	10 902	11 814
Kinakål		13 195	8 117	4 637	2 510	2 375	2 110	2 332
Erter	2 536	4 090	3 510	3 360	4 428	3 447	3 953	3 943
Broccoli	1 145	3 986	3 604	3 184	2 950	3 246
Isbergsalat	2 883	6 919	4 912	3 916	3 859	3 859
Tomater	7 623	8 596	9 275	12 923	14 239	13 321	12 349	13 303
Agurker ²	7 850	10 102	13 512	16 455	19 601	19 971	20 841	20 138

1) Inkl. neper

2) Agurk i veksthus og friland

Kilde: SSB (Landbr.dir./Kontraktdyrkernes landslag)

Frukt

Omsetningsoppgavene viser at det ble levert 6 787 tonn epler klasse I til konsum i 2022. For pærer ble 348 tonn klasse I levert til konsum.

Areal: Yrkesproduksjonen er representert ved bedrifter med produksjon på minst ett dekar. Tabell 3.11 viser antall daa frukt i yrkesproduksjonen. Tendensen har vært en gradvis reduksjon i arealet.

Tabell 3.11 Antall daa frukt i yrkesproduksjonen

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Epler	..	22 577	18 941	14 286	15 433	15 732	15 881	15 881
Pærer	..	4 067	2 152	893	661	668	676	676
Plommer	..	3 460	3 108	4 151	4 266	4 213	3 997	3 997
Moreller	..	1 734	2 549	1 956	1 350	1 460	1 370	1 370
Kirsebær	..	830	451	476	508	479	481	481
Frukt i alt	..	32 668	27 201	21 762	22 218	22 552	22 405	22 405

Kilde: SSB/LDIR

Avlinger: Tabell 3.12 viser registrerte avlinger i kg per daa regnskapsårene. Normalårsavlinger er satt inn for 2021.

Tabell 3.12 Avlinger i kg per dekar

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Epler	..	1 311	522	804	781	1 190	765	1 061
Pærer	..	578	432	547	739	843	515	761
Plommer	..	639	277	393	170	601	299	460
Moreller	..	433	194	325	383	530	551	543
Kirsebær	590	539	249	263	483	364

Kilde: SSB/LDIR

I tabell 3.13 er beregnet netto fruktproduksjon for salg og hjemmeforbruk sammenholdt med registrert engrossalg av frukt. Avviket mellom nettoproduksjonen og salgsproduksjonen, er det som går til hjemmeforbruk. Det registrerte salget omfatter kun frukt kl. I til friskkonsum.

Tabell 3.13 Nettoproduksjon og registrert engrossalg av frukt. Tonn

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Epler	12 644	19 134	8 732	10 154	12 691	19 688	12 369	15 294
<i>herav reg. salg¹</i>		6 928	6 665	7 800	6 792	11 074	11 074	6 787
Pærer	1 651	912	868	362	451	542	405	444
<i>herav reg. salg¹</i>		381	647	246	392	484	484	348
Plommer	1 638	1 535	554	1 097	673	2 433	1 218	1 695
<i>herav reg. salg¹</i>		381		1 070	651	2 412	2 412	1 197
Kirsebær	527	318	186	121	128	135	247	163
Moreller		346	295	335	563	815	769	673
Frukt i alt, nettoprod.	16 460	22 245	10 635	12 068	13 943	22 797	14 240	17 597
Herav:								
– <i>salgsproduksjon</i>		21 266	9 741	11 671	13 613	22 473	22 473	13 919
– <i>herav reg. salg¹</i>		7 743	7 312	9 116	7 835	13 969	13 969	8 332

1) Registrert engrossalg kl. I til konsum

Hagebær

Posten omfatter solbær, jordbær, bringebær, «andre bær» (rips, stikkelsbær og hageblåbær) samt bær i veksthus.

Tabell 3.14 Areal av bær i yrkesproduksjon, dekar

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Solbær	2 451	2 737	2 397	2 408	2 738	2 839	2 928	2 928
Jordbær	15 172	13 774	16 076	13 907	12 508	11 132	9 386	9 386
Bringebær	798	1 924	2 111	2 892	3 498	3 314	3 166	3 166
Andre bær				1 126	881	767	330	330
Sum	18 421	18 435	20 584	20 333	19 625	18 052	15 810	15 810

Kilde: SSB/LDIR

Avlinger: Tabell 3.15 viser registrerte avlinger i kg per daa regnskapsårene.

Tabell 3.15 Avlinger i kg per dekar

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Solbær	789	659	363	188	242	188	137	226
Jordbær	900	788	587	599	562	562	713	622
Bringebær	632	718	588	741	590	543	545	588
Andre bær				277	227	292	415	423

Kilde: SSB/Landbr.dir.

Tillegget for hjemmeforbruk av bær er, som for frukt, beregnet med utgangspunkt i forbruk per person.

Tabell 3.16 viser netto bærproduksjon, som omfatter både salgsproduksjon og hjemmeforbruk.

Tabell 3.16 Nettoproduksjon av hagebær. Tonn

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Jordbær	11 033	8 770	7 739	8 364	7 057	6 283	6 718	5 865
Bringebær	439	1 134	1 012	2 154	2 073	1 809	1 734	1 870
Solbær	1 601	1 487	646	379	676	547	415	675
Andre bær				249	200	224	137	140
Hagebær i alt.	14 705	12 775	10 008	11 146	10 007	8 863	9 004	8 550
<i>Herav salgsprod.</i>	14 506	12 617	9 916	11 085	9 956	8 813	8 955	8 501

Blomster

Totalkalkylens mengdetall for blomsterproduksjonen går fram av tabell 3.17.

Tabell 3.17 Produksjon av blomster og andre pryddplanter. 1 000 stk.

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Snittblomster	81 214	92 924	114 893	90 363	69 510	67 590	66 261	66 261
Blomstrende pottepl.	16 536	30 383	38 176	34 176	26 731	23 100	21 368	19 231
Dekorasjonsplanter	3 541	10 084	4 477	3 152	1 732	1 830	1 768	1 768
Utplantingsplanter	20 250	28 112	32 369	55 611	38 629	38 395	38 900	38 900

Kilde: SSB/ Norsk Gartnerforbund

Priser og verditall for grønnsaker, frukt, bær og blomster

Verdien av grønnsakproduksjonen var 6,4 prosent høyere i 2022 enn i 2021, ifølge beregningene i totalkalkylen. Under forutsetning av normalårsavlinger i 2023 og at prisene utvikler seg i samsvar med målprisene fra jordbruksoppgjøret 2023, er det regnet med at verdien av grønnsakproduksjonen går opp med 0,2 prosent.

Landbruksdirektoratets prisregistreringer ligger til grunn for mesteparten av prisberegningen for grønnsaker. For kontrakt dyrkede grønnsaker brukes historiske oppgaver fra Kontrakt dyrkernes landslag som er korrigert iht. KPI.

Priser på epler og pærer til konsum beregnes ved hjelp av oppgaver fra Landbruksdirektoratet. Priser på pressfrukt er oppgitt av Gartnerhallen. Verdien av fruktproduksjonen gikk ned 30 prosent fra 2021 til 2022. Det var en volumnedgang på 36 prosent. Med normalårsavlinger i 2023, og med de målprisene som jordbruksoppgjøret 2023 legger opp til, vil verdien av fruktproduksjonen øke med 15,5 prosent.

Verdien av bærproduksjonen er beregnet å ha økt med nær 7 prosent fra 2021 til 2022. For budsjettåret 2023 er verdien beregnet å bli nær 4 prosent lavere enn i 2022.

Priser som gjelder blomstersektoren, innhentes fra utvalgte engrosforhandlere.

Distrikts- og kvalitetstilskudd for frukt, bær og grønnsaker inntektsføres under hagebruksposten. Beløpene framgår av tabell 3.18.

Tabell 3.18 Mengder, priser og verditall for hagebruksvekstene¹

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Mill. kg ² :								
- grønnsaker	135	165	153	172	219	218	209	215
- frukt	16,5	22,2	10,6	12,1	14,5	23,6	15,0	18,3
- bær	24,7	12,8	10,0	11,2	10,0	9,0	9,1	8,6
- blomster	154	203	242	219	164	158	154	151
Kr/kg ² :								
- blomkål	3,71	4,36	6,68	8,44	14,55	14,02	14,70	16,39
- hvitkål	1,56	1,69	2,22	3,6	6,93	7,18	8,91	9,12
- gulrot	1,59	2,84	3,58	5,42	9,09	9,54	10,27	11,37
- tomat	6,7	9,89	14,65	14,81	32,46	35,19	41,47	41,20
- epler	2,52	4,38	6,9	10,97	10,65	10,65	11,35	13,50
- plommer	3,23	8,91	16,81	26,17	35,58	33,26	40,00	40,02
- jordbær	9,01	13,26	17,79	39,52	61,03	70,39	72,81	74,88
- solbær	8,98	11,45	7,02	10,64	9,98	10,30	10,81	10,86
- snittblomster	2,62	4,64	3,79	3,10	3,02	2,83	2,92	3,07
- blomstr. pottepl.	8,13	13,24	11,70	15,40	18,64	19,98	21,23	22,38
Mill. kr ³ :								
- grønnsaker	357	687	956	1 571	3 538	3 752	3 994	4 003
herav veksthus	111	227	360	517	1 240	1 314	1 502	1 467
- frukt	46	117	86	166	225	390	274	317
- bær	127	161	173	447	602	604	645	621
- blomster	521	1 320	1 336	1 410	1 263	1 217	1 278	1 288
- tilskudd ⁴	12,4	45,2	42,7	59,5	172	133	210	265
Sum hagebruksprodukter	1 064	2 330	2 594	3 652	5 800	6 097	6 401	6 860

1) Ekskl. villahager f.o.m. 1979

2) Mengde blomster: Mill. stk. Priser blomster: Kr/stk.

3) Inklusive uspesifiserte vekster og kjøkkenhager

4) Distrikts- og kvalitetstilskudd. 1979: Emballasjetilskudd

Forbruk av grønnsaker, frukt og bær

Grønnsaker

Tabell 3.19 viser, på engrosnivå, det totale norske forbruket av grønnsaker. Summen av norskprodusert og importert mengde er fratrukket det kvantumet som har gått til eksport. I beregningen av forbruket årene før 1999 er produksjonen i villahager inkludert.

Tabell 3.19 Engrosforbruk av grønnsaker. Mill. kg¹

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Norsk produksjon								
Hovedkulturene ²	97	112	97	117	134	137	130	134
Andre gr.saker ³ inkl. salat og kålrot	34	41	45	47	67	62	61	63
Uspes. vekster og kjøkkenhager	15	16	5	7	18	19	19	19
Sum norsk produksjon	147	170	148	172	219	218	209	215
Import								
– friske	31	34	67	109	143	129	127	133
– konserver	11	27	48	69	88	94	95	92
Eksport i alt	0	6	2	0	1	1	1	1
Forbruk i alt⁴	189	225	270	350	449	439	431	440
« , kg/innbygger ⁴	46,4	53,2	60,4	71,3	81,2	81,4	78,5	79,4

1) Ikke direkte sammenlignbar serie før/etter 1996 pga. ny hagebruksstatistikk

2) Blomkål, hvitkål, sommerkål, gulrot, purre, løk, salatagurk og tomat

3) Brokkoli, kinakål, rosenkål, rød kål, annen kål, salat, erter, bønner, kålrot, knollselleri, neper, reddiker, rotpersille, rødbeter, asparges, kruspersille, stangselleri, sukkermais, squash, sylteagurk, urter og paprika

4) Ekskl. villahageproduksjon fom. 1979

Frukt og bær

Norsk produksjon utgjør en liten del av totalforbruket av frukt og bær, import står for over 90 prosent. Tabell 3.20 presenterer engrosforbruket av frukt og bær. Etter 1998 er ikke forbruket av frukt og bær fra villahager og skogsbær, tatt med.

Tabell 3.20 Engrosforbruk av frukt og bær. Mill. kg¹

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022	2023
Norsk produksjon								
Frukt	23	29	11	12	15	24	15	18
<i>herav registrert salg²</i>	..	8	7	10	8	15	9	11
Bær	20	17	10	9	10	9	9	9
Skogsbær ³	11	11
Forbruk norsk prod.	54	57	21	21	25	32	24	27
Import frisk frukt ⁴	182	189	224	307	314	316	309	313
<i>herav epler og pærer</i>	60	53	62	73	57	55	53	55
Import konserv. og tørket frukt ⁴	34	40	51	76	72	71	69	71
Import bær ⁴	3	10	14	26	39	40	40	39
Eksport frukt og bær ⁴	2	3	3	2	1	2	2	2
Forbruk i alt⁵	271	293	307	429	449	456	449	443
Forbruk, kg/innb. ⁵	75,6	77,8	68,7	88	83,5	84,4	82,3	80,2

1) Ikke direkte sammenlignbar serie før/etter 1996 pga. ny hagebruksstatistikk

2) Registrert engrossalg kl. 1 til konsum

3) Ikke beregnet etter 1998

4) Nettoimport fra 2007

5) Inkl. produksjon i villahager tom. 1998

Andre planteprodukter

Posten omfatter salg av stråfôr og «andre frø til modning». «Andre frø til modning» er norskproduserte frø fra engvekster, rotvekster og grønnsaker. Stråfôr omfatter høy, rundballefôr og halm til sektorer utenom jordbruket, foruten gras til framstilling av grasmel og fôrpellets.

Tabell 3.21 Mengder, priser og verditall for andre planteprodukter

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
<u>Stråfôr, mill. kg:</u>								
Høy	11,1	18,1	33,7	65,8	102	104	106	108
Rundballefôr			10,4	32,9	51	52	53	54
Grasmel, fôrpellets, briketter	14,2	10,7	1,5	–	–	–	–	–
Halm, eksport	6	6	2,7	–	15	27	44	0
Høy, eksport	–	–	0	0,1	0	0	0	0
<u>Øre/kg:</u>								
Høy	107	175	200	264	297	310	374	374
Rundballefôr			39	42	50	52	62	62
Grasmel, fôrpellets, briketter	46	66	41					
Halm	30	57	51	–	–	–	–	–
Stråfôr i alt, mill. kr.	20	42	73	187	331	351	432	440
<u>Andre frø til modning:</u>								
Engfrø								
– tonn		3 094	2 198	2 038	1 636	2 163	2 860	2 046
– kr/kg		31,24	21,25	24,77	32,71	38,41	40,36	45,19
Rotvekst- og grønnsakfrø								
– tonn		4	1	1	1	1	2	2
– kr/kg		50	327	456	111	88	103	102
Andre frø i alt, mill. kr		97	47	51	54	83	116	93
Sum andre planteprod., mill. kr	20	187	128	295	384	434	547	533

Innenlandsk salg av høy og rundballefôr blir beregnet på grunnlag av antall hester utenom jordbruket. I de siste årene har eksporten av høy og halm vært ubetydelig.

Priser på høy og rundballefôr hentes nå inn fra noen av de største aktørene i markedet på Østlandet. Prisene er omregnet til å gjelde avlingsår.

Salget av høy og rundballefôr øker som følge av en økende hestebestand utenom jordbruket. Salget av grasmel og pellets er satt lik produksjonstallene. Se tabell 3.21 og vedleggstabell 1.3.

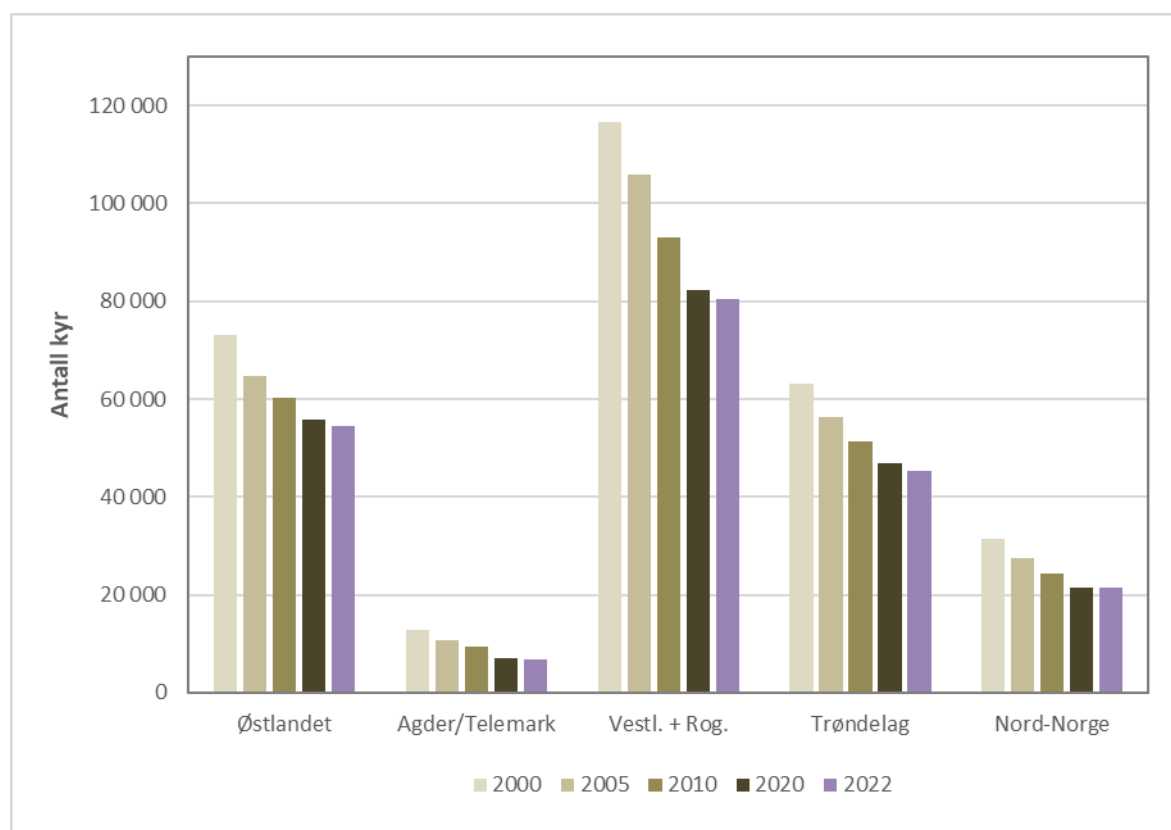
3.3 Husdyrproduksjoner

3.3.1 Melk

Produksjonsgrunnlag for kumelk

Kubestand og besetningsstørrelse: Det har vært en nedgang i antall melkekyr over lang tid, men økte litt i 2021 og 2022 etter tiltak for å øke melkeproduksjon pga. koronapandemien og var på 212 000 kyr per 1. januar 2022. Antall ammekyr har økt over mange år og var på 99 000 1. januar 2021. Til inngangen av 2022 økte antallet til 104 500.

Den regionale fordelingen av kubestanden er vist i figur 3.5.

Figur 3.5 Antallet melkekyr i 2000, 2005, 2010, 2020 og 2022 fordelt på regioner

Totalt var det i Norge nær 6 700 jordbruksbedrifter med melkekyr per 1. oktober 2022, ca. 200 færre enn året før. Den gjennomsnittlige besetningsstørrelsen var på 31,3 kyr i 2022, det samme som året før.

Regionvis varierte den gjennomsnittlige besetningsstørrelsen i 2022 fra 25,1 kyr i Agder/Telemark til 36,4 kyr i Rogaland. I figur 3.5 inngår Rogaland i Vestlandet. Rogaland hadde 47 prosent av kyrne for hele Vestlandet i 2022. For 2023 er det

forventet en gjennomsnittlig besetningsstørrelse per jordbruksbedrift for landet totalt på 31,4 kyr.

Ytelse: Ved beregningen av ytelse per ku benytter BFJ et beregnet gjennomsnittlig kutall for året, beregnet av Prognoseutvalget for melk. Fra 2021 til 2022 gikk ytelsen ned med 204 liter per årsku og regnes å gå ned 166 liter per årsku i 2023 til en gjennomsnittlig avdrått på 7 273 liter per årsku.

Produksjon og anvendelse av kumelk

Over tid har meierileveransen blitt redusert, men var stort sett i overkant av 1 500 mill. liter. fram til og med 2018. I 2021 økte leveransen til 1526 mill. liter. Dette har sammenheng med økt innenlandsk etterspørsel etter melk som følge av koronapandemien. For 2022 gikk leveransen ned igjen og det forventes en ytterligere nedgang i 2023 til 1 380 mill. liter. Nedgangen skyldes tilpasning til internasjonale avtaler om reduksjon av subsidiert eksport av ost.

Tabell 3.22 Produksjon og ytelse, kumelk

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Nettoprod., mill. liter	1 816	1 945	1 790	1 591	1 577	1 590	1 516	1 441
Bruttoprod., mill. liter	1 872	1 980	1 824	1 623	1 610	1 623	1 547	1 470
Liter/årsku, (brutto)	4 900	5 787	5 776	6 761	7 721	7 643	7 439	7 273
Endring liter/år ¹	90	89	-1	90	98	-77	-204	-166

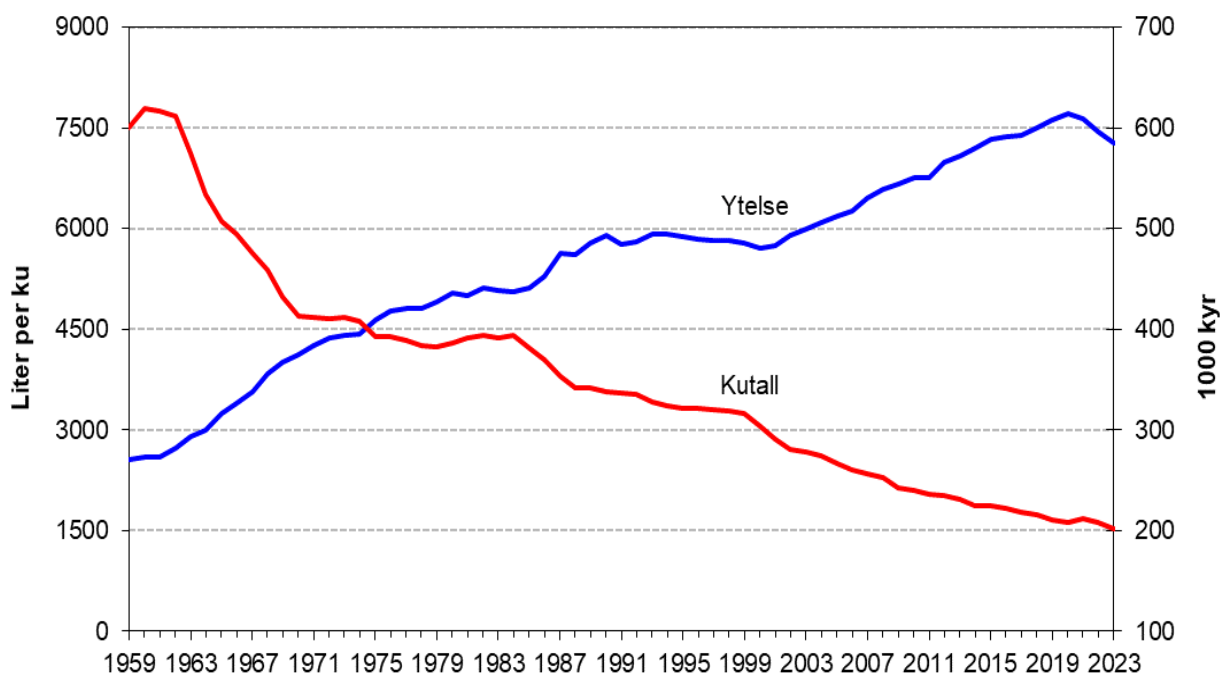
1) Endring i gjennomsnitt per år i perioden fra forrige oppgitte tall

Tabell 3.23 Produksjonen og bruken av melk. Mill. liter

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
<u>Kumelk</u>								
Nettoproduksjon	1 816	1 945	1 790	1 591	1 577	1 590	1 516	1 441
Meierileveranse ¹	1 742	1 835	1 647	1 506	1 497	1 525	1 448	1 380
Direkte salg	12	5	-	-	-	-	-	-
Hjemmeforbruk	28	13	7	2,4	1,1	1,0	0,9	0,8
Lokal foredling				1,1	3,2	3,7	4,2	4,3
Fôr ²	29	922	135	82	76	60	63	57
<u>Geitmelk</u>								
Nettoproduksjon	23,6	27	22	21,1	21,2	20,4	19,8	19,4
Meierileveranse	22,2	25,7	21,5	20	19,8	18,9	18,4	18,0
A. salg/lokal foredl.	1	0,9	0,2	0,7	1,0	1,1	1,0	1,0
Hjemmeforbruk	0,1	-	-	-	-	-	-	-
Fôr	0,1	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4

1) Inkl. salg av gårdssmør fra og med 1996

2) Endret beregning fom. 1989

Figur 3.6 Kutall og ytelse per ku.

Priser og verditall

Verdiberegningene for melk tar utgangspunkt i regnskap fra TINE SA og Q-Meieriene AS.

Verdien av meierienes produsentveiledning inntektsføres under «melk» i totalkalkylen, men føres samtidig som en kostnad under «andre kostnader».

Inntektene i meieribruket er avhengige av salgsutviklingen for de ulike melkeproduktene. Dette gjelder først og fremst det innenlandske salget. Salg av konsummilk, som krever minst behandling på meieriene, gir de høyeste inntektene. Deretter følger ost, og til sist smør og tørrmelk.

Melkeprisene er beregnet uten distriktstilskudd og grunntilskudd. Produsentenes fraktandel er trukket direkte i melkeoppjøret og kommer ikke til syne på verken inntekts eller kostnadssiden. I verdiberegningen føres distrikts- og grunntilskuddet som egne poster under «melk». I budsjettåret beregnes etterbetalingen som gjennomsnittet av de fem siste årenes etterbetalinger. Det gir isolert sett en nedgang i melkeprisen fra 2022 til 2023 på 5,5 øre/l. I prisen for 2023 er virkningen av målprisendring på ku- og geitemelk innregnet. Målprisen på melk er etter dette 6,24 kr/liter fra 1.7.2023.

Som følge av WTO-avtalen i 2015 ble eksportsubsidiene (eksport av ost) avviklet fra 1. juli 2020. Dette reduserte behovet for norsk melkeproduksjon. Som et ledd i finansieringen av avviklingen ble omsetningsavgiften økt fra 2018 til 30 øre per liter i 2020. Økt omsetningsavgift slår ut i lavere melkepris i Totalkalkylen. I 2021 ble

omsetningsavgiften redusert til 10 og 9 øre per liter i første og andre halvår. I januar 2022 var omsetningsavgiften 8 øre per liter, mens avgiften var 3 øre per liter i månedene fra februar 2022. Fra 1.1.2023 økte avgiften til 7 øre pr. liter.

Av tabell 3.24 framgår priser, mengder og de andre variablene som tas hensyn til når verdien av melkeproduksjonen beregnes. Posten for salg av melkekvoter gjelder betaling for kvoter som er solgt, men ikke videresolgt.

Tabell 3.24 Produksjon, priser, tilskudd og verdital i melkeproduksjon

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Kumelk								
Mill. liter (nettoprod.)	1 816	1 945	1 790	1 591	1 577	1 590	1 516	1 441
<i>herav salg og hj.forbr.</i>	1 782	1 854	1 654	1 509	1 501	1 530	1 453	1 385
Øre/liter ¹	191,9	293,8	317,9	445,3	569,4	619,7	608,6	624,6
Mill. kr	3 419	5 446	5 258	6 712	8 548	9 482	8 845	8 650
Geitmelk								
Mill. liter (nettoprod.)	23,6	27	22	21,1	21,2	20,4	19,8	19,4
<i>herav salg</i>	23,3	26,6	21,6	20,7	20,8	20,0	19,4	19,0
Øre/liter ¹	310	450,8	305,0	443,6	569,8	619,5	607,5	623,0
Mill. kr	72	120	66	92	119	124	118	118
Prod.tjenesten, mill. kr		153	133	153	73	70	67	67
Grunntilskudd, «			123	64	70	67	67	66
Distriktstilskudd, «	365	688	447	482	622	641	613	613
Andre tilskudd ² , «	566	1 939						
Salg av melkekvoter, «			189	2	0	431	20	-1
Melk i alt inkl.								
tilskudd, mill. kr	4 321	9 176	6 216	7 505	9 431	10 814	9 729	9 513

1) Inkl. grunntilskudd tom. 1982. Geitmelktillegget overført fra prisutjevningsordningen til grunntilskuddet fra 1. juli 1998. Ekskl. meierifinansiert produsenttjeneste fra 1999

2) Kvantumsavg. tilskudd, fraktilskudd og distriktsmeieritillegg

Forbruk av melk og melkeprodukter

Konsummelk

Tabell 3.25 viser at forbruket av konsummelk har gått ned over lang tid, men er litt forskjellig fordelt på typer. Nedgangen har til en viss grad blitt oppveid av en økning i forbruket av konserverte melkeprodukter.

Fløte og rømme

Forbruket av fløte og rømme er noe høyere enn tidligere, jf. tabell 3.25.

Tabell 3.25 Forbruk av helmelk, lettmelk, skummet melk og fløte på engrosnivå¹. Mill. kg.

	1979	1989 ¹	1999 ²	2010	2020	2021	2022*
Helmelk ¹	652	269	145	97	87	86	85
<i>Kg/innb.</i>	160	64	32	20	16	16	16
Lettmelk	..	335	324	246	183	176	174
<i>Kg/innb.</i>	..	79	73	50	34	33	32
Skummet melk ²	107	136	99	161	167	163	159
<i>Kg/innb.</i>	26	32	22	33	31	30	29
Konsummelk i alt	759	739	568	505	437	424	419
<i>Kg/innb.</i>	186	175	127	103	81	78	77
Yoghurt ³			30	42	59	60	58
<i>Kg/innb.</i>			6,7	8,7	11,0	11,1	10,6
Fløte og rømme ⁴	27	29	29	34	45	43	42
<i>Kg/innb.</i>	6,6	6,9	6,5	6,9	8,3	7,9	7,8

1) Inkl. hjemmeforbruk. Ikke direkte sammenliknbart før/etter 2010 pga. endringer i beregningen

2) Inkludert yoghurt tom. 1998

3) Inkl. ekstra lett melk. Ekskl. skummetmelk til prod. av smørbl. lettmargin fom. 2. halvår 1998

4) Som melk

5) Beregnet som 35 prosent fett. 38 prosent fett f.o.m. 1991

Konserverte melkeprodukter

Endringer i beregningsmetoder gjør at eldre og nyere tall for forbruket av konserverte melkeprodukter ikke er helt sammenlignbare. Forbruk av slike produkter har likevel økt mye gjennom den perioden som omfattes av tabell 3.26.

Tabell 3.26 Forbruk av konserverte melkeprodukter beregnet som råvare. Mill. kg.

	1979	1989 ¹	1999 ²	2010	2020	2021	2022*
Helmelk i kons. prod. ³	21	35					
Skummet melk	38	44					
Fløte		0,6					
Melkefett (100 %)		0,5					
Tørket myse til konsum	..	0,7					
Sum kons. melkeprodukter	59	80	88	158	138	166	171
<i>Kg per innbygger</i>	<i>15</i>	<i>19</i>	<i>20</i>	<i>32</i>	<i>26</i>	<i>31</i>	<i>31</i>

1) Ny beregningsmetode fom. 1982

2) Ny beregningsmetode fom. 1999

3) Kondensert melk, tørket melk. Inkl. melk i andre konserverte produkter (milkshake, puddinger, sauser ol.) fom. 1982

Smør

Økt forbruk av magre konsummelktyper og lavere smørforbruk, ga fra midten av 1980-tallet et overskudd av fett i melkesektoren. Dette medførte betydelig eksport av smør. Samtidig ble fettinnholdet i returmilken økt. I løpet av 1990-årene gikk både produksjonen og eksporten av smør ned, parallelt med nedgangen i melkeproduksjonen. Fra 2010 har det vært en liten økning i forbruket av smør.

Tabell 3.27 Produksjon, eksport, import, lagerendring og forbruk av smør på engrosnivå. Mill. kg

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*
Produksjon ¹	20,5	24,2	19,6	16,8	19,2	18,6	18,5
Eksport	0,4	9,2	5,1	2,2	6,6	6,3	6,2
Import	1,7	—	0,2	0,1	0,6	0,6	0,5
Lagerendring ²	0,2	-0,7		0,0	0,0	0,0
Forbruk	22	14,3	14,7	14,7	19,8	19,2	19,0
<i>Kg/innb.</i>	<i>5,4</i>	<i>3,4</i>	<i>3,3</i>	<i>3,0</i>	<i>3,7</i>	<i>3,5</i>	<i>3,5</i>

1) Inkl. smør til margarinproduksjon

2) – betyr lagerøkning og + betyr lagernedgang

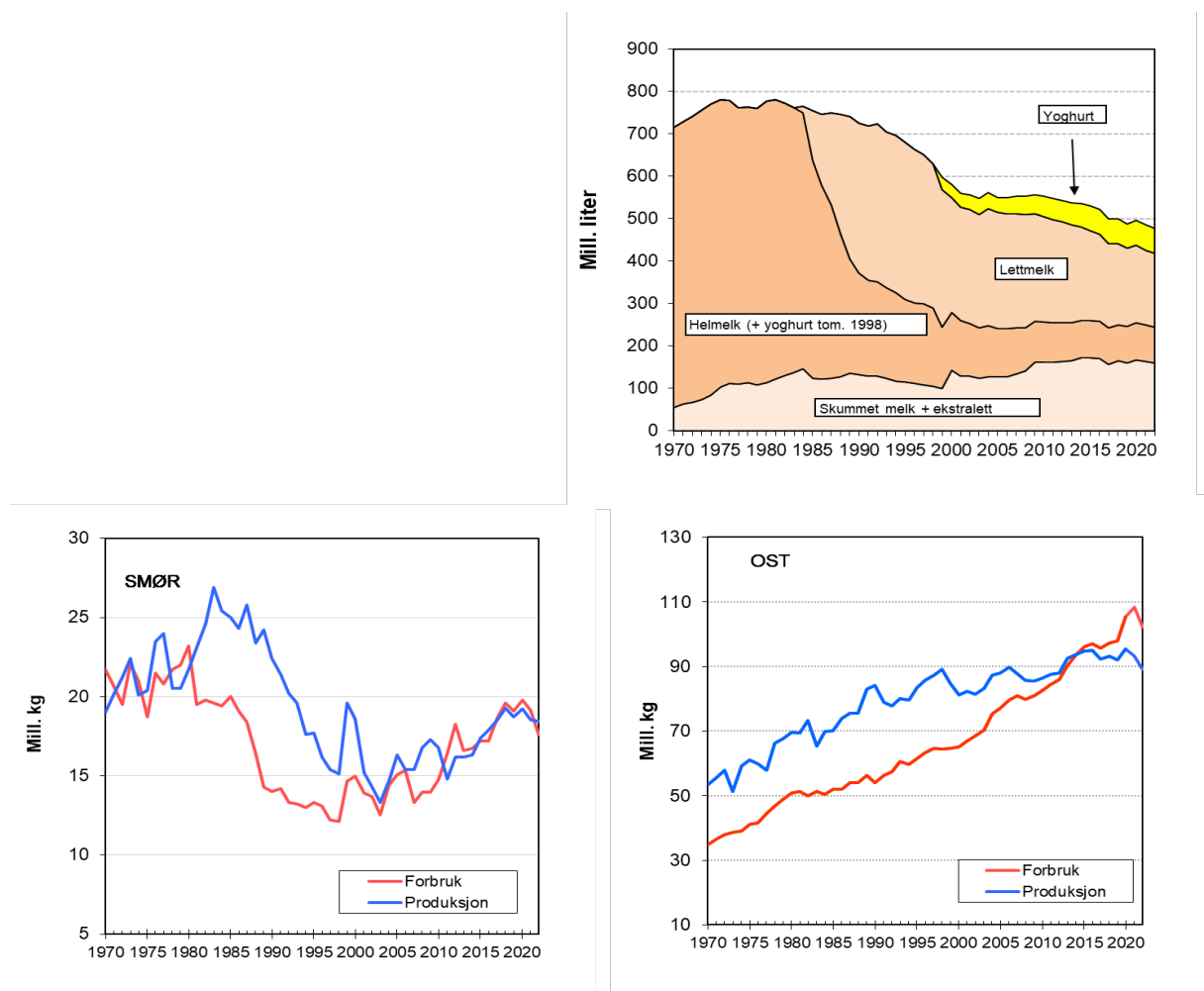
Ost

Tabell 3.28 viser at produksjonen er relativt stabil og at forbruket har en økende tendens.

Tabell 3.28 Produksjon, eksport, import og forbruk av ost på engrosnivå. Mill. kg.

	1979	1989	1999 ¹	2010	2020	2021	2022*
Produksjon ²	67,6	82,9	84,9	72,2	95,6	93,2	89,0
Eksport	20,8	23,1	23,3	13,5	7,9	4,7	6,0
Import	1,4	2,0	3,1	9,6	17,7	19,8	19,3
Lagerendring ³	0,7	-5,6
Forbruk	48,9	56,2	65,0	68,3	105,4	108,3	102,3
<i>Kg/innb.</i>	<i>12,0</i>	<i>13,3</i>	<i>14,5</i>	<i>16,9</i>	<i>19,6</i>	<i>20,0</i>	<i>18,8</i>
<u>herav hvitost</u>	34,6	41,7	48,1	50,7	81,3	84,4	77,8
<i>kg/innb.</i>	<i>8,5</i>	<i>9,9</i>	<i>10,8</i>	<i>10,4</i>	<i>15,1</i>	<i>15,6</i>	<i>14,3</i>
<u>herav brunost</u>	14,3	14,5	10,9	13,0	13,5	13,0	12,1
<i>kg/innb.</i>	<i>3,5</i>	<i>3,4</i>	<i>2,5</i>	<i>2,7</i>	<i>2,5</i>	<i>2,4</i>	<i>2,2</i>
<u>herav annen ost</u>			6,3	4,6	10,7	10,9	12,4
<i>kg/innb.</i>			<i>1,4</i>	<i>0,9</i>	<i>2,0</i>	<i>2,0</i>	<i>2,3</i>

- 1) Endret beregningsmetode fra og med 1999
- 2) Inkludert smelteost
- 3) Minus betyr lagerøkning og pluss betyr lagernedgang

Figur 3.7 Forbruk og produksjon av konsummelk, ost og smør

3.3.2 Kjøtt

Posten omfatter produksjon og forbruk av kjøtt fra følgende husdyr: Storfe, sau, gris, geit, hest og fjørfe. Priser og mengder gir verdien av produksjonen. Kjøttproduksjon på kaniner er behandlet i en egen post i totalkalkylen. Kjøttproduksjon på tamrein, vilt og hval omfattes ikke av totalkalkylen, men er tatt med i tabell 3.29, som viser all norsk produksjon av kjøtt til salg og hjemmeforbruk. I tabell 3.37, som viser forbruk av kjøtt i alt, er også biprodukter fra slakterisektoren og grensehandel tatt hensyn til.

Produksjonsutvikling

Produksjonen av kjøtt har økt mer eller mindre uavbrutt over mange år inntil hittil høyeste nivået i 2022. For 2023 er det regnet med en økning på 4,9 mill. kg. Rammen for norsk kjøttproduksjon settes av innenlands forbruk samt importkvoter med tollettelser/-fritak. Importkvotene gjelder WTO (1995), EU (2012), SACU-land (1995) og GSP-land (2013).

Tabell 3.29 Produksjon av kjøtt til salg og hjemmeforbruk. Mill. kg

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Storfe	69,6	74	94,1	81,9	83,8	86,3	90,4	86,6
Kalv	1,9	1,4	1,5	1,6	1,5	1,5	1,7	1,6
Storfe i alt	71,5	75,4	95,6	83,5	85,3	87,7	92,1	88,2
Sau/lam	18,8	23,1	22,9	24,6	24,7	24,5	23,6	23,7
Geit/kje	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Hest	0,8	0,8	0,6	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Fjørfe	9,8	20	36,5	83,1	107,0	115,6	114,8	116,4
Rein, hjort, kanin	1,8	2,9	1,9	2,4	1,4	2,1	1,4	1,7
Gris ¹	78,9	84,1	109,3	128,8	131,7	134,8	133,2	130,3
Sum kjøtt ¹	181,9	206,6	267,1	323,0	350,5	365,1	365,5	360,6

1) Ekskl. hode og labb på gris fom. 2002 og ekskl. kjøttbiprodukter.

Storfe

Slakting av ku i tonn økte med 20,4 prosent fra 2021 til 2022 som følge av internasjonale avtaler om redusert meieriekspport, 0,9 prosent for okse og 7,4 prosent for kvige. I budsjettåret ventes slaktingen av ku, okse og kvige samlet å gå ned med 4,2 prosent.

Slaktingen av kalv økte med 12,3 prosent fra 2021 til 2022 (inkl. hjemme/leieslakt). Det ventes en nedgang i slakting i budsjettåret på 5,4 prosent.

Tabell 3.30 viser produksjonen i tonn og antall slakt fra storfesektoren.

Tabell 3.30 Antall slakt og mengde av storfe

	2021		2022		2023	
	Antall	Tonn	Antall	Tonn	Antall	Tonn
Salgsproduksjon storfe						
Okse	147 601	47 545	148 886	47 993	147 845	47 665
Kvige	29 149	6 721	35 033	8 091	32 759	7 529
Ku	110 430	31 705	119 408	34 057	109 628	31 136
Sum salgsproduksjon storfe	287 180	85 971	303 327	90 141	290 232	86 330
Hjemmeforbruk storfe	1 298	303	1 263	295	1 263	295
Sum storfe i alt	288 478	86 274	304 590	90 436	291 495	86 625
Kalv						
Salgsproduksjon	11 053	1 418	12 817	1 602	12 011	1 513
Hjemmeforbruk	426	51	415	49	415	49
Kalv i alt	11 479	1 469	13 232	1 651	12 426	1 562
Storfe og kalv						
Salgsproduksjon	298 233	87 389	316 144	91 743	302 243	87 843
Hjemmeforbruk	1 724	354	1 678	344	1 678	344
I alt	299 957	87 743	317 822	92 087	303 921	88 187

Utviklingen i slaktevektene på storfe går fram av tabell 3.31. For okser og kvige har gjennomsnittlig vekt gått oppover gjennom en årrekke, blant annet på grunn av økte vektgrenser.

Tabell 3.31 Slaktevekter på storfe. Kg

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Okse	219,7	255,6	281,3	300,5	315,6	320,9	321,3	322,4
Kvige	173,3	192,2	201,9	221,5	225,7	229,8	230,4	229,8
Ku	229	231,5	237,9	266,6	282,3	286,2	284,6	284,0
Mellomkalv	79,5	85,2	97,0	111,9	127,9	128,3	125,0	126,0
Spedkalv	21,7	23,4	43,5					

Sau/lam

I 2022 ble det slaktet 24,6 mill. kg, mot 24,5 mill. kg i 2021. For budsjettåret er det regnet med en slaktemengde på 23,7 mill. kg.

Svin

Slaktingen av svin gikk fra 134,5 mill. kg i 2021 til 133,2 mill. kg. i 2022. For 2023 er det regnet med en slaktemengde på 130,3 mill. kg.

Fjørfe

Fjørfe kjøtt omfatter kjøtt fra kylling, høns, kalkuner, gås, and og struts (1998–2002). Produksjonstall er stilt opp i tabell 3.32, og viser at produksjonen av fjørfe har økt mye over tid, men gikk ned fra 115,6 mill. kg i 2021 til 114,8 mill. kg i 2022. For budsjettåret regnes det med en økning til 116,4 mill. kg.

Tabell 3.32 Produksjon av fjørfe kjøtt. Tonn

	1969	1979	1989	1999	2010	2021	2022*	2023**
Kylling	2 790	6 568	14 367	29 456	74 397	105 943	105 085	106 691
Høns	1 983	2 437	3 279	2 700	1 507	514	529	529
Kalkun	310	753	2 177	4 254	8 485	8 569	8 359	8 359
Gås	78	39	50	28
And	15	21	115	50	418	586	835	835
Struts	40
Sum	5 176	9 818	19 988	36 528	84 807	115 612	114 808	116 413

Priser og verdi

Utbetalingsprisene på kjøtt avhenger av avsetningsforholdene i det norske markedet. Rammer for norsk produksjon settes ellers av WTO-avtalens importkvoter med redusert toll (1995) og begrensninger på subsidiert eksport (2000). Fra 2016 er eksportkvoten for storfekjøtt i praksis null mens den er på 1,9 mill. kg for svinekjøtt. Ut over dette har Norge ensidig gitt importkvoter med redusert toll fra SACU-land.

Prisene er basert på oppgaver fra kjøttssamvirket (Nortura) og slakterier utenom samvirket. I prisene til produsent inngår også verdien av biproduktene (innmat, huder og skinn) og etterbetalinger. Budsjettprisene er korrigert for endringene i årets jordbruksavtale. Alle utgiftene utenom produsentenes andel av frakt, som føres under posten «andre kostnader», er trukket ifra.

Som følge av WTO-avtalen har de tidligere målprisene blitt avvirket og blitt erstattet med «volummodellen». Prisen i volummodellen styres via «planlagt gjennomsnittlig engrospris» (PGE).

Etter at målprisene ble fjernet, har ikke nemnda lenger et grunnlag for en fullstendig pristapsberegning for kjøtt. Varierende omsetningsavgifter vil normalt kunne si noe om avsetningsforholdene. Det er likevel ikke nødvendigvis samsvar mellom trekk av omsetningsavgift og behovet for regulering av den løpende produksjonen, eks. behov for å bygge opp reguleringsfondet og motsatt. I tabell 3.33 er de produktvise omsetningsavgiftene gjengitt for beregningsårene 2010–23. Som følge av økt salg av norskprodusert kjøtt på grunn av koronapandemien, ble trekket for omsetningsavgiften og pristapet i 2020 - 2022 lite.

Tabell 3.33 Omsetningsavgifter. Kr per kg

	2020	2021	2022	2023
Storfe/kalv	0,75	0,51	0,63	1,98
Sau/lam	1,38	1,61	1,22	1,16
Gris	1,00	0,50	0,62	0,90

Maksimalsatser for omsetningsavgift i 2021 er for gris kr 1,50 per kg, for sau og lam kr 3,00 kg og for storfe/kalv kr 2,50 per kg. Satsen kan endres gjennom året dersom markedssituasjonen endrer seg. Endringer av avgiften innenfor den øvre grensen behandles og fastsettes av Omsetningsrådet.

Det utbetales grunntilskudd for sau, lam og geit. Satsene varierer gjennom året. Jordbruksavtalens gjennomsnittssatser går fram av tabell 3.34.

Tabell 3.34 Satser for grunntilskudd. Kr per kg

	2020	2021	2022	2023
Sau/lam	3,81	3,81	3,81	3,81
Geit	5,15	5,15	5,15	5,15

Prisene til produsent vises i tabell 3.35.

Tabell 3.35 Produksjon¹, priser² og inntekter for kjøtt, inkl. biprodukter

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Produksjon, mill. kg								
Storfe	69,6	74	94,1	81,9	83,8	86,3	90,4	86,6
Kalv	1,9	1,4	1,5	1,6	1,5	1,5	1,7	1,6
Sau/lam	19	23,9	22,9	24,6	24,7	24,5	23,6	23,7
Geit/kje	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Hest	0,8	0,8	0,6	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Svin ²	78,9	83,6	109,3	128,8	131,7	134,8	133,2	130,3
Fjørfe	9,8	20	36,5	83,1	107,0	115,6	114,8	116,4
I alt	180,3	203,4	265,2	320,6	349,0	363,0	364,1	358,9
Priser, kr/kg								
Storfe	22,28	32,82	27,26	39,92	51,73	55,80	62,33	66,19
Kalv	23,35	32,86	23,02	46,01	56,54	59,28	64,01	67,86
Sau/lam	22,64	27,47	27,91	37,02	41,33	44,63	51,29	54,24
Geit/kje	19,83	20,28	6,03	2,05	2,63	7,97	14,46	14,46
Hest	9,19	18,16	14,24	4,87	4,22	0,00	0,00	0,00
Svin ³	15,01	25,56	19,81	23,78	27,14	29,48	33,11	37,55
Fjørfe	14,29	21,9	15,63	17,41	21,48	22,41	25,46	27,72
Verdi, mill. kr								
Storfe	1 551	2 429	2 564	3 268	4 334	4 814	5 638	5 733
Kalv	44	45	35	75	86	87	106	106
Sau/lam	430	634	640	909	1 020	1 092	1 210	1 284
Geit/kje	5,1	6,7	1,6	0,6	0,9	2,8	4,9	4,9
Hest	6,9	14,5	8,6	2,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Svin	1 185	2 150	2 164	3 062	3 575	3 975	4 411	4 894
Fjørfe	140	438	571	1 453	2 298	2 591	2 923	3 227
I alt	3 363	5 716	5 992	8 770	11 313	12 561	14 292	15 249
- herav huder og skinn	40,5	118,8	102,5	95,2	31,7	53,4	49,4	49,4
Tilskudd mm, mill. kr.								
Grunntilskudd	..	513,2	376,2	96,8	91,5	90,1	84,3	90,1
Distriktstilskudd	160,5	602	540	588,5	642,2	642,4	661,7	670,0
Kvalitetstilskudd storfe	263,4	284,6	304,8	430,0
Tilskudd lam- og kjeslakt	447,4	427,9	412,5	490,0
Andre tilskudd sau ⁴	92,8	184,7	1,2	2,3	0,2	0,0	0,0	1,5
Prod.reg. tiltak/div. utbet.	61,4	1,0	13,7	0,0	0,0	0,0
Verdi i alt inkl. tilskudd, mill. kr	3 616	7 016	6 970	9 459	12 771	14 006	15 755	16 931

1) Ekskl. rein, hjort og kanin.

2) Inkl. grunntilskudd tom. 1982

3) Regnet uten hode og labber fra og med 2002

4) Tilsk.ordn. saueholdet, kvantumsavgr. tilskudd og tilsk. frifôring sau (radioaktivitet).

Med hensyn til prisen for fjørfekjøtt vises det til vedleggstabell 1.6.

Forbruk av kjøtt

Forbruket av kjøtt har økt over lengre tid, men de siste årene har forbruket gått noe ned.

Tabell 3.36 Produksjon, eksport, import, lagerendring og engrosforbruk av kjøtt i alt¹. Mill. kg

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Produksjon til salg og hjemmeforbruk	182,1	206,6	267,1	323,0	350,5	365,1	365,5	360,6
Eksport	0,3	8,2	19,6	3,1	2,9	1,7	6,2	1,9
Import	15,9	1,9	5,6	9,8	26,1	38,7	23,7	13,9
<i>herav spekk</i>	1,5	1,0	0,8	1,3	0,7	0,9	0,5	0,6
Lagerendring ²	0,9	0,5	4,0	-1,1	5,5	-1,7	-6,2	-1,9
Innenlandsk forbruk	198,6	200,8	257,5	328,6	379,2	400,4	376,7	370,8
Netto transittimport ³	4,0	3,5	0,3	-1,9	2,5	2,9	3,2	0
Forbruk i alt	202,6	204,3	257,8	326,7	381,7	403,3	379,9	370,8
<i>Kg/innbygger</i>	49,3	48,3	57,8	66,8	71,0	74,6	69,6	67,2
<u>Forbruk per dyreslag⁴</u>								
Storfe	77,3	72,2	88,7	89,7	104,9	110,5	104,1	98,9
Kalv	2,3	1,4	1,5	1,6				
Sau og lam	22,6	24,9	23,5	26,5	26,0	27,2	24,4	24,1
Geit og kje	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Hest	0,9	0,8	0,6	0,4	0,03	0,0	0,0	0,0
Svinekjøtt	86,2	82,1	102,8	124,7	139,6	148,4	138,3	133,6
Fjørfe	10,9	19,3	37,5	81,8	106,2	116,0	114,3	116,1
Tamrein, hjort, kanin	1,8	2,9	2,4	2,4	1,4	2,1	1,4	1,7

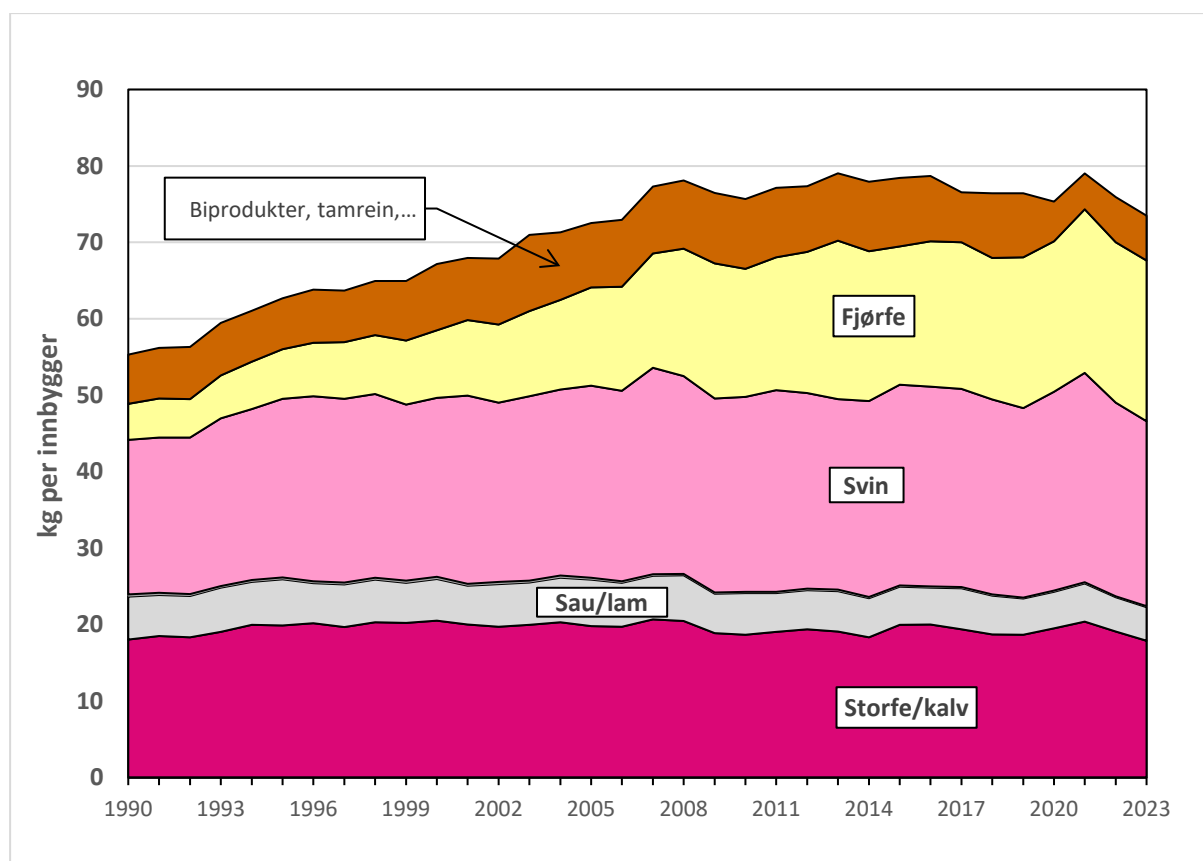
1) Inkl. tamrein og kaniner. Ekskl. grensehandel, kjøttbiprodukter og vilt

2) Minus = økning i lager, pluss = nedgang i lager

3) Nettoforskjell mellom SSB og LMDs/Norturas statistikk

4) Omfatter ikke netto transittandel. Storfe + kalv fra 2020

Forbruket av de ulike kjøttslagene målt på engrosnivå, går fram av figur 3.8. Grensehandel/privatimport og kjøttbiprodukter er inkludert i figuren.

Figur 3.8 Engrosforbruk av kjøtt 1990–2023

Tallene i tabell 3.36 omfatter ikke grensehandelen med kjøtt, hvalkjøtt, kjøtt fra vilt og kjøttbiprodukter. I 2020 ble beregning av grensehandel lagt om, og det ble gjennomført korreksjoner av produksjonen av kjøttbiprodukter. BFJ anslår omfanget av grensehandelen med kjøtt, basert på grensehandelstall fra SSB, mens omfanget av kjøttbiprodukter beregnes ut fra tall fra Animalia. Tabell 3.37 gir en oversikt over engrosforbruket av kjøtt inkl. grensehandel, kjøttbiprodukter, vilt og hval. Fallet i grensehandelen pga. koronapandemien, medfører at forbruksutviklingen er lavere enn det som går fram av tab. 3.36.

Tabell 3.37 Engrosforbruk av kjøtt fra husdyr, vilt og hval. Inkl. spiselige biprodukter. Mill. kg

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Kjøtt fra husdyr	202,6	204,3	257,8	326,7	381,7	403,3	379,9	370,8
Kjøtt fra vilt	4,3	6,1	8,2	8,2	7,4	7,3	6,7	7,0
Hvalkjøtt	1,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Biprodukter	13,3	13,1	14,9	14,3	12,8	13,1	12,6	12,3
Sum forbruk kjøtt og biprod.	221,2	223,6	281,0	349,2	401,9	423,7	399,2	390,1
Kg/innbygger	53,8	52,9	62,9	71,4	74,7	78,3	73,2	70,7
Grensehandel	3,0	5,0	9,0	20,6	2,5	3,2	14,3	14,9
Sum forbruk inkl. grensehandel	224,2	228,6	290,0	369,8	404,4	426,9	413,5	405,0
Kg per innbygger	54,6	54,1	64,9	75,6	75,2	78,9	75,8	73,4

3.3.3 Egg

Tabell 3.38 gir en oversikt over nettoproduksjonen og engrosforbruket av egg. Priser og verdi på egg er vist i tabell 3.39.

Beregningene av prisen er basert på oppgaver fra Nortura.

Tabell 3.38 Produksjon og engrosforbruk av egg. Mill. kg

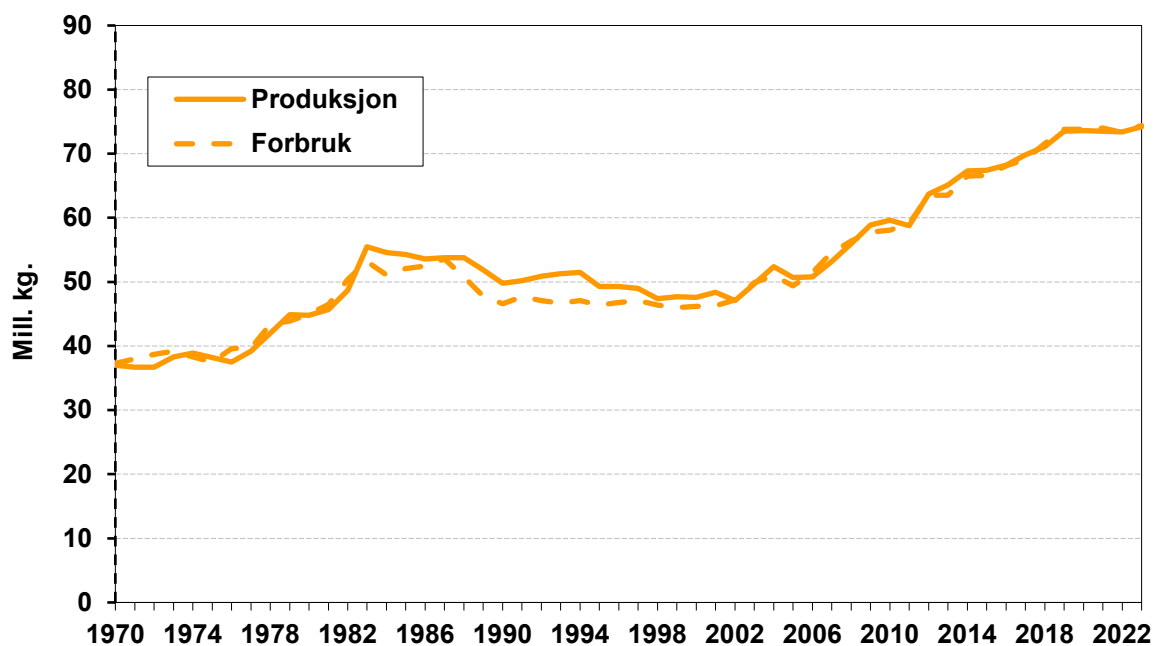
	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Nettoproduksjon	46,2	52,3	47,9	59,9	74,1	74,0	73,8	74,0
<i>herav salg og hj.forbr.</i>	44,9	51,9	47,6	59,6	73,6	73,5	73,4	74,2
Eksport ¹	1,6	3,7	2,2	1,5	1,2	1,2	1,3	1,3
Import	0,7	0,2	0,4	0,1	0,5	0,7	0,2	0,5
Lagerendring	-0,1	0,4	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Forbruk i alt	43,9	48,8	46	58,1	72,8	74,0	73,3	74,4
<i>Kg/innbygger</i>	10,8	11,6	10,9	11,9	13,5	13,7	13,4	13,5

1) Består av skallegg, eggprodukter regnet som skallegg og eggehvite

Tabell 3.39 Priser og verdi av eggproduksjonen

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Mill. kg	44,9	51,9	47,6	59,6	73,6	73,5	73,4	74,2
Kr/kg	10,53	13,46	11,07	13,84	16,61	17,34	18,78	20,28
Mill. kr	473	699	528	824	1 222	1 275	1 378	1 504
Kontrakttillegg, mill. kr		46,4						
Førtidsslakt høner, mill. kr ¹		11,6	2,7	0,0	6,6	4,6	25,7	11,2
Distriktstilskudd, mill. kr			2,1	8,7	3,5	3,4	3,1	5,2
Sum, mill. kr	473	757	533	833	1 232	1 283	1 407	1 520

1) 2023: Kompensasjon midlertidig opphold

Figur 3.9 Produksjon og engrosforbruk av egg

3.3.4 Ull

Tabell 3.40 gir oversikt over utbyttet fra ullproduksjonen. Nortura og ullvarefabrikkene gir oppgaver over hvor mye ull som er tatt imot ved deres anlegg. Leveransen av ull i budsjettåret er beregnet på grunnlag av et anslag for antall vinterfôrede sauer og en stipulert ullmengde per vinterfôret sau. Produksjonen har gått noe ned de siste årene. Priser innhentes fra Nortura og Fatland-Gjestal. Prisen til produsent er sammensatt av et tilskudd per kg ull og den prisen som oppnås i markedet.

Tabell 3.40 Produksjon, priser og inntekter for ull

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Tonn	4 764	4 830	5 105	4 368	3 611	3 449	3 160	3 151
Kr/kg	18,31	46,84	32,83	26,89	32,71	30,54	31,56	31,73
Mill. kr	87,2	226,2	167,6	117,5	118,1	105,3	99,7	100,0

3.3.4 Andre husdyrproduksjoner

Salg av levende dyr

Posten omfatter inntekter fra salg av levende dyr til sektorer utenfor jordbruket. Dessuten er inntektene fra eksport av livdyr med. Kostnadene til import av livdyr til

jordbruket trekkes fra. Import av hester holdes utenom her, siden disse dyrene forutsettes å gå til andre sektorer enn jordbruket.

Innenlandsk salg av hester fra jordbruket til andre sektorer er anslått på grunnlag av registreringer som er utført ved Norsk Hestesenter. Registreringene gjelder antall bedekte hopper.

Eksport- og importtall for regnskapsårene kommer fra SSB. Anslag over eksport og import i budsjettåret er innhentet fra de ulike avlsorganisasjonene. I tabell 3.42 er disse dataene presentert.

Kaninproduksjonen

Det er vanskelig å skaffe en fullstendig oversikt over produksjonen av kaniner, da det omtrent ikke forekommer organisert omsetning av kaninkjøtt. De fleste oppdrettere står selv for både slaktning og omsetning. Norsk Kanin/Norske Kaninprodukter er kilde for de anslagene som BFJ benytter for produserte mengder og priser. Se tabell 3.41.

Oppdrettshjort

Verdien av oppdrettshjort er basert på oppgaver fra Norsk Hjorteavlsforening.

Honningproduksjonen

Honningcentralen gir oppgaver over hvor mye honning som produseres i det enkelte året.

Honningcentralen og Norges Birøkterlag er kilde for prisene på honning, se tabell 3.41. Utbetalingsprisen til produsenter som leverer til Honningcentralen, består nå av en grunnpris, et etterbetalingstillegg og en eventuell etterbetalt bonus. Prisene på honning som selges direkte til forbruker, ligger høyere enn ved leveranser til Honningcentralen.

Tabell 3.41 Produksjon, priser og inntekter for andre husdyrproduksjoner

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
<u>Salg av levende dyr</u>								
Mill. kr	7,4	10,4	2,2	-1	19,2	19,6	12,6	20,2
<u>Kaninkjøtt</u>								
Tonn	168	217	270	240	32	32	27	27
Mill. kr	4,2	6,5	8,9	18	4,3	4,5	4,0	4,1
<u>Oppdrettshjort</u>								
Tonn				166	161	164	155	150
Mill. kr				17,8	20,7	22,0	21,5	21,3
<u>Honning</u>								
Tonn		2 128	1 000	1 330	1 730	1 690	1 810	1 810
Mill. kr	13,3	68,6	52,8	75,7	247,5	258,2	279,6	296,1
Sum, mill. kr	24,9	85,6	63,9	101,1	291,7	304,4	317,7	341,6

3.4 Andre inntekter

3.4.1 Inntekter fra kjøring med mer

Posten omfatter først og fremst kjøreinntekter ved bruk av jordbrukets maskiner. Dette gjelder bruk av maskiner i skogen, investeringsarbeid på driftsbygninger, grøfting og nydyrking, i bierverv eller til private formål. Eksempler på bierverv og privat er snøbrøyting, anleggs- og veiarbeid ol. Leieinntekter fra hester som er i pensjon på jordbruksbedrifter føres også sammen med kjøreinntektene. Dette er inntekter som jordbruket har for hold av hester utenom jordbruksnæringen, eks. travhester og hester til rekreasjon. Inntektene ved salg av stråfôr til slike dyr føres under «stråfôr» i totalkalkylen.

Verdien av maskinkjøring i forbindelse med investeringer i varige driftsmidler blir beregnet som prosentandel av bruttoinvesteringene i de samme driftsmidlene. Dette skyldes bruttoføring av investeringene, det vil si føring inklusive verdien av egeninnsats. Egeninnsatsen blir på tilsvarende måte kostnadsført under kapitalslit.

Det er bare verdien av egen maskininnsats ved *nyinvesteringer* som inntektsføres. For vedlikehold praktiseres nettoføring, slik at all egeninnsats holdes utenom. En oversikt over de beregnede kjøreinntektene finnes i tabell 3.42.

Tabell 3.42 Kjøreinntekter, mill. kr

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Skogen	74	147	57	28	35	36	38	40
Bierverv og privat	108	160	253	304	303	307	318	328
Investeringer	58	43	34	81	104	109	116	114
Sum	236	342	342	410	442	453	472	482
Hester i pensjon	13	36	53	111	160	168	182	195
Sum kjøreinnt. m. m.	251	380	397	525	602	621	654	676

3.4.2 Arbeidsinntekter ved investeringer

Under denne inntektsposten føres verdien av eget arbeid i forbindelse med nyinvesteringer i driftsbygninger, grøfting og nydyrking. Inntektsføringen skyldes at investeringene og kapitalslitet bruttoføres, det vil si inklusive verdien av eget arbeid. Arbeidsinntektene fastsettes som bestemte prosentandeler av investeringene.

Tabell 3.43 Arbeidsinntekter ved investering i varige driftsmidler. Mill. kr

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Driftsbygninger	187	249	194	272	195	151	165	158
Grøfter	17	9	15	31	56	51	50	50
Nydyrking	26	8	4	10	18	15	16	18
Sum	246	288	230	313	268	217	231	225

3.5 Endringer i buskap og lager av fôrmidler

3.5.1 Endringer i buskapsverdien

Beregningene gjelder endringer i buskapsverdien fra 1. januar til 31. desember. I praksis er det dyretallet per 1. januar i beregningsåret og per 1. januar i det etterfølgende året som inngår i beregningen, sammen med beregningsårets gjennomsnittspriser for de forskjellige typene av slakt. Verdien av dyrebestanden er uttrykt som markedsverdien av slaktet. Mens verdiøkning inntektsføres, blir verdireduksjon ført som fradrag i inntekten. Til en viss grad tas det hensyn til alderssammensetningen i buskapen. Lager av pelsdyrskinn inngår i husdyrverdien for pelsdyr.

Tabell 3.44 Endringer i buskapsverdi. Mill. kr

	1979	1989	1999	2010	2021	2022*	2023**
Hest	-8	5	13	4	-1	10	0
Storfe	15	145	-133	-65	183	-109	-249
Sau	6	13	2	-6	-9	0	0
Geit	1	-0,5	-0,2	-0,3	0,0	-0,1	-0,2
Svin	25	80	-16	-1	-27	-21	-23
Fjørfe	-0,5	1,3	1,8	12	-3	5	5
Endring i alt	39	244	-132	-56	143	-115	-268

3.5.2 Medlemsbonus

Posten omfatter bonuser og overskudd utbetalt fra samvirkeorganisasjoner som ikke ellers framkommer som høyere produktpris for melk og kjøtt via etterbetalinger eller rabatter på driftsmidler. Budsjettåret er beregnet som gjennomsnittet av de tre foregående årene.

Tabell 3.45 Medlemsbonus. Mill. kr

2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022*	2023**
3	109	170	199	224	352	288	211

3.5.3 Fôrregnskapet og lagerendringer av fôrmidler

I fôrregnskapet beregnes tilgangen og behovet for fôr samt balansen.

Tabell 3.46 Fôrtilgang, fôrbehov og fôrbalanse. Mill. FEm¹

	1979	1989	1999 ¹	2010	2020	2021 ²	2022
Fôrtilgang, brutto,	3 466	3 726	4 299	4 172	4 819	²	5 266
– 1 % svinn kraftfôr	15	16	17	18	20	²	20
= Fôrtilgang netto	3 451	3 710	4 272	4 155	4 799	²	5 246
– Fôrbehov	3 478	3 625	4 225	4 210	4 300	²	4 311
= Differanse	–27	85	47	–59	499	²	936

1) F.o.m. 1993 er beregningen utført i melkefôrenheter (FEm) mot tidligere fetningsfôrenheter (FFE)

2) Ikke beregnet for 2021 pga. ny avlingsberegning for eng

SSB endret sin avlingsstatistikk for eng i 2021, en får derved ikke beregnet et sammenliknbart fôrregnskap for kalenderåret 2021. Pga. lite antall år beregnes inntil videre heller ikke en normalårsavling og fôrregnskap for budsjettåret (2023).

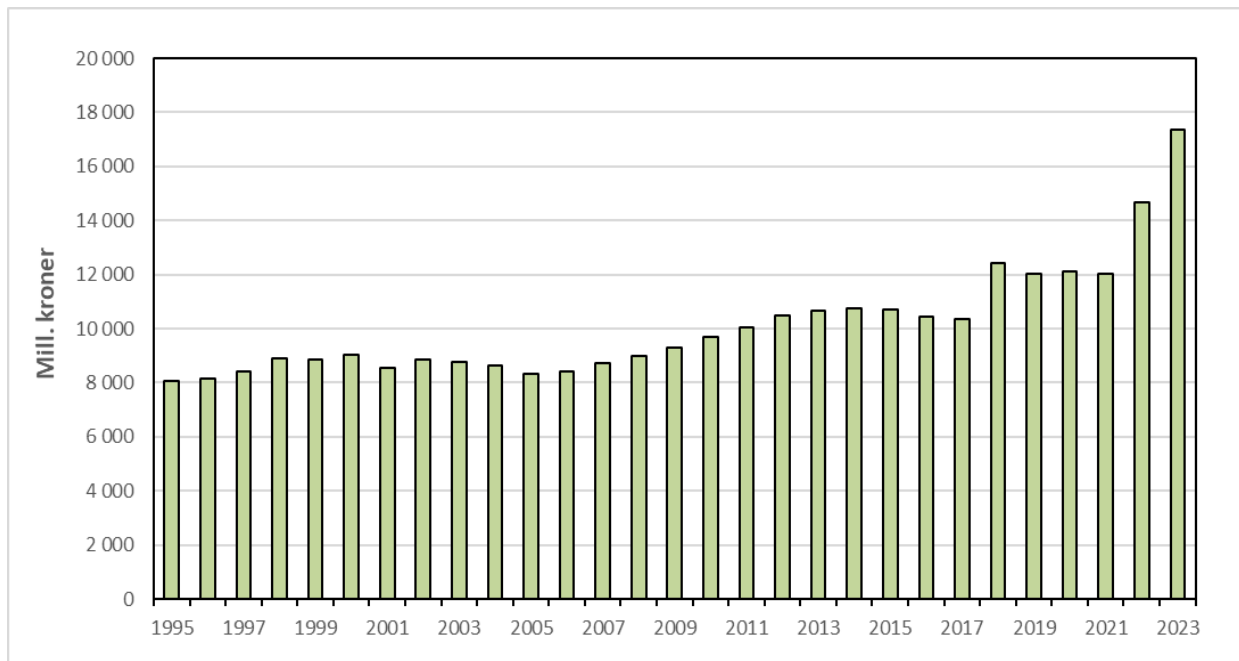
Balanseregningen for 2020 viser et fôroverskudd på 499 mill. FEm. For 2022 er regnet med et overskudd på 936 mill. FEm. Beregningen av fôrbehovet vurderes å gi et nokså riktig bilde. Det aller meste av økningen i fôroverskuddet (balansen) skyldes dermed økt fôrtilgang pga. endret avlingsberegning for eng i 2021. Det kan imidlertid også forekomme noe dobbeltregning av fôr tatt opp på beite. Over- eller underskudd av fôr må ellers sees som på bakgrunn av varierende avlingsår.

Det er ellers knyttet en god del usikkerhet til beregningsgrunnlaget for fôrregnskapet.

På grunn av usikkerheten ved datagrunnlaget har BFJ ikke verdiberegnet lagerendringene i Totalkalkylen etter 1999.

4 Direkte tilskudd

4.1 Oppsummering

Figur 4.1 Sum direkte tilskudd, 1995–2023

I tabell 4.1 er det gitt en oversikt over de forskjellige typene av direkte tilskudd som er inntektsført i totalkalkylen.

Tabell 4.1 Oversikt over ulike kategorier av direkte tilskudd til jordbruket. Mill. kr

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Utbetalinger fra fond	617	234	218	523	924	771	781	1 078
Direkte tilskudd (underpost)	1 228	3 035	6 880	7 513	9 348	9 548	12 082	14 194
Utviklingstiltak	94	80	108	77	84	85	90	105
Velferdsordninger	417	1 288	1 614	1 512	1 530	1 511	1 522	1 671
Sum utbetalt over jordbruksavtalen (kap.1150)	2 356	4 637	8 821	9 626	11 999	11 915	14 475	17 047
Tilskudd investeringer utenom jordbruksavtalen	205	61	–	–	–	–	–	–
Andre ordninger	3	13	48	84	210	115	211	316
Sum direkte tilskudd	2 564	4 710	8 870	9 710	12 209	12 030	14 686	17 364

Tabell 4.2 viser de tilskuddene som er *spesifisert* i totalkalkylen. I tillegg til posten «direkte tilskudd» er alle tilskudd som føres under de enkelte inntektspostene, tatt med.

Tilskudd som framkommer som økte produktpriser, eller i form av reduserte priser på innsatsfaktorer, er imidlertid utelatt. Sum tilskudd som føres spesifisert i totalkalkylen, utgjør nå årlig over 14 mrd. kr. men kommer opp i 16 mrd. kr. i 2022

I kapitel 8 er det gitt en oversikt over alle tilskudd som har inntektseffekt i totalkalkylen, også tilskudd som ikke framgår av tabell 4.2. Der er tilskuddene gruppert etter statsbudsjettets kapittelsystem.

Tabell 4.2 Oversikt over tilskudd som regnskapsføres i Totalkalkylen. Mill. kr

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
<u>Tatt med under:</u>								
Planteprod.poster	68	230	45	63	178	140	216	273
Husdyrprod.poster	1 084	3 470	1 678	1 245	2 141	2 156	2 146	2 365
Kostnadsposter	44	–	–	–	–			–
Direkte tilskudd	2 564	4 710	8 870	9 710	12 209	12 030	14 686	17 364
Sum tilskudd	3 760	8 410	10 593	11 018	14 528	14 326	17 048	20 002

Vedleggstabell 2.1 gir en detaljert oversikt over de direkte tilskuddene for årene 2021–2023.

4.2 Generelt

Det går fram ovenfor at tilskudd til jordbruket over Landbruks- og matdepartementets budsjett, kommer til uttrykk i Totalkalkylen på forskjellige måter. Enkelte tilskudd som bevilges over samme budsjett, går til formål utenfor jordbrukssektoren og faller dermed utenfor totalkalkylens dekningsområde. Tilskudd som faller innenfor gruppen landbruksforskning og opplæring, er i sin helhet holdt utenom beregningene. Disse betraktes som offentlig konsum.

Under posten «direkte tilskudd» blir det også ført noen utbetalinger som bevilges over andre deler av statsbudsjettet enn kapittel 1150.

Inndelingen av underpostene under «direkte tilskudd» samsvarer med grupperingen i Prop. 1 S fra Landbruks- og matdepartementet.

4.2.1 Regnskapsårene

Tilskuddsbeløpene for regnskapsåret 2022 er hentet fra statsregnskapet Prop. 1 S Landbruks- og matdepartementet (2021–2022). Landbruksdirektoratet har gitt oppgaver til det foreløpige regnskapet for 2022. Der hvor utbetalingene bare delvis

går til jordbruksnæringen, blir det innhentet spesifiserte oppgaver fra Landbruks- og matdepartementet, Landbruksdirektoratet og Innovasjon Norge.

For enkelte poster blir det innhentet oppgaver fra Forsvarsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Direktoratet for naturforvaltning og NIBIO.

Opgavene over utbetalinger fra Tilskudd til erstatninger bygger i betydelig grad på anslag fra Landbruksdirektoratet.

4.2.2 Budsjettåret

Anslagene for utbetalinger i budsjettåret er i hovedsak basert på oppgaver fra statsbudsjettet og fra proposisjonen om jordbruksoppjøret. Utbetalinger fra fond er unntatt her.

For postene under Landbrukets utviklingsfond (LUF) blir utbetalingene for budsjettåret anslått ut fra utbetalinger, bevilgningsrammer, overføringer og inndragninger som er registrert for årene før. Budsjettårets post for utbetaling fra Tilskudd til erstatninger blir i hovedsak fastsatt slik at den tilsvarer gjennomsnittet for de 14 foregående årene.

4.3 Utbetalinger fra Landbrukets utviklingsfond

I Totalkalkylen inntektsføres utbetalinger fra LUF som anses å ha inntektsvirkning i jordbrukssektoren (som næring). Utbetalinger til eks. skogbruk og bioenergi, forskning og ulike utviklingsprogrammer som gjelder eks. tilleggsnæringer i jordbruket, inntektsføres ikke. Tabell 4.3 gir en presentasjon av de utbetalingene fra LUF som tas med i totalkalkylen.

Tabell 4.3 Utbetalinger fra Landbrukets utviklingsfond. 1 000 kr¹

	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Eldre ordn., trad. jordbruk	152,4	3,5	–	–	–	–	–
BU-midler, trad. jordbruk	–	89,4	279,4	669,7	539,4	546,8	758,6
BU-midler til grøfting	–	9,7	-	73,2	64,1	52,3	60,0
Rentestøtte, trad. jordbruk	–	–	58,3	30,3	9,2	14,6	40,0
Tekniske miljøinvest.	40,0	30,4	18,5	-			
Tilskudd kulturlandsk.tiltak	–	38,3	50,2	-			
Tilskudd SMIL-midler				98,7	95,0	102,0	136,0
Verdensarven			4,9	7,9	9,6	10,8	11,5
Organisert beitebruk	–	–	6,5	20,9	23,3	20,9	33,0
Diverse ordninger ²	0,9	4,1	7,6	-			
Utvalgte kulturlandskap ³			6,6	23,5	30,0	33,9	38,5
Sum utbetalinger	193,3	175,4	432,1	924,2	770,6	781,3	1 077,6

1) Poster som inngår i Totalkalkylen

2) Omfatter: Beredskapslager drivsoff, tilsk. energiøk, utv.progr. geit, beiteskade gås, setersatsing, opphørte ordninger

3) Finansieres over jordbruksavtalen og Klima- og miljødept.

Nedenfor følger en kort oversikt over forvaltningen av midlene.

Miljøvirkemidlene

Forvaltningen av miljøvirkemidlene skjer på tre forskjellige nivåer.

Det første er nasjonalt miljøprogram, som har generelle og landsdekkende ordninger. Areal- og kulturlandskapstilskuddet, tilskudd knyttet til økologisk produksjon, tilskudd til dyr på utmarksbeite og generelt tilskudd til dyr på beite hører til her.

Det andre er regionalt miljøprogram, denne ordningen forvaltes av fylkene.

De nevnte tilskuddene omfatter ordninger under produksjonstilskuddene som føres under underposten «Direkte tilskudd» i Totalkalkylen.

Kommunene forvalter ordningen «spesielle miljøtiltak i jordbrukets kulturlandskap» (SMIL). Dette dreier seg om tiltak for å bevare det biologiske mangfoldet, kvalitetene i kulturlandskapet, verneverdige bygninger, reduksjon av vann- og luftforurensing og klimatiltak. I tabell 4.3 inngår SMIL-midlene i postene «tekniske miljøinvesteringer» og «tilskudd til kulturlandskapstiltak».

Ordningen «Utvalgte kulturlandskap» skal ivareta utvalgte områder med stor biologisk og kulturhistorisk verdi. Ordningen finansieres ved bevilgninger fra LUF og Klima- og miljødepartementet.

BU-midler til investeringer i tradisjonelt jordbruk

Utbetalingene omfatter midler til bruksutbygging, i hovedsak investeringer til driftsbygninger.

Rentestøtte

All rentestøtte som bevilges over jordbruksavtalen inntektsføres i Totalkalkylen. Ordningen er avviklet fra 2016, men utbetalinger vil fortsatt finne sted.

BU-midler til grøfting

Det ble innført et grøftetilskudd under SMIL-ordningen gjeldende fra 2013. Grøftetilskuddet gjelder tidligere grøftet areal med tilskuddssats på 2 000 kr per dekar fra 1.7.2017. Satsen ble endret til 2 500 kr pr. dekar fra 20.6.2022.

Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)

SMIL omfatter spesielle tiltak i landbrukets kulturlandskap (STILK), miljørettet omlegging i kornområdene (MOMLE) og investeringer i miljøtiltak (IMT). SMIL omfatter også «Områdetiltak», men det er ikke regnet med at denne ordningen har inntektsvirkning for jordbruket.

Tabell 4.4 viser hvordan utbetalinger fra SMIL fordeler seg på underpostene.

Tabell 4.4 Utbetalingene av tilskudd over SMIL. Mill. kr

	2016	2018	2020	2021	2022*	2023**
Spes. tilt. i landbr. kult.landsk. (STILK)	75,5	66,6				
Invest. miljøtiltak (IMT)	33,7	41,2				
Miljørettet oml. i kornområder (MOMLE)		0,2				
Områdetiltak	3,1	3,3				
Sum SMIL	112,3	111,2	125,5	118,6	127,5	170,0
Tilskudd til drenering	32,5	69,3	73,2	73,2	73,2	73,2
Sum	144,8	180,6	198,7	191,8	200,7	243,2
<i>Herav postert i totalkalkylen:</i>						
Tilskudd til tekniske miljøinvesteringer	33,7	41,2	98,7	95,0	102,0	136,0
Tilskudd til kulturlandskapstiltak ¹	50,4	42,4				
<i>Spes. miljøtiltak i jordbruket</i>						
Tilskudd til drenering	32,5	69,3	73,2	64,1	52,3	60,0

1) STILK (÷fredede og verneverdige bygninger) + MOMLE

Organisert beitebruk

Ordningen omfattet i utgangspunktet investeringsstøtte til organisert beitebruk og organisert sauesanking. Fra 2010 ble investeringsstøtten til organisert beitebruk tatt ut av SMIL og overført til en egen ordning som forvaltes av Fylkesmannen.

Verdensarv

Ordningen gjelder spesielt for verdensarvområdene: Vegaøyene og Geirangerfjorden/Nærøyfjorden.

Utvalgte kulturlandskap

Ordningen omfatter skjøtsel og vedlikehold av landskap med stor historisk og biologisk verdi.

4.4 Tilskudd til erstatninger m.m.

Tabellen nedenfor viser utbetalingene for de forskjellige delordningene under ordningen Tilskudd til erstatninger m.m. Budsjettåret beregnes som snittet av de 14 siste årene.

Tabell 4.5 Utbetalinger under Tilskudd til erstatninger m.m. 1 000 kr

	2020	2021	2022	2023
Avlingsskade	110 452	29 166	135 309	0
Svikt i honningprod.	28	1 623	369	0
Manglende arbeidskraft		25 261	0	0
Sum	112 056	56 050	135 678	221 188

4.5 Direkte tilskudd (underpost)

De direkte tilskuddene omfatter i hovedsak de tilskuddsordningene som kommer inn under produksjonstilskuddene. Formålet med produksjonstilskudd i jordbruket er å bidra til et aktivt og bærekraftig jordbruk, innenfor de målene som Stortinget har trukket opp. Tabellen nedenfor gir en oversikt over de direkte tilskuddene for årene 2021, 2022 og 2023. Beløpene for 2023 inkluderer tilleggene avtalt ved jordbruksoppjøret som kostnadskompensasjon dette året samt ordinære omdisponeringer og overføringer.

Tabell 4.6 Direkte tilskudd (underpost). 1 000 kr

	2021	2022*	2023**
74.11 Driftstilskudd	1 670 567	1 757 626	2 481 500
74.14 Tilskudd til husdyr	2 594 033	3 641 519	4 060 100
74.16 Beitetilskudd	1 040 204	1 076 111	1 342 900
74.17 Areal og kulturlandskapstilskudd	3 570 613	4 883 553	5 372 700
74.19 Regionale miljøprogram	548 690	597 144	786 100
74.20 Tilskudd til økologisk landbruk	124 235	125 742	148 500
Sum	9 548 342	12 081 695	14 191 800

Driftstilskudd

Tilskuddet omfatter ku- og geitmelkproduksjon samt ammekyr. For kumelk gis tilskuddet pr. bedrift etter AK-sone mens det for geitmelk gis med samme sats over hele landet. For ammekyr gis tilskuddet etter AK-sone pr. dyr inntil 40 ammekyr og pr. bedrift for bedrifter med mer enn 40 kyr.

Tilskudd til husdyr

Tilskuddet beregnes på grunnlag av dyretall og satser per dyr. Tilskuddet omfatter også tilskudd for verneverdige husdyrraser og bedrifter med bihold med minimum 25 kuber. Beløpet for 2022 er inkl. tillegget på 828,8 mill. kr. avtalt ved jordbruksoppjøret.

Beitetilskudd

Tilskudd til dyr på utmarksbeite (utmarksbeitetilskudd) gis til dyr som i beitesesongen går minst 5 uker på utmarksbeite og som da har hoveddelen av det daglige grovfôrintaket fra beiting av utmark.

Tilskudd til dyr på beite (beitetilskudd) omfatter alle beitedyr som i løpet av beitesesongen går minst 12 eller 16 uker på beite, avhengig av i hvilken arealsone søkeren har driftssenter. Dette beitetilskuddet kan gis for beiting både på utmarksbeite, innmarksbeite, overflatedyrket og fulldyrket jord.

Begge beitetilskuddene kan oppnås for samme dyr dersom total beitetid tilfredsstill minimumskravene til antall uker på beite.

Areal- og kulturlandskapstilskudd

Ordningen er 2-delt og består av en kulturlandskapsdel som blir gitt til alt jordbruksareal med felles sats og en arealdel for de ulike vekstene etter soner og arealstørrelser.

Formålet med *kulturlandskapstilskuddet* er å stimulere til skjøtsel, vedlikehold og utvikling av kulturlandskapet, gjennom aktiv drift og beiting på jordbruksarealene.

Arealtilskuddet skal medvirke til et aktivt jordbruk over hele landet. Dessuten skal tilskuddet styrke inntektene og jevne ut inntektsforskjeller mellom ulike produksjoner, bruksstørrelser og distrikter.

Regionale miljøprogram

Formålet med ordningen er å sikre miljøkvaliteter og kulturlandskap, og å hindre erosjon og avrenning av næringsalter til vann. Ordningen har regionale og lokalt tilpassede regelverk for økonomisk støtte.

Tilskudd til økologisk jordbruk

Formålet med tilskuddet er å stimulere til økt andel økologisk jordbruksproduksjon.

Posten omfatter ordningene omleggingstilskudd, arealtilskudd ved økologisk drift og husdyrtilskudd ved økologisk drift. Disse tilskuddene gis i tillegg til ordinære husdyr-, areal- og kulturlandskapstilskudd.

4.6 Utviklingstiltak

Betegnelsen omfatter ordninger som er underposter i kap. 1150 post 77. Tabell 4.7 gjelder de ordningene som er postert under «direkte tilskudd» i Totalkalkylen.

Tabell 4.7 Utviklingstiltak. 1 000 kr

	2021	2022*	2023**
77.11 Tilskudd til dyreavl	77 812	79 689	91 945
77.12 Tilskudd til engfrø mm.	6 965	10 337	13 377
Sum	84 777	77 116	93 672

Tilskudd til dyreavl

De deler av ordningen som føres under «direkte tilskudd» omfatter tilskudd til dekning av kostnadene ved inseminering og utjevning av reisekostnadene ved veterinærtjenesten. Ordningen omfatter også tilskudd til avlsarbeid innen spesialisert storfekjøttproduksjon.

Tilskudd til engfrø

Tilskuddene under denne ordningen tar sikte på å fremme norsk engfrøavl og omfatter lagringstilskudd, pristilskudd og arealtilskudd og diverse andre tilskudd. Pristilskudd, arealtilskudd og diverse andre tilskudd blir utbetalt til produsentene gjennom såvareforretningene. Lagringstilskuddet som går til såvareforretningene, blir ikke tatt med i Totalkalkylen.

4.7 Velferdsordninger

Tabell 4.8 Velferdsordninger. 1 000 kr

	2021	2022*	2023**
78.11 Tilsk. avløsning ferie og fritid	1 217 785	1 227 170	1 332 000
78.12 Tilskudd til avløsning ved sykdom	124 299	122 854	168 100
78.14 Sykepengeordningen i jordbruket	32 600	36 900	37 428
78.15 Andre velferdstiltak	68 228	68 008	70 748
78.16 Tidligpensjonsordning for jordbr.	68 510	66 895	62 301
Sum Velferdsordninger	1 511 421	1 521 826	1 670 577

Ordningen «Andre velferdstiltak» omfatter de to delordningene «tilskudd til landbruksvikar» og «tilskudd til landbrukets HMS-tjeneste». Av disse ordningene er det bare «tilskuddet til landbruksvikar» som føres i Totalkalkylen.

Tilskuddet til sykepengeordningen og den administrative delen av tilskudd til landbruksvikar blir ført med tilsvarende motposter på kostnadssiden. Dermed blir inntektsvirkningen nøytralisert.

De øvrige tilskuddene føres uten motposter, slik at de gir full inntektsvirkning.

Tilskudd til avløsning ved ferie og fritid

Tilskudd til avløsning under ferie og fritid er en refusjonsordning som beregnes etter satser per dyr.

Tilskudd til avløsning ved sykdom

Tilskuddet til avløsning under sykdom er en refusjonsordning. Tilskuddet blir fastsatt ut fra faktiske utgifter til avløsning, opp til en maksimal dagsats per bruk.

Tilskudd til sykepengeordningen

Tilskudd til sykepengeordningen gjelder refusjon av tilleggspremier til folketrygden. Disse tilleggspremiene kreves innbetalt for at sykepenger skal komme opp i 100 prosent av pensjonsgivende inntekt etter 16 dager.

Andre velferdstiltak

Andre velferdstiltak omfatter to ordninger:

Administrasjonstilskudd til avløserlag består av den administrative delen av tilskuddet til landbruksvikar.

Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet har til formål å skaffe arbeidshjelp under korttids sykdom for gårdbrukere som ikke kan skaffe arbeidshjelp på annen måte.

Tidligpensjonsordningen

Utbetalingene i 2021 og 2022 ble henholdsvis 68,5 mill. kr og 66,9 mill. kr.

For 2023 regnes det med en utbetaling på 68,0 mill. kr.

4.8 Ordninger utenom jordbruksavtalen

Her føres noen tilskudds- og erstatningsordninger under «direkte tilskudd» som ikke er omfattet av jordbruksavtalen.

4.8.1 Erstatninger ved tiltak mot dyre- og plantesykdommer

Tabell 4.10 viser hvordan erstatningsbeløpene fordeler seg på forskjellige underposter.

Tabell 4.9 Erstatninger dyre- og plantesykdommer. 1 000 kr

	2021	2022*	2023**
Planteskadegjørere	2 051	4 689	7 000
Husdyr	10 758	23 915	44 310
SUM	12 809	28 604	51 310

Beløpene over er eksklusive tilskuddet til tiltak mot radioaktivitet som ikke føres under «direkte tilskudd».

4.8.2 Tilskudd til avløsning ved repetisjons- og heimevernsøvelser

Ifølge Forsvaret finnes ikke oppgaver som viser de samlede faktiske utbetalingene. Det er derfor forutsatt at utbetalingene tilsvare innvilgningene.

Aktiviteten på området har vært liten i de siste årene med små utbetalinger. For 2021, 2022 og 2023 regnes det med en utbetaling på 1,0 mill. kr.

4.8.3 Erstatninger for rovviltskader

Jordbruket mottar erstatninger fra staten som kompensasjon for skader som husdyrene blir påført av rovdyr. Både variasjon i skadeomfang og endringer i kravene til dokumentasjon av skader ligger bak svingningene i årlig utbetaling. Utbetalingene har vært relativt stabile de siste årene.

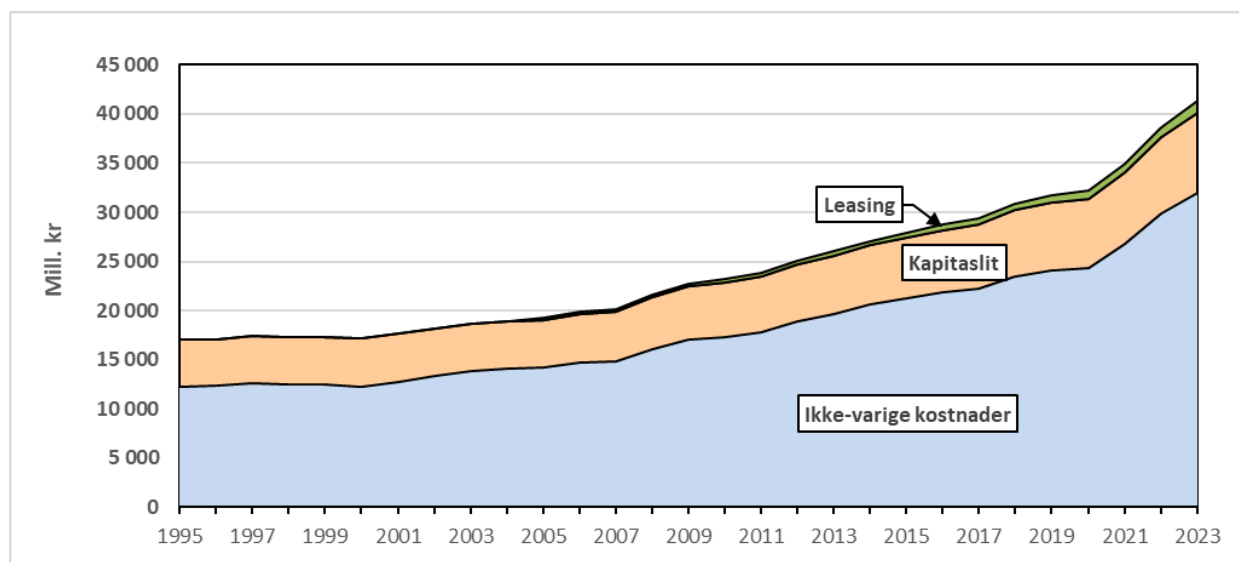
Utbetalingen i 2021 var 44 mill. kr og 45,3 mill. kr i 2022. På grunnlag av utviklingen for utbetalingene i tidligere år er det for 2023 antatt at erstatningsbeløpet for husdyr vil ligge på 42,2 mill. kr.

4.8.4 Driftsplanlegging

Denne posten omfatter godtgjørelse til brukere som gir oppgaver til NIBIOs driftsgranskinger. De siste årene er det regnet med en utbetaling på 0,8 mill. kr.

5 Kostnader

5.1 Innledning

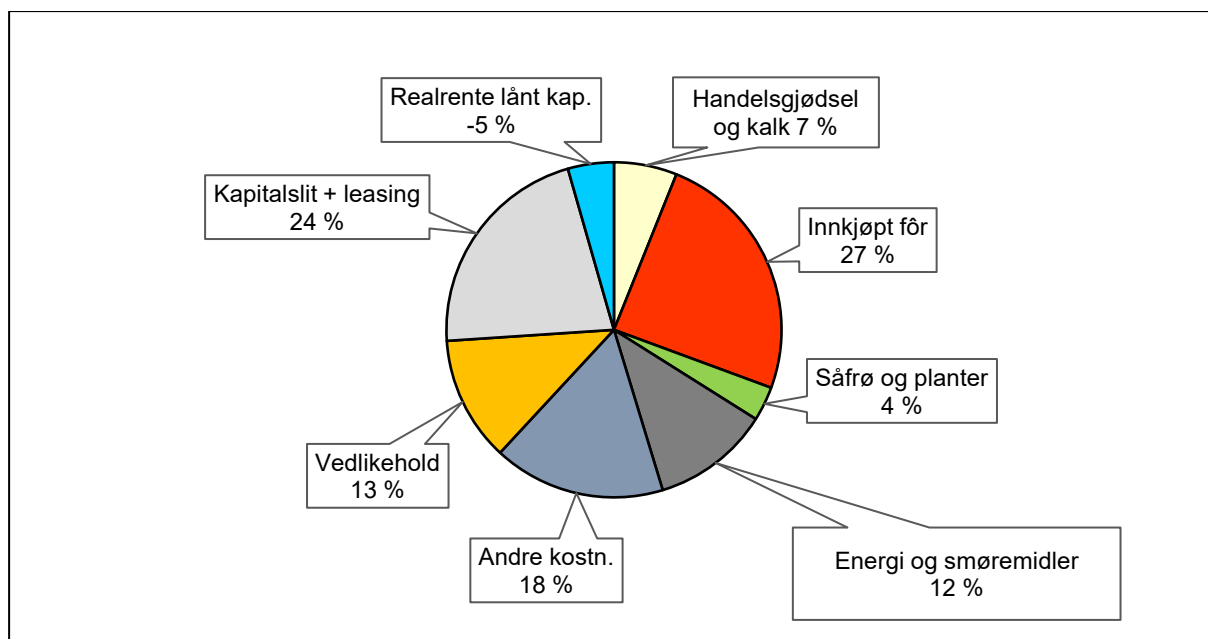

Figur 5.1 Sum kostnader. 1995–2023

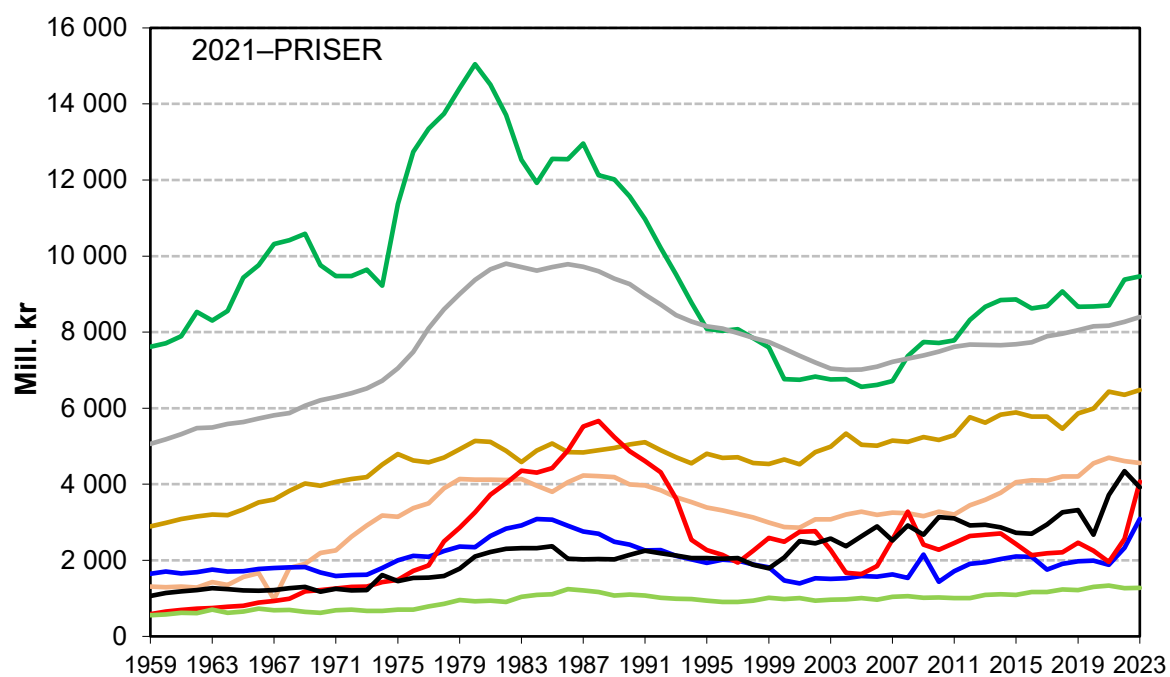
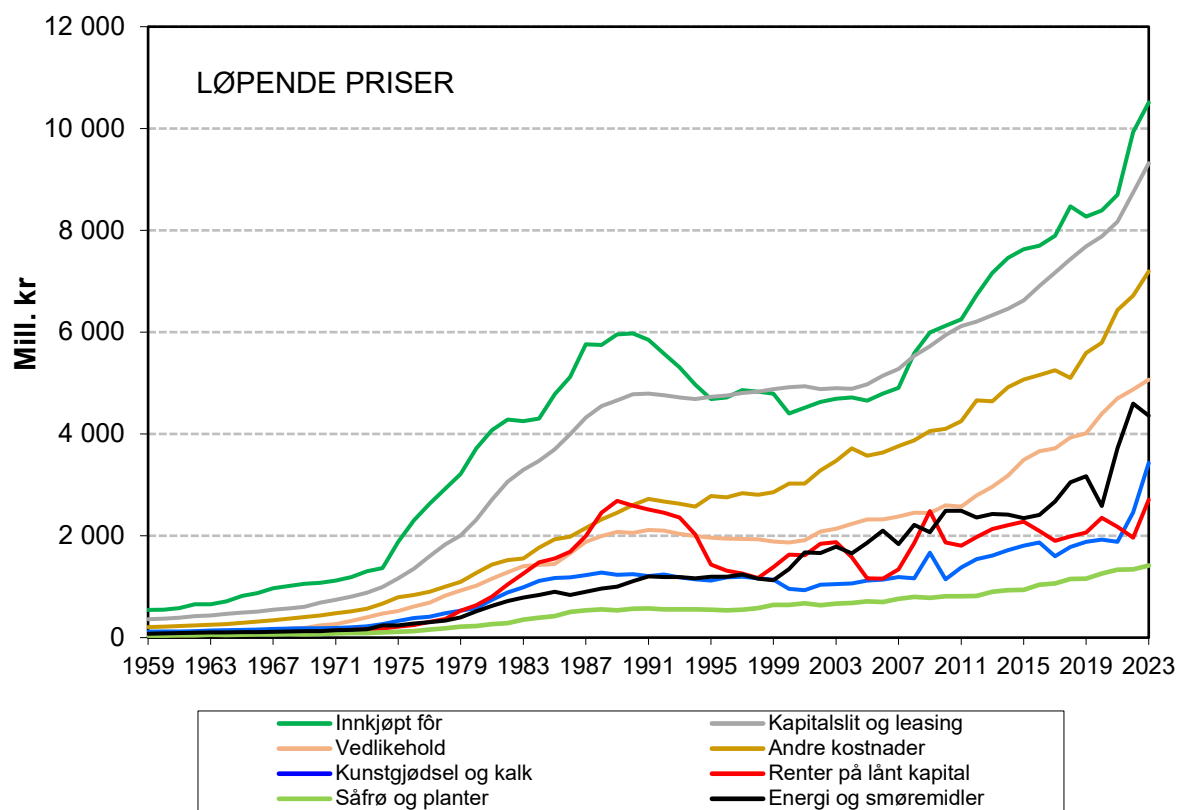
I Totalkalkylen er kostnadene gruppert på hovedpostene ikke-varige og varige driftsmidler. Til de ikke-varige driftsmidlene hører handelsgjødsel og kalk, innkjøpt fôr, såfrø og planter, elektrisk kraft, drivstoff og smøremidler, vedlikehold av varige driftsmidler og posten «andre kostnader». «Andre kostnader» er en samlepost for en rekke forskjellige kostnader ved plante- og husdyrproduksjon, for eksempel frakt, emballasje, veterinær og medisiner, forsikring og regnskapsføring.

Kostnadene til varige driftsmidler kommer fram gjennom beregningen av det årlige kapitalst på bygninger, maskiner og redskaper, biler og grøfter/hydrauliske anlegg. Kostnadene til leasing tas også med her.

Figur 5.2 viser hvor stor andel av totalkostnaden de forskjellige kostnadstypene utgjør. I figur 5.3 framgår utviklingen i kostnadene målt i løpende og faste priser.

Figur 5.2 Kostnadene i jordbruket fordelt på kostnadsposter. 2022

Figur 5.3 Utviklingen i kostnadene i løpende og faste priser

5.2 Ikke-varige kostnader

5.2.1 Handelsgjødsel og kalk

Tabell 5.1 Handelsgjødsel og kalk. Mengder, priser og kostnader

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Handelsgjødsel, mill. kg	588	538	516	384	472	480	394	398
Kr/100 kg	87	203	204	271	367	347	571	809
Mill. kr	510	1 095	1 054	1 042	1 730	1 663	2 249	3 222
Mikronæringsstoffer, mill. kr	1	2	6	1				
Veksthusgjødelse, mill. kr	7	17	17	21	25	7	23	11
Kalk, mill. kg ¹	243	448	275	168	271	322	259	259
Kr/100 kg	21	36	42	65	68	70	76	76
Mill. kr	52	162	115	109	185	225	196	206
Handelsgj. og kalk, mill. kr	570	1 276	1 192	1 173	1 942	1 897	2 473	3 443
Tilsk. mindre bruk, mill. kr	-44							
Rabatter, mill. kr		-44	-50	-30	-14	-14	-14	-12
Sum handelsgj. og kalk, mill. kr	526	1 232	1 142	1 143	1 928	1 883	2 460	3 431

¹⁾ Inkl. skjellsand fra og med 1988

Tabell 5.1 presenterer utviklingen i mengder, priser og kostnader for handelsgjødsel og kalk etter 1969.

Forbruket av handelsgjødsel i Totalkalkylen er basert på mineralgjødelsestatistikken fra Mattilsynet. Mattilsynets statistikk følger salgsåret, dvs. perioden 1.7–30.6. I Totalkalkylen blir salget av handelsgjødsel kostnadsført på det kalenderåret hvor gjødsla forutsettes brukt. Det vil for eksempel si at forbruket i kalenderåret 2022 er basert på salget i perioden 1.7.2021 til 30.6.2022. Mattilsynet utarbeider statistikk over kalkomsetningen, sist for 2017. Deretter er omsetningen regnet fram etter oppgaver fra aktører.

Veksthusgjødelse og mikronæringsstoffer inngår ikke i Mattilsynets oppgaver. Forbruket av disse typene beregnes dermed som et tillegg. Intensiteten er økt noe med stimulans både innen korn- og grovfôrproduksjon. Omsetningen av gjødelse i tonn ligger likevel på et stabilt nivå da gjødselnormene er noe endret og N-innholdet i fullgjødselen høyere enn tidligere.

Tabell 5.2 viser forbruket av verdistoffer i handelsgjødsel fra 1969 og fram til 2022 med prognose for 2023.

Tabell 5.2 Innholdet av næringsstoffer i handelsgjødsel. Tonn og kg per daa jordbruksareal

	Nitrogen		Fosfor		Kalium		Sum
	Tonn	Kg/daa	Tonn	Kg/daa	Tonn	Kg/daa	Tonn
1969	68 430	6,9	23 027	2,3	49 393	5	140 850
1979	102 245	10,6	27 233	2,8	67 888	7,1	197 366
1989	110 138	11,1	17 376	1,7	56 353	5,7	183 867
1999	106 017	10,2	13 092	1,3	50 862	4,9	169 971
2010 ¹⁾	83 982	8,3	7 831	0,8	31 943	3,2	123 756
2017	102 460	10,4	9 116	0,9	34 224	3,5	145 800
2018	99 674	10,1	8 718	0,9	33 468	3,4	141 860
2019	102 392	10,4	8 892	0,9	33 984	3,4	145 268
2020	106 765	10,8	8 901	0,9	34 422	3,5	150 088
2021	105 884	10,7	8 996	0,9	34 171	3,5	149 051
2022*	107 282	10,9	9 475	1,0	35 306	3,6	149 051
2023**	99 043	10,1	8 336	0,9	30 005	3,1	152 063

1) Korrigert for hamstring i 2007/08

Kilde: Mattilsynet

I Mattilsynets statistikk inngår forbruk av gjødsel kun i jordbruket. Skogbruk, parker, plener, prydager, villahager og veksthus er holdt utenom Mattilsynets statistikk. For å komme fram til hva som benyttes i jordbruket samlet legges et anslag for veksthus til.

Gjennomsnittsprisen på handelsgjødsel gikk litt ned, -5,5 prosent, fra 2020 til 2021, men hadde en svært sterk økning fra 2021 til 2022 på nær 65 prosent. Prognosen for budsjettåret 2022 viser en ytterligere svært sterk prisoppgang på nær 42 prosent.

Prisberegningen baseres på omsetningstallene for de forskjellige gjødselslagene for hele sesongen fra 1. juli til 30. juni, etter oppgaver fra Felleskjøpene. Det regnes ut gjennomsnittspriser for de enkelte gjødselslagene. For 2022 og 2023 ble det hentet inn flere prisoppgaver og vurderinger av omsetningen og totalvolum for å reflektere den voldsomme kostnadsveksten.

I tabell 5.3 er det gitt en oversikt over gjennomsnittspris per kg næringsstoff for de forskjellige hovedgruppene av handelsgjødsel.

Tabell 5.3 Gjennomsnittspriser per kg N+P+K for hovedgruppene av handelsgjødsel

	1979	1988	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
<u>N-gj. (Kalksalp. 15,5 % N):</u>								
Kr/kg N	3,4	7,88	7,36	12,03	16,06	14,32	26,14	32,69
Relative tall	200	473	433	707	945	843	1538	1924
<u>P-gjødsel (Super fosfat P8 %)¹</u>								
Kr/kg P	6,78	16,72	20,54	39,31	24,98	23,54	41,47	58,88
Relative tall	308	760	910	1 787	1 136	1070	1885	2676
<u>K-gjødsel (Kaliumklorid 49 %)</u>								
Kr/kg K	1,42	3,91	4,9	9,09	11,34	12,22	17,63	25,59
Relative tall	197	543	680	1 263	1 575	1697	2448	3554
<u>Tosidig gj. (PK-gjødsel 5-17)²</u>								
Kr/kg verdistoff			10,13	22,68	14,67	13,96	25,44	33,98
Relative tall			98	219	142	135	246	328
<u>Fullgj. (NPK 21-4-10/22-3-10)</u>								
Kr/kg verdistoff	2,78	6,16	5,03	8,4	11,12	10,80	17,28	25,88
Relative tall	193	428	349	584	772	750	1201	1798

1) P8 fra 1996

2) 1998 = 100

Forbruket av kalk og skjellsand har økt litt de siste årene, men er på et lavere nivå enn for en del år tilbake. Forbruket er beregnet til ca. 26 kg/daa i 2022 og det regnes med det samme i budsjettåret. Dette følger av at en antar likt volum i budsjettåret som foreløpig regnskapsår.

Flere forhold påvirker omsetningen av jordbrukskalk. Blant disse er tidspunktet for høsting, værforholdene høst og vår og økonomien i jordbruket generelt.

Tabell 5.4 Forbruket av kalk. Tonn

	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Kalk til jordbruket	427 753	275 098	168 286	275 956	321 853	258 652	258 652
Kg/daa jordbruksareal	43	30,9	16,7	34,2	32,7	26,3	26,3

Kilde: Mattilsynet

5.2.2 Innkjøpt fôr

Tabell 5.5 viser kostnadene til innkjøpt fôr i perioden 1989–2023. Prisberegningene gjøres på bakgrunn av felleskjøpenes omsetningstall på årsbasis, spesifisert for hvert enkelt kraftfôrprodukt. Mengdetallene hentes fra Landbruksdirektoratets tall for totalt salg.

Tabell 5.5 Innkjøpt fôr. Mengder, priser og kostnader

	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
<u>Kraftfôr i blandinger</u>							
Mill. kg	1 619	1 696	1 788	1 993	2 017	1 968	1 925
Kr/100 kg ¹	372	268	328	398	407	477	516
Mill. kr	6 003	4 541	5 859	7 938	8 209	9 393	9 929
<u>Grøpp av salgskorn</u>							
Mill. kg	28	11	3	1	1	1	1
Kr/100 kg	323	274	298	333	333	366	392
Mill. kr	90	30	8	4	4	4	4
<u>Leiemalt i blandinger</u>							
Mill. kg	-92	-5	0	0	0	0	0
Kr/100 kg	277	189	–				
Mill. kr	-255	-9	0	0	0	0	0
Rabatter, mill. kr	-253	-140	-38	-16	-16	-19	-20
Småsekke tillegg mill. kr		113					
<u>Innkjøpt kraftfôr i alt</u>							
Mill. kg	1 550	1 702	1 790	1 994	2 018	1 969	1 926
Kr/100 kg	360	266	326	397	406	476	515
Mill. kr	5 584	4 535	5 829	7 925	8 196	9 378	9 913
Annet innkjøpt fôr, mill. kr	370	257	295	472	503	551	587
Sum innkjøpt fôr, mill. kr	5 954	4 792	6 124	8 397	8 699	9 929	10 499

1) Bulkpris fra og med 1995. Fra og med 2000 benyttes veid snittpris av bulk/sekker

Forbruket av innkjøpt kraftfôr økte etter 2000 fram til 2021, men med en liten nedgang deretter. Forbruket av drøvtyggerfôr viser en nedgang etter 2020, noe det regnes med også i 2023 med et forbruk på 931 mill. kg. Forbruket av svinefôr viser også litt nedgang etter 2021 med en prognose for 2023 på 452 mill. kg. Forbruket av fjørfôr har økt igjen etter nedgang i 2015 pga. produksjonsnedgang for kylling. Forbruket av fjørfôr var 510 mill. kg i 2022 og er budsjettet til 516 mill. kg i 2023.

Tabell 5.6 Samlet kraftfôrforbruk fordelt på blandinger og grøppet vare. Mill. Kg¹

	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
<u>Kraftfôrblandinger</u>							
Drøvtyggere	978	1 005	907	1 043	1 038	990	951
Svin	398	421	487	465	469	464	454
Fjørfe	224	256	385	480	506	510	516
Andre (hest, kanin m.m)	15	13	9	4	4	4	4
Sum kraftfôr i blandinger	1 614	1 696	1 788	1 993	2 017	1 968	1 925
Grøpp av salgskorn	28	11	3	1	1	1	1
Sum kraftfôr i alt	1 642	1 706	1 790	1 994	2 018	1 969	1 926
Leiemalt kraftfôr	92	5	0	0	0	0	0
Innkjøpt kraftfôr i alt	1 550	1 702	1 790	1 994	2 018	1 969	1 926

1) Statistikk fra Landbruksdirektoratet fra 2008 mot tidligere Mattilsynet

Kraftfôrprisene avhenger av flere faktorer; priser på norsk korn, prisnedskrivings-tilskuddet på korn til kraftfôr, priser på importerte råvarer, frakttilskudd, kostnadsutviklingen i kraftfôrindustrien og endringer i sammensetningen av kraftfôret. I budsjettåret 2023 er det prisutviklingen på importerte råvarer som er avgjørende for kraftfôrprisen.

Prisendringer på korn i jordbruksoppkjørene får en tredjedels effekt samme år. Dette skyldes at norsk korn til kraftfôr normalt ikke blir tatt i bruk før i september måned i produksjonsåret.

Gjennomsnittlig pris per 100 kg for alt innkjøpt kraftfôr steg fra 406 kr i 2021 til 476 kr i 2022, og er beregnet til 515 kr per 100 kg i 2023.

Detaljert oversikt over prisutvikling og kostnadsutvikling for de enkelte innkjøpte fôrslagene for årene 2021, 2022 og 2023 er gitt i vedleggstabellene 3.2 og 3.3.

5.2.3 Såfrø og planter

Posten omfatter innkjøpt såkorn og norskprodusert og importert frø av engvekster, rotvekster og grønnsaker. Importerte blomsterløker, knoller og planteskoleartikler som stauder, busker og podekvister hører også med her. Oppgaver fra Landbruksdirektoratet viser jordbrukets innkjøp av såkorn gjennom såvarefirmaene.

Detaljert oversikt over prisutvikling og kostnadsutvikling for de enkelte såfrø- og planteslag for årene 2021, 2022 og 2023 er gitt i vedleggstabell 3.4.

Tabell 5.7 Kostnader til såfrø og planter. Mill. kr.

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Såkorn, tonn	51 024	60 303	59 537	53 654	53 909	59 971	54 131	56 591
Mill. kr	125	306	246	254	357	406	372	446
Oljefrø, mill. kr.	0,4	1,3	2	1,8	3,8	3,1	4,2	4,6
Erter, mill. kr.	3,4	4,0	3,3	6,6	7,4
Engfrø, mill. kr	26	104	118	108	152	152	164	174
Rotv.- og grønns.frø, mill. kr	5	18	30	57	106	119	125	117
St.kontr. settepoteter ¹ mill. kr	39	83	92	102	107
Andre planteart, frø mv, mill. kr	57	104	247	352	553	561	567	560
Sum såfrø og planter, mill. kr	214	533	643	815	1 259	1 336	1 341	1 416

1) Fra og med 2000

5.2.4 Energi og smøremidler

Tabell 5.8 viser kostnadene til energi og smøremidler.

Kostnadene til elektrisk kraft kan variere mye på grunn av prisendringer. Kostnaden økte i 2021 pga. kraftig prisøkning på slutten av året. Pga. strømstøtten er det på omtrent samme nivå i 2022, men litt høyere i 2023.

For diesel er det også prisøkning pga. internasjonale forhold både i 2021 og 2022. Prisen er forventet å gå litt ned i 2023.

Kostnadene til fyringsolje i veksthus avhenger sterkt av prisforholdet mellom fyringsolje og elektrisk kraft. Energiformene gass og bioenergi inngår i fyringskostnadene i veksthus.

Tabell 5.8 Kostnader til energi og smøremidler. Mill. kr

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Diesel	102	271	306	833	1 281	1 592	2 239	1 937
Elektrisk energi	127	501	588	1 246	989	1 838	1 864	1 972
Annet (fyringsolje, bioenergi, gass, bensin, smøremidler)	170	233	234	414	313	411	569	558
Sum energi og smøremidler	399	1 004	1 128	2 493	2 583	3 841	4 672	4 467

5.2.5 Andre kostnader

«Andre kostnader» omfatter de ikke-varige kostnadene i jordbruket som ikke er tatt med som egne poster andre steder i Totalkalkylen. Noen av de største enkeltpostene er kort omtalt nedenfor. Et mer detaljert bilde av «Andre kostnader» for årene 2019, 2020 og 2021 finnes i vedleggstabell 3.6.

Tabell 5.9 Andre kostnader. Mill. kr

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Planteproduksjon	359	845	911	1 257	1 912	2 155	2 353	2 556
Husdyrproduksjon	390	664	799	1 213	1 795	1 941	2 082	2 177
Bygninger, maskiner, tekn. utstyr, admin., kjøp av tjenester mm.	348	946	1 148	1 628	2 082	2 338	2 280	2 461
Sum	1 097	2 455	2 858	4 098	5 789	6 434	6 715	7 194

Kostnader ved planteproduksjon

Plastfolie i jordbruk utenom hagebruk benyttes først og fremst til rundballer og til ammoniakkbehandling av halm. Kostnaden til plastfolie i den delen av jordbruket som ikke regnes som hagebruk, var på 662 mill. kr. i 2022 og er budsjettert til 667 mill. kr i 2023.

Kostnadene til *emballasje i hagebruket* omfatter sortering, pakking og emballasje av hagebruksprodukter. Dette har motstykke i prisene på inntektssiden.

Beregningen av *plantevernmidler* er basert på Mattilsynets statistikk over salg fra detaljist. Det korrigeres for hamstring dersom resultatene er påvirket av for eksempel avgiftsøkninger. For budsjettåret er kostnaden beregnet til 660 mill. kr.

Bruk av *ensileringsmidler* innebar en kostnad på 119 mill. kr i 2022 mens det i budsjettåret er regnet med 133 mill. kr. Over tid har det vært en nedgang i bruken.

Kostnader i husdyrholdet

Antall besøk av *veterinær* går ned, men behandlingstkostnaden og økende besetningsstørrelse bidrar til høyere kostnad. Budsjettanslaget for 2023 er på 504 mill. kr.

For *medisin til dyr* er jordbrukets kostnad for 2023 beregnet til 739 mill. kr.

Til sammen er kostnaden til *inseminering av storfe og gris* anslått til 384 mill. kr. i budsjettåret. Ca. 80 prosent av kostnadene til inseminering gjelder storfeholdet.

Frakt av kraftfôr er kostnadsberegnet til 462 mill. kr for 2022 og 475 mill. kr for 2023. Pga. utflating/liten nedgang i forbruket er økningen de siste årene prisøkning.

Forsikring

Beregningene som er basert på netto forsikringskostnader, kan variere mye pga. varierende utbetalinger mellom år. *Nettokostnaden ved forsikring av maskiner og annet driftsløsøre* er budsjettet til 120 mill. kr, *husdyrforsikringer* 54 mill. kr, *yrkesskadeforsikring* 18 mill. kr. og for *driftsbygninger* 230 mill. kr.

Kostnader til administrasjon, kjøp av tjenester med mer

Antall regnskap synker med antall bedrifter fra år til år, mens prisen per regnskap har hatt en klart økende tendens. Prisøkningen har også sammenheng med økende produksjon på de gjenværende jordbruksbedriftene. For 2023 er regnskapskostnadene beregnet til 777 mill. kr.

Kostnadene til teletjenester i jordbruket har sunket de siste årene. Dette henger sammen med færre bønder og lavere priser på teletjenester, mens økt bruk av teletjenester per jordbruksbedrift trekker noe i motsatt retning.

Under «Andre kostnader» gjøres et *verdipåslag* på 12,8 prosent som skal ta hensyn til andre ikke-spesifiserte poster. Verdipåslaget blir 811 mill. kr i budsjettåret 2023.

To ulike *velferdsordninger* blir kostnadsført som motposter til statstilskudd. Det gjelder utgifter til sykelønnsordning og administrasjonstilskudd til avløserlag. Summen for disse ordningene er budsjettet til 47 mill. kr i 2023.

5.2.6 Vedlikehold

Beregningen av vedlikeholdet er basert på bl.a. SSBs landbruksundersøkelser, sist for året 2021. Undersøkelsene gir «fastpunkter» for seriene som regnes fram. Tabellen under viser utviklingen i vedlikeholdskostnadene fordelt på bygninger, maskiner og redskaper og biler. Bygningsvedlikeholdet utgjør mer enn 2/3 av total vedlikeholdskostnad.

Ved årets beregning er vedlikeholdskostnadene for maskiner og redskaper endret ved at deler til maskiner og redskaper, som tidligere ble ført under investeringer, nå føres under vedlikehold. Den nye føringspraksisen øker vedlikeholdskostnaden for maskiner og redskaper mye.

Mellom tellingsårene i SSBs landbruksundersøkelser benytter nemnda bla. vedvedlikeholdskostnadene i driftsgranskingene samt antallet bruk i Totalkalkylen som grunnlag for framregning.

Tabell 5.10 Vedlikehold. Mill. kr

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Bygninger	325	582	595	1 190	2 098	2 284	2 456	2 557
Maskiner og redskaper	549	1 433	1 235	1 301	2 106	2 206	2 259	2 352
Biler	49	59	57	108	193	209	159	157
Sum vedlikehold	923	2 074	1 887	2 600	4 397	4 699	4 857	5 066

5.3 Leasing

I Totalkalkylen er det registrerings over tegnede leasingkontrakter fra 1991. Før 1990 er det regnet med at leasing talte lite og kostnadene inngår i kapitalslit og rentekostnadene.

Ved beregningen av kostnadene til leasing blir avdragsdelen av kostnadene beregnet tilsvarende som kapitalslitet for kjøpte maskiner, dvs. ved saldoavskrivning over levetiden.

Beregningsprinsippet medfører at leasingavtalene i Totalkalkylen blir behandlet som finansiell leasing (en finansieringsmåte). Skattemessig og i nasjonalregnskapet blir leasing i jordbruket behandlet som operasjonell leasing (ren leie). Føringsmessig er det lagt opp til at kostnadsutviklingen mellom år i Totalkalkylen skal være uavhengig av om maskinutstyr kjøpes (eies) eller leases (leies).

Den sterke økningen for tegninger av leiekontrakter en har hatt, medfører at kostnadene ved leasing er fordoblet flere ganger i de senere årene.

Ved årets beregning er datagrunnlaget endret til å bli direkte basert på SSBs landbruksundersøkelser. Tidligere var det basert på data fra leasingforening og -selskaper. Endringen reduserer leasingkostnaden vesentlig, men har et motstykke i økte investeringer ved kjøp og derved økt kapitalslit.

Tabell 5.11 Kostnader ved leasing. Mill. kr.

	1995	2 000	2005	2010	2015	2020	2021	2022*	2023**
Sum tegnede leiekontrakter	64	66	447	613	754	1 364	1 473	1 792	1 804
Kapitalslit A	13	31	132	323	475	798	888	1 022	1 144
Renter B	3	8	18	56	49	75	76	121	172
Effekt av finansiering C	1	3	7	28	28	26	86	160	154
Sum kostnad D=A+B-C	15	35	143	351	496	846	878	983	1 162

5.4 Investeringer og kapitalslit

5.4.1 Innledning

Under denne posten beregnes bruttoinvesteringer i avskrivbare og ikke avskrivbare driftsmidler og kapitalslit. De varige kostnadene, eller kapitalslitet, omfatter de årlige kostnadene som skal dekke verdiforringelsen av de avskrivbare investeringene og større reparasjoner på jordbrukets driftsbygninger, maskiner og redskaper, biler, grøfter og hydrotekniske anlegg.

5.4.2 Bruttoinvesteringer

Tabell 5.12 viser bruttoinvesteringene i jordbruket.

Tabell 5.12 Investeringer i jordbruket. Løpende priser. Mill. kr

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Driftsbygninger	1 584	2 298	1 749	4 513	5 459	6 031	5 929	5 669
Maskiner og redskaper	1 529	1 746	2 335	2 297	2 280	2 295	2 586	2 723
Biler	69	155	138	94	49	48	49	51
Grøfter ¹	123	83	146	279	373	343	337	332
Nydyrking ²	151	62	60	128	178	149	162	176
Senking og kanalisering ²	70	37						
Planering ²	22	3						
Sum investeringer	3 548	4 387	4 412	7 310	8 340	8 865	9 061	8 951
<i>herav i avskrivbare driftsmidler</i>	<i>3 306</i>	<i>4 284</i>	<i>4 368</i>	<i>7 182</i>	<i>8 162</i>	<i>8 716</i>	<i>8 899</i>	<i>8 776</i>

1) Inkl. hydrotekniske anlegg fra 1989

2) Det beregnes ikke kapitalslit av disse investeringene

Tabell 5.13 Investeringer i jordbruket i 2021-priser. Mill. kr.

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Driftsbygninger	11 596	6 887	3 887	6 538	5 937	6 031	5 455	4 968
Maskiner og redskaper	8 040	4 854	5 061	3 711	2 407	2 295	2 360	2 215
Biler	240	251	187	113	51	48	47	46
Grøfter ¹	653	259	332	403	406	343	308	290
Nydyrking ²	612	158	91	174	182	149	149	149
Senking og kanalisering ²								
Planering ²								
Sum investeringer	21 141	12 410	9 557	10 938	8 983	8 865	8 318	7 668
<i>herav i avskrivbare driftsmidler</i>	<i>20 529</i>	<i>12 251</i>	<i>9 466</i>	<i>10 765</i>	<i>8 801</i>	<i>8 716</i>	<i>8 169</i>	<i>7 519</i>

1) Inkl. hydrotekniske anlegg fra 1989

2) Det beregnes ikke kapitalslit av disse investeringene

De samlede bruttoinvesteringer i løpende priser i jordbruket går fram av tabell 5.12. Tabell 5.13 viser investeringene i faste priser og gir dermed uttrykk for den volummessige endringen i investeringene.

De siste årene har investeringene i driftsbygninger ligget på rundt 5 - 6 mrd. kr årlig.

Investeringene i maskiner og redskaper har vært på 2 - 2,5 mrd. kr. de siste årene mens det er regnet med 2,7 mrd. kr. i 2023. Investeringene må ses i sammenheng med at inngåtte leiekontrakter (leasing) har økt. Økende bedriftsstørrelse resulterer i større investeringer per bedrift.

Tabell 5.14 Prisutviklingen på investeringsgrupper. Prosent

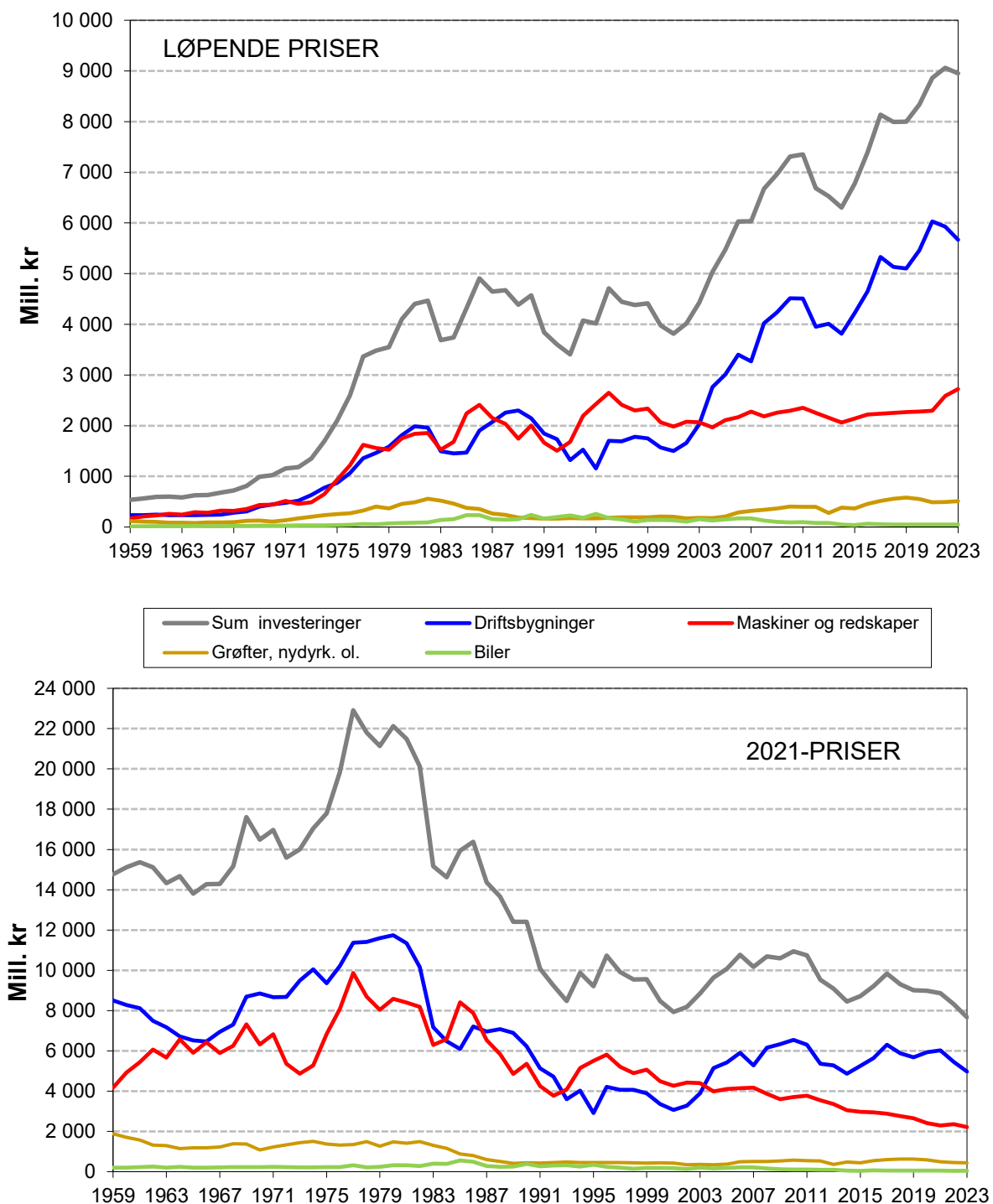
	1979– 1989 ¹	1989– 1999 ¹	1999– 2009 ¹	2009– 2015 ¹	2020	2021	2022*	2023**
Bygninger	9,3	3	4	3,1	2,4	8,7	8,7	5,0
Maskiner og redskaper	6,6	2,5	3,1	2,4	10,7	5,6	9,6	12,2
Biler	7,9	1,8	1,2	0,8	1,3	3,5	5,8	5,0
Grøfting	5,8	2,8	4,3	2,7	2,4	8,7	8,7	5,0
Nydyrking ekskl. grøfting	2,6							
Senking og kanalisering	1,7							

1) Gjennomsnittlig økning per år

Omfanget av nydyrking, planering, senking og kanalisering er såpass begrenset at grunnlaget for å lage en representativ prisindeks for dette mangler. Prisindeksen for maskiner og redskaper utarbeides av NIBIO. For grøfter settes prisutviklingen fra 2010 lik utviklingen for bygninger.

Ved prisanslagene for maskiner for budsjettåret har BFJ lagt til grunn de prisendringer som gjaldt fram til beregningstidspunktet for Totalkalkylen.

Valutakursene er særlig avgjørende for prisutviklingen for maskiner. De fleste landbruksmaskinene importeres fra Euro-landene, Danmark og Sverige.

Figur 5.4 Bruttoinvesteringer i jordbruket i løpende og faste priser

Generelt om investeringsberegningene

Investeringsberegningene bygger på resultater fra Statistisk sentralbyrås landbrukstelling/-undersøkelser, sist for året 2021.

Investeringer i driftsbygninger

Mellom SSBs tellinger benyttes SSBs statistikk for arealet av igangsatte bygg som grunnlag for å regne fram utviklingen etter tellingene.

Investeringene i driftsbygninger er delt i to; bygningsdel og tekniske installasjoner. Iflg. SSB utgjorde investeringer i tekniske installasjoner i 2021 ca. 36 prosent av totalinvesteringene i bygninger mot ca. 41 prosent i 2016.

Som prisindeks for bygningsinvesteringer benyttes fra og med 1999 SSBs byggekostnadsindeks for boliger. Denne steg med 8,7 prosent både i 2020 og 2022. For 2023 har BFJ regnet med en prisstigning på 5,0 prosent.

Investeringer i maskiner og redskaper

Beregningen ble i år lagt om til kun å basere seg på SSBs landbruksundersøkelser. Tidligere var beregningen basert på oppgaver over antall førstegangsregistrerte traktorer fra Vegdirektoratets motorvognregister, SSBs importstatistikk, landbruksmaskinprodusenter og forhandlere.

Ved omleggingen av beregningen ble kjøp av deler til maskiner og redskaper overført til vedlikehold. Disse var tidligere ført som investeringer. Investeringskostnadene er derfor en del redusert i forhold til tidligere.

For prisutviklingen på maskiner blir NIBIOs maskinkostnadsindeks lagt til grunn.

Investeringer i maskiner og redskaper er ekskl. tegnede leiekontrakter ved leasing. Omfanget av investeringer og leasing av maskiner og redskaper må ses i sammenheng. Leasingkostnadene har økt mye over tid mens investeringene har en flatere utvikling. Leasingkostnader føres som en egen post.

Verdien av investeringer i traktorer økte 17,4 prosent i 2022. Fra 2021 til 2022 økte salget av nye traktorer 2,3 prosent. Antall solgte nye traktorer har gått ned 29 prosent fra 2011 til 2022.

For øvrige maskiner og redskaper har verdien økt hvert år fra 2014 til 2022. Det var økninger på 4,4 og 18,1 prosent i henholdsvis 2021 og 2022.

For skurtreskere falt verdien av salget 1 prosent i 2021 og 16 prosent i 2022.

Statistikken viser at det kan være en økning i verdien selv med små endringer eller nedgang i antallet maskiner. Dette tyder på en betydelig forskyvning mot større og dyrere maskiner.

Antall nye traktorer og skurtreskere blir fastsatt på grunnlag av SSBs tellinger, sist for 2021. Man benytter summen av antall kjøpte nye og nytegnede leasingkontrakter. Mellom tellingsårene blir antall traktorer framregnet på grunnlag av antall

førstegangsregistrerte, mens traktorbestanden framskrives med utviklingen i antall jordbruksbedrifter. Antall skurtreskere framregnes med basis i endringene mellom tellingsårene og importtallene. Utviklingen i antall traktorer og skurtreskere i jordbruket ved utgangen av hvert år, går fram av tabell 5.15.

Tabell 5.15 Antall traktorer og skurtreskere i jordbruket

År	Traktorer		Skurtreskere	
	Import/1 gangsreg. ¹	Per 31.12.	Import ²	Per 31.12.
1959	5 234	47 250	519	5 116
1969	7 218	88 470	645	10 881
1979	5 697	130 735	977	16 360
1989	2 672	158 000	139	17 100
1999	2 987	134 000	220 (209)	13 800
2010	2 660	106 000	122 (42)	10 700
2013	2 954	100 000	144 (3)	
2014	2 286	99 000	73 (-93)	
2015	2 288	96 000	125 (-48)	
2016	2 085	94 000	139	
2017	2 045	92 000	130	
2018	2 005	91 000	121	
2019	1 965	90 000	111	
2020	1 925	89 000	102	
2021	1 885	87 000	93	
2022*	1 929	86 000	75	
2023**	1 760	86 000	77	

1) Beregnet nettoimportert tom. 2005, 1 gangsreg. fom. 2006, SSBs utvalgstillinger fom.2016

2) Bruttoimport etter 1995, nettoimport i parentes. Fra og med 2016: SSBs utvalgstillinger.

Pga. eksport av eldre treskere vil nettoimporten av treskere være en del lavere enn bruttoimport og negativ i enkelte år.

Investeringer i biler

Mellom SSBs tellingsresultater framregnes investeringsserien med utviklingen i antallet nyregistrerte nyttekjøretøyer i primærnæringer fra Vegdirektoratet, samt SSBs konsumprisindeks for kjøp av transportmidler.

Investeringer i grøfter og hydrotekniske anlegg

Fom. 2013 bygger grøftet areal på statistikk fra grøftetilskuddet på tidligere grøftet jord samt SSBs investeringsundersøkelse for grøfter fra 2017. Grøftet areal de siste par årene har gått litt ned og ligger på 40 000 - 50 000 daa.

Investeringer i hydrotekniske anlegg er slått sammen med investeringer i grøfter. Det regnes med samme levetid og kostnadsutvikling som for grøfter.

Investeringer i jordkapital

Det beregnes ikke kapitalslit på investeringer i jordkapital utenom grøfter og hydro-tekniske anlegg, dvs. nydyrking, senking, kanalisering og planering. Investeringene til slike formål er også tatt med i tabell 5.12. Det årlige nydyrkede arealet er på rundt 20 000 daa.

5.4.3 Kapitalslit

Kapitalslitet beregnes etter saldoprinsippet.

Beregningene er basert på en anslått kapitalmengde i året 1959 og tidsserier for brutto-investeringer i årene deretter.

Kapitalmengdene korrigeres for kapital på bruk som går ut av drift. Saldoen inflasjonsjusteres med konsumprisindeksen. Valget av konsumprisindeksen i stedet for spesialindekser er i hovedsak begrunnet med to forhold: For det første benyttes Totalkalkylen i stor grad i en inntekts- og levekårssammenligning mellom bønder og andre grupper i samfunnet. En har antatt at en justering med konsumprisindeksen er det beste for å anslå utvikling i den kjøpekraft jordbruket gir grunnlag for. For det andre er grunnlaget for konsumprisindeksen bedre enn grunnlaget for spesialindeksene.

Konsumprisindeksen økte med 3,5 prosent i 2021 og med 5,8 prosent i 2022. For 2023 er det på grunnlag av SSBs rapport om konjunkturtendensene fra mars i år, regnet med en økning på 5,0 prosent.

Kapitalmengden på bruk ut av drift er anslått blant annet på grunnlag av opplysninger om bygninger og maskiner på driftsenheter som har gått ut av drift siden 1979. Det er regnet med at kapitalmengden per jordbruksbedrift som går ut av drift tilsvarer henholdsvis 30 prosent og 25 prosent av gjennomsnittlig kapitalsaldo per jordbruksbedrift for bygninger og maskiner.

Avskrivingssetene i Totalkalkylen går fram av tabell 5.16. Totalkalkylens avskrivings-satser skal gjenspeile den driftsmessige levetiden av et driftsmiddel. Driftsmessige satser vil kunne avvike fra skattemessige satser.

Tabell 5.16 Avskrivingssetter i Totalkalkylen. prosent

Driftsbygninger		Maskiner og redskaper	Grøfter og hydrotekn. anl.	Biler
Bygningsdel	Tekn. inst.			
4,0	10,0	10,0	6,06	13,3

Beregnet kapitalslit for driftsmidler i Totalkalkylen går fram av tabell 5.17.

Tabell 5.17 Kapitalslit i jordbruket. Mill. kr

	1979	1989	1999	2010	2020	2021	2022*	2023**
Driftsbygninger ¹	767	1 876	1 978	2 746	4 092	4 300	4 621	4 884
Maskiner og redsk.	1 073	2 380	2 460	2 437	2 532	2 577	2 706	2 824
Biler	56	178	197	164	95	91	90	89
Grøfter ²	113	228	212	243	313	326	345	360
Sum kapitalslit	2 009	4 661	4 847	5 591	7 032	7 294	7 762	8 157

1) Inkl. tekniske installasjoner

2) Inklusiv hydrotekniske anlegg fra 1989

5.4.4 Bokført kapital

Beregningen av bokført kapital for de avskrivbare driftsmidlene er basert på kapitalen som framkommer av beregningen av kapitalslitet i Totalkalkylen.

Bokført kapital beregnes etter to prinsipper: «Historisk-kost» og «Prisjustert saldo».

Ved «historisk-kost-prinsippet» verdsettes kapitalen etter historiske kostpriser (priser på anskaffelsestidspunktet) før avskrivning.

Prisjusterte saldoverdier innebærer at den avskrivbare kapitalen årlig prisjusteres med konsumprisindeksen før avskrivning.

Totalkalkylens avskrivningssatser ligger til grunn for begge beregningene, både historisk kost og prisjustert saldo.

For de uavskrivbare driftsmidlene legges statusverdiene pr. da eid jord i Driftsgranskingene til grunn for verdien av jord. For husdyrkapitalen benyttes verdien i åpningsstatus i Totalkalkylen mens for ikke varige produksjonsmidler regnes halvparten av verdien som bokført kapital (nominelle priser).

I vedleggstabell 3.13.1 og 3.13.2 er de to beregningsprinsippene av kapitalen i jordbruket lagt til grunn. Disse er med først og fremst med pga. opplysningsverdien av å vise kapitalen i jordbruket sammenstilt.

Etter «historisk-kost-prinsippet» er kapitalen i jordbruket beregnet til 144,8 mrd. kr for 2022. Fratrasket lånekapitalen på 78 mrd. kr gir dette en egenkapital på 66,7 mrd. kr.

For prisjustert saldo gir beregningen en total kapital på 178,4 mrd. kr for 2022. Fratrasket lånekapital, gir dette en egenkapital på 100,3 mrd. kr.

Avvikene mellom de to beregningene skyldes de to forskjellige prinsippene for verdsetting av realkapitalen.

Kapitalberegningene det er gjort rede for foran avviker noe fra Statistisk sentralbyrås beregninger i nasjonalregnskapet. SSB nytter spesifikke indekser ved prisjusteringen for de forskjellige avskrivbare driftsmidlene. Kapitalen for jordbruket i nasjonalregnskapet omfatter dessuten ikke jord- og vareinnsats, foruten at dyre- og plantekapitalen beregnes forskjellig.

5.5 Rentekostnader på lånt kapital

I Totalkalkylen beregnes lånekostnaden som lånekostnad ved realrente. Dette har sammenheng med at saldogrunnlaget i kapitalslitsberegningen i Totalkalkylen prisjusteres hvert år. Realrenten framkommer som nominell rentekostnad fratrukket prisstigningen («effekt av finansiering»). Samlet jordbruksgjeld er i 2023 budsjettert til 80,3 mrd. kr. En prosent endring i jordbrukets realrente vil derved endre kostnaden med 803 mill. kr. Bruk av realrente må ses sammen med beregningen av kapitalkostnadene, se avsnittet «effekt av finansiering» under.

Tabell 5.18 viser gjeld, rentekostnad og renteprosenten for samlede utlån i jordbruket, splittet på investeringslån, rentebærende IN-lån og lån fra andre långivere.

Tabell 5.18 Rentekostnader på lånt kapital

	1990	2000	2010	2020	2021	2022*	2023**
IN-lån, mill. kr	3 725	2 004	3 048	4 117	4 041	3 852	3 652
Rentesats	13,10 %	5,95 %	3,88 %	2,57 %	2,20 %	2,93 %	4,75 %
Rentekostnad, mill. kr	488	119,2	118,3	105,9	88,9	112,9	173,5
Investeringslån, mill. kr	1 456	1 494	885	66	36	16	7
Rentesats	0	0	0	0	0	0	0
Rentekostnad, mill. kr	0	0	0	0	0	0	0
Andre lån, mill. kr	17 197	21 982	40 666	66 451	71 482	74 167	76 682
Rentesats	5,76 %	6,56 %	4,01 %	3,01 %	2,62 %	3,50 %	5,67 %
Rentekostnad, mill. kr	2 032	1 442	1 631	2 000	1 873	2 596	4 348
Sum lånt kapital, mill. kr	22 332	26 377	46 025	72 910	75 553	78 030	80 336
Nominell rente	11,26 %	6,13 %	3,92 %	2,98 %	2,60 %	3,47 %	5,63 %
Sum lånekostn. nom. rente, mill. kr.	2 515	1 616	1 805	2 174	1 962	2 709	4 521
– Effekt av finansiering, mill. kr	919	828	1 128	919	2 626	4 503	4 017
Sum lånekostn. realrente, mill. kr.	1 596	788	677	1 255	-665	-1 795	-504
Realrente	7,15 %	2,99 %	1,47 %	1,72 %	-0,88 %	-2,30 %	-0,63 %

Beregning av nominelle rentekostnader

Beregningene av rentekostnadene er basert på data fra skattestatistikken over betalte renter og samlet gjeld hvert år. Statistikken foreligger med to års etterslep, 2021 er dermed siste år med oppgaver i år. Oppgavene er basert på enkeltpersonforetak og ansvarlige selskap, som ANS og DA, og aksjeselskap (AS) i jordbruket i produksjonstilskuddsstatistikken. Det gjøres tillegg for ikke-søkere. Siden skattestatistikken omfatter alle rentekostnader og lån for husholdningene, beregnes kun gjeld knyttet til jordbruket som næring. Dette gjøres ved å ta utgangspunkt i fordelingen av statusverdier i jordbruk, privat, skogbruk og andre næringer i driftsgranskingene.

Samlet gjeld omfatter også, i den grad det er ført opp, skyldig merverdi- og investeringsavgift og skattegjeld. Slik gjeld trekkes ut av gjeldsmassen. Dette påvirker kun gjeldsnivået, ikke rentekostnadene, siden det ikke er renter på slik gjeld.

En del brukere har et betydelig omfang av næringsvirksomhet utenom det tradisjonelle jordbruket. Siden den del av totalgjelda som skal belastes jordbruket er regnet ut på bakgrunn av statusverdier for jordbruk, privat, skogbruk og annen næringsvirksomhet i driftsgranskingene, må en regne med at slik gjeld er underrepresentert i driftsgranskingene siden dette materialet omfatter mer yrkesaktivt drevne bruk enn gjennomsnittsbrukene i totaljordbruket. For å unngå at for mye gjeld og renter knyttet til annen næringsvirksomhet kommer med, korrigeres det derfor for dette ved å redusere de totale gjeld og rentekostnadene med 3,5 prosent.

Gjeld og renter for foreløpig regnskapsår og budsjettåret beregnes på grunnlag av tallene for 2021. Gjelda beregnes på grunnlag av investeringsutviklingen ifølge Totalkalkylen. Renta for foreløpig regnskapsår er basert på oppgaver fra Statistisk sentralbyrå og Innovasjon Norge. For budsjettåret er renta beregnet med utgangspunkt i anslag for utlånsrente for rammelån i «Konjunkturtendensene nr. 1/2023» fra Statistisk sentralbyrå. Denne er anslått til å være 2,9 prosent i 2022 og 4,7 prosent i 2023.

Effekt av finansiering

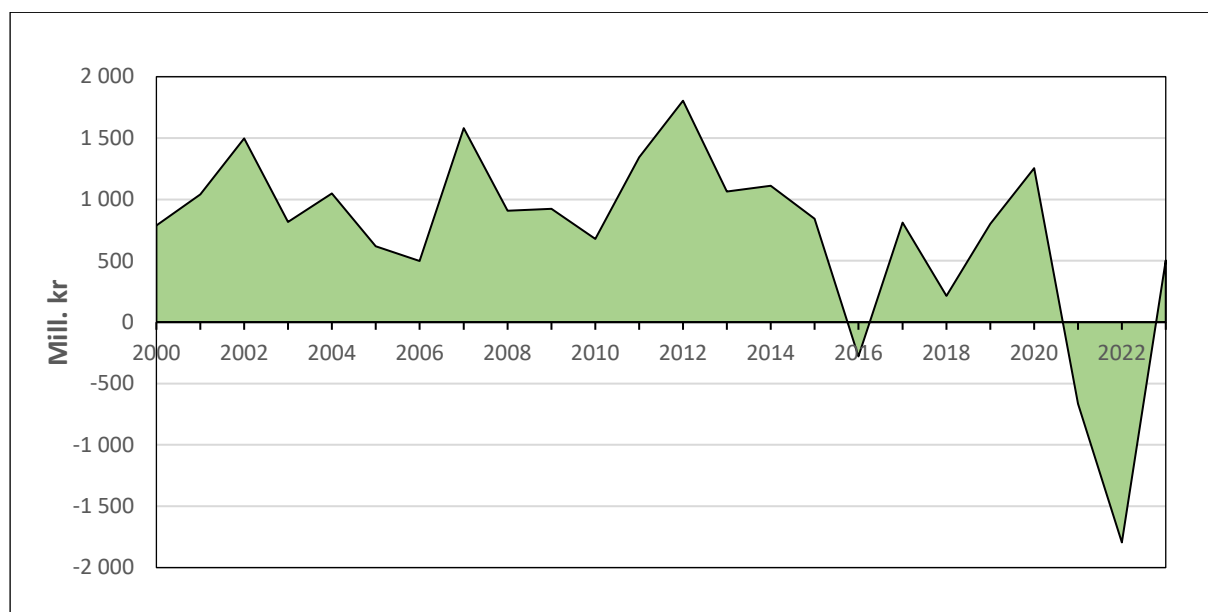
I Totalkalkylen utgiftsføres de nominelle rentekostnadene (betalte renter) mens en inntektsfører en effekt av finansiering. Dette gjøres fordi en i kapitalslitsberegningen prisjusterer hele kapitalsaldoen med konsumprisindeksen. Når kapitalslitet er regnet i årets pengeverdi, oppstår det en prisstigningsgevinst på den lånte delen av kapitalen. Effekt av finansiering som inntektsføres for å finne realrentekostnaden er regnet slik:

Effekt av finansiering = lånt kapital * prosentvis økning i konsumprisindeksen/100.

Realrentekostnader er lik registrerte, nominelle, rentekostnader minus effekt av finansiering.

Effekt av finansiering kan endres mye mellom år ettersom veksten i konsumprisindeksen varierer. I normaliserte regnskaper er effekt av finansiering glattet ved å legge til grunn gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

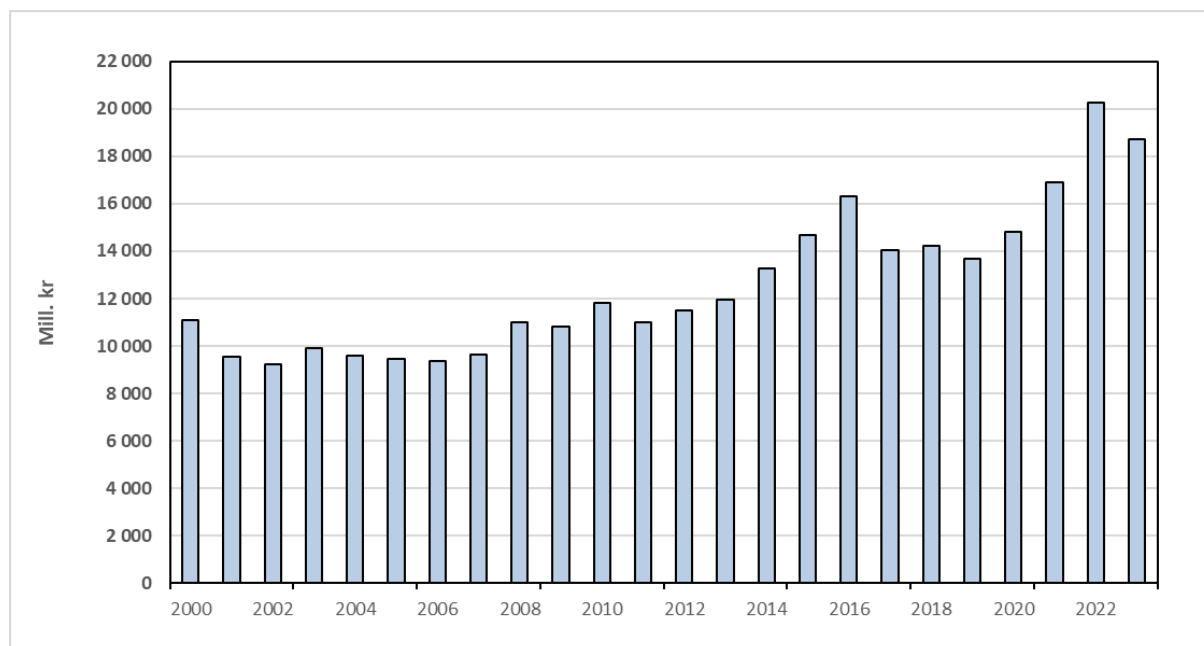
Figur 5.5 gir utviklingen i realrentekostnadene.

Figur 5.5 Sum realrentekostnader. 2000–2023

6 Det økonomiske resultat

6.1 Innledning

Figur 6.1 Registrerte regnskaper. Vederlag til arbeid og egenkapital. 2000–2023

I tabell 6.1 er det gitt et sammendrag av årets totalkalkyleberegninger. Sum produksjonsinntekter minus sum kostnader pluss direkte tilskudd utgjør det samlede vederlag for det arbeid og den realkapital som er lagt ned i jordbruket i Norge. Vederlaget gjelder da leid arbeid, brukerens og familiens arbeid og all kapital, inklusiv lånefinansiert. Ved å trekke realrenter på lånt kapital, jf. kap. 5.5, fra samlet vederlag til alt arbeid og kapital, får en igjen vederlaget til arbeid og egenkapital.

6.2 Totalkalkylen og skatt

Jordbruksfradraget regnes separat for registrert og normalisert regnskap.

Tabell 6.1 Virkningen av jordbruksfradraget i registrerte regnskaper

	2018	2019	2020	2021	2022*	2023**
Effektivt jordbruksfradrag, mill. kr	2 950	2 881	3 123	3 161	4 483	4 657
Spart skatt, mill. kr	678	634	687	695	986	1 025
Tilsvarende inntektsverdi før skatt, mill. kr	1 134	1 056	1 145	1 155	1 636	1 699
Antall årsverk	42 800	42 300	42 700	42 100	41 050	40 550
Inntektseffekt per årsverk, kr	26 500	25 000	26 800	27 400	39 800	41 900
Utnyttelsesgrad	45 %	44 %	42 %	44 %	61 %	64 %
Vederlag til arbeid og kapital - registrert (A)	14 423	14 459	16 086	16 233	18 482	19 189
Endring i vederlag, prosent fra 2021					13,85 %	18,21 %
Antall jordbruksbedrifter	39 678	39 090	38 713	38 079	37 682	37 355
Endring i antall jordbruksbedrifter, prosent fra 2021					-1,04 %	-1,90 %
Vederlag til arbeid og kapital - per jordbruksbedrift	363 501	369 890	415 519	426 298	490 473	513 693
Endring i vederlag per jordbruksbedrift, prosent fra 2021					15,05 %	20,50 %

Tabell 6.2 Virkningen av jordbruksfradraget i normaliserte regnskaper

	2018	2019	2020	2021	2022*	2023**
Effektivt jordbruksfradrag, mill. kr	3 081	2 831	3 106	3 175	4 290	4 724
Spart skatt, mill. kr	709	623	683	699	944	1 039
Tilsvarende inntektsverdi før skatt, mill. kr	1 185	1 038	1 139	1 160	1 565	1 724
Antall årsverk	42 800	42 300	42 700	42 100	41 050	40 550
Inntektseffekt per årsverk, kr	27 700	24 500	26 700	27 600	38 100	42 500
Utnyttelsesgrad	47 %	44 %	42 %	44 %	58 %	65 %
Vederlag til arb. og kap. - registrert (A)	14 423	14 459	16 086	16 233	18 482	19 189
Vederlag til arb. og kap. - normalisert (B)	15 064	14 210	15 998	16 307	17 686	19 465
Korrigeringsfaktor (B/A)	1,044	0,983	0,995	1,005		
Antall jordbruksbedrifter	39 678	39 090	38 713	38 079	37 682	37 355
Endring i antall jordbruksbedrifter, prosent fra 2021					-1,04 %	-1,90 %
Vederlag til arbeid og kapital - per jordbruksbedrift	379 656	363 520	413 246	428 241	469 349	521 082
Endring i vederlag per jordbruksbedrift, prosent fra 2021					9,60 %	21,68 %

Totalkalkylen er et sektorregnskap hvor resultatet er målt før skatt.

Fra og med skatteåret 2000 ble det innført et jordbruksfradrag i alminnelig inntekt for skatteyttere med positiv næringsinntekt fra jordbruket.

Gjennomsnittlig marginalsatt for skatteyttere med jordbruksfradrag går for de enkelte år fram av tabell 6.3.

Tabell 6.3 Gjennomsnittlig marginalsatt for skatteyttere med jordbruksfradrag

År	Marginalsatt
2000 – 2005	37
2006 – 2010	36
2011	36,3
2012 – 2013	39,3
2014 – 2015	38,7
2016	40,6
2017	40,3
2018	40,2
2019 – 2020	40,0
2021	39,8
2022 – 2023	39,7

Fra 2008 økte det generelle jordbruksfradraget fra 45 000 kr til 54 200 kr, mens det maksimale fradraget er uendret. Det var nødvendig med en jordbruksinntekt på 328 575 kr for å få maksimalt fradrag. Til og med 2011 gjelder samme grenseverdier som for 2008.

Fra 2012 økte det generelle jordbruksfradraget til 63 500 kroner og den øvre grensen for fradraget økte fra 142 000 kroner til 166 400 kroner. Økningen hadde sammenheng med økningen i trygdeavgiften fra 7,8 prosent til 11 prosent. Procentsatsen i fradraget økte fra 32 prosent til 38 prosent. Det er nødvendig med en jordbruksinntekt på 334 289 kroner for å få maksimalt fradrag fra og med 2012.

Fra 2020 øker det generelle jordbruksfradraget til 90 000 kroner og den øvre grensen for fradraget øker fra 166 400 kroner til 190 400 kroner.

Fra 2022 øker det generelle jordbruksfradraget til 93 000 kroner og den øvre grensen for fradraget øker fra 190 400 kroner til 195 000 kroner.

I tabellene ovenfor er det korrigert for at færre jordbruksbedrifter vil nyte godt av jordbruksfradraget i 2022 og 2023 som følge av den årlige nedgangen i antall jordbruksbedrifter. Det er også korrigert for at inntekten per jordbruksbedrift i gjennomsnitt er beregnet å øke fra 2021 til 2022 og til 2023. Skattemeldingsdataene for 2021 viste at om lag 17 prosent av jordbruksbedriftene hadde over 354 211 kroner i jordbruksinntekt, og om fradragintervallene var uendret ville de ikke oppnå økt jordbruksfradrag ved en inntektsøkning til 2022 og 2023. Fra 2022 oppnår jordbruksforetak økt jordbruksfradrag opp til en inntekt på 361 421 kroner. I 2021 hadde 39 prosent av dem som ellers kunne oppnådd jordbruksfradrag, ikke fradrag fordi jordbruksdriften gikk med underskudd eller ikke ville ha nytte av jordbruksfradraget fordi de hadde nok andre fradrag. Totalt hadde om lag 44 prosent av jordbruksbedriftene en jordbruksinntekt mellom 1 og 354 211 kroner, og de fleste av disse vil oppnå en effekt på 38 prosent. Om lag 29 prosent av en inntektsøkning per jordbruksbedrift vil gi grunnlag for økt fradrag i 2021.

Virkingen av jordbruksfradraget er ikke innarbeidet i resten av publikasjonen.

6.3 Vederlag til arbeid og kapital

Vederlaget til arbeid og kapital (faktorinntekten) økte med 2 249 mill. kr fra 16 233 mill. kr i 2021 til 18 482 mill. kr i 2022. Inntektene økte samlet sett med 5 969 mill. kr. mens kostnadene økte med 3 719 mill. kr. På inntektssiden bidro særlig korn, kjøtt og direkte tilskudd kjøtt til økning mens melk gikk en del ned. På kostnadssiden økte kraftfôr og energikostnadene særlig mye.

Fra 2022 til 2023 er det beregnet en økning i vederlag til arbeid og kapital på 707 mill. kr til 19 189 mill. kr når endringene ved jordbruksoppgjøret i 2023 er innregnet. Inntektene øker med 3 329 mill. kr. Mye av økningen kommer på direkte tilskudd. Av produksjonsinntektene kommer mye på kjøtt. Kostnadene øker med 2 621 mill. kr, her bidrar handelsgjødsel og kraftfôr mest til økningen.

Tabell 6.3 Sammendrag. Totalkalkylen. Mill. kr¹

	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	2023**
Korn, erter og oljefrø	3 500	2 138	3 928	4 118	3 771	6 041	5 315
Poteter	722	795	799	952	995	1 101	1 149
Hagebruksprodukter	4 945	5 087	5 294	5 800	6 097	6 400	6 860
Andre planteprodukter	424	373	377	384	435	547	533
Sum planteprodukter	9 591	8 392	10 398	11 254	11 297	14 090	13 857
Melk	9 241	9 579	8 971	9 431	10 814	9 729	9 513
Kjøtt	12 608	12 665	12 305	12 698	14 007	15 755	16 931
Egg	1 112	1 132	1 144	1 232	1 282	1 407	1 520
Ull	133	129	117	118	105	100	100
Andre husdyrproduksjoner	204	232	274	292	304	318	342
Sum husdyrprodukter	23 299	23 736	22 812	23 771	26 514	27 308	28 407
Sum plante- og husdyrprodukter	32 889	32 128	33 210	35 025	37 810	41 398	42 263
Kjøreinntekter m.v.	566	571	605	608	622	654	676
Arbeidsinntekter ved invest.	227	228	229	210	217	232	225
Sum andre inntekter	794	799	834	818	839	886	901
Endringer i buskapsverdien	-121	-235	0	153	143	-115	-268
Medlemsbonus	300	219	150	224	352	288	211
Sum produksjonsinntekter	33 862	32 911	34 194	36 220	39 144	42 456	43 108
Direkte tilskudd	10 331	12 425	12 039	12 097	12 030	14 686	17 363
Sum inntekter inklusive tilskudd	44 192	45 336	46 233	48 318	51 174	57 143	60 471
Handelsgjødsel og kalk	1 598	1 784	1 882	1 928	1 883	2 460	3 431
Innkjøpt kraftfôr	7 442	7 749	7 761	7 925	8 196	9 378	9 913
Annet innkjøpt fôr	450	720	511	472	503	551	587
Såfrø og planter	1 062	1 150	1 158	1 259	1 336	1 341	1 416
Energi og smøremidler	2 672	3 049	3 173	2 583	3 718	4 596	4 356
Andre kostnader	5 251	5 098	5 594	5 789	6 434	6 715	7 194
Vedlikehold	3 719	3 928	4 012	4 397	4 699	4 875	5 066
Ikke-varige prod.midler (kostnader)	22 194	23 478	24 091	24 354	26 769	29 916	31 963
Leasing av maskiner	612	669	762	846	878	983	1 162
Kapitalslit	6 557	6 765	6 921	7 032	7 294	7 762	8 157
Sum kapitalkostnader	7 169	7 434	7 683	7 879	8 172	8 745	9 319
Sum kostnader	29 363	30 912	31 774	32 232	34 941	38 660	41 282
Vederlag til arbeid og kapital	14 830	14 423	14 459	16 086	16 233	18 482	19 189
Realrente lånt kapital	811	213	801	1 255	-665	-1 795	504
Vederlag til arbeid og egenkapital	14 019	14 210	13 658	14 831	16 898	20 277	18 685
Antall årsverk	43 300	42 800	42 300	42 700	42 100	41 050	40 550
Ved. arb. og egenkap. pr. årsverk. Kr.	323 800	332 000	322 900	347 300	401 400	494 000	460 800
Endring pr. årsverk. Kr.		8 200	-9 100	24 400	54 100	92 600	-33 200

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

Ekskl. virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen. De tre nederste linjene er ikke i mill. kr

6.4 Vederlag til arbeid og egenkapital

Vederlag til arbeid og egenkapital for 2021 er beregnet til 16 898 mill. kr, for 2022 til 20 277 mill. kr og for budsjettåret 2023 til 18 685 mill. kr. Tallet for 2023 er inkl. endringene ved jordbruksoppjøret i 2023. Årsaken til ulik utvikling i forhold til vederlag til arbeid og kapital er endringen i realrentekostnaden på lånt kapital.

6.5 Justeringer av tidligere serier

For å få samsvar med de beregningsprinsipper og det datagrunnlag som er nyttet i årets totalkalkyle, er det foretatt enkelte justeringer i de serier som tidligere er publisert. De viktigste korreksjonene som er utført i årets beregning går fram av tabell 6.4.

Tabell 6.4 Korrigering av sammenlignbare regnskaper 2017–2021. Mill. kr¹

	2017	2018	2019	2020	2021
Inntekter:					
Hagebruk	0	0	-1	54	188
Kjøtt og fjørfeslakt	0	0	-96	-73	-35
Andre inntekter	-38	-37	-29	-53	-67
Medlemsbonus	62	0	4	-136	55
Sum korreksjon inntektsposter	23	-36	-121	-197	67
Kostnader:					
Energi og smøremidler	-6	-34	100	95	205
Andre kostnader	28	24	64	67	120
Vedlikehold	1 458	1 612	1 767	1 926	2 073
Leasing av maskiner	-1 148	-1 203	-1 296	-1 270	-1 265
Kapitalslit	-52	-15	-31	-104	-143
Sum korreksjon kostnadsposter	280	381	606	722	969
Realrente lånt kapital	31	8	30	43	53
Netto vederlag, arbeid og egenkap.	-287	-426	-758	-961	-955

1) Kun poster med større endringer er tatt med. Sumposter viser total endring

Nedenfor omtales kort årsaken til de største endringene.

Hagebruk: Oppjustering pga. endelige avlingstall

Kjøtt og fjørfeslakt: Justert vekting av pris

Andre inntekter: Justering pga. ny landbruksundersøkelse 2021

Medlemsbonus: Oppdatering av serie

Energi og smøremidler: Justering pga. ny landbruksundersøkelse 2021

Andre kostnader: Justeringer av flere poster

Vedlikehold: Maskin- redskapsdeler overført fra investering til vedlikehold

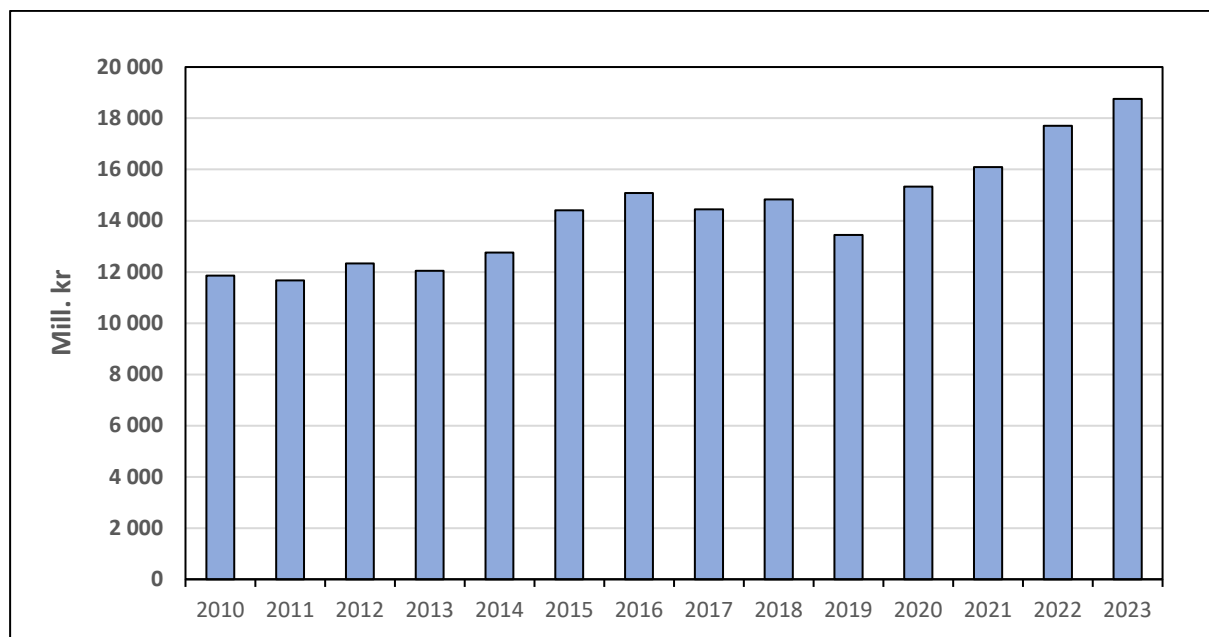
Leasing: Endret datagrunnlag, nå basert på SSB-tall

Kapitalslit: Maskin- og redskapsdeler overført fra investering til vedlikehold

Renter: Korrigert gjeldsrenteserie.

7 Normaliserte regnskaper

7.1 Innledning

Figur 7.1 Normaliserte regnskaper. Vederlag til arbeid og egenkapital. 2009–2023

Normaliserte regnskaper bygger på totalregnskapet for jordbruket. De normaliserte regnskapene er utarbeidet av to grunner:

- Jevne ut tilfeldige inntektssvingninger som bla. har årsak i avlingsvariasjoner pga. værforhold og enkelte andre forhold som kan variere mellom år uten at det sier noe om den underliggende inntektsutviklingen.
- Gi grunnlag for beregninger av produktivitetsutviklingen i jordbruket.

I prinsippet skal normaliserte regnskap være bygd opp på samme måte som totalregnskapet, men de enkelte tallseriene skal være justert til de forhold som en kan anta vil rå under et normalår. I praksis er dette en såpass omfattende oppgave at normaliseringen er avgrenset til et mindre antall poster. Det gjelder de postene som har størst betydning for inntektsvariasjoner og som påvirker produktivetsberegningene på en uheldig måte.

For å komme fram til normalisert regnskap er totalregnskapet i hovedsak endret slik:

- Mengder er justert for å tilsvare antatte mengder i et normalår
- Priser er justert for å tilsvare antatte priser i et normalår
- Mengder er justert som en følge av at en har benyttet andre beregningsprinsipper enn i totalkalkylen.

Når en ser bort fra endringer i beregnings- og posteringsprinsipper, skal normalisert budsjett være nær identisk med totalkalkylens budsjett.

Som for de registrerte regnskapstallene vil priser og tilskudd i 2023 være påvirket av jordbruksoppgjøret i 2023.

7.2 Prinsippene for normaliseringen

7.2.1 Planteproduksjonen

Avling og areal

Avlingstallene for de normaliserte regnskapene er fastsatt med utgangspunkt i beregnede normalårsavlinger basert på årene i perioden 2007–2021. Dette er den vesentligste endringen i forhold til Totalkalkylen. Avlingstallene for de normaliserte regnskapene er fastsatt som en lineær trend på de siste 12 tre års glidende gjennomsnitt av registrerte avlinger. På denne måten er de årlige variasjonene i avlingene jevnet ut.

For korn er avlingstallene regnet om til avlinger med 15 prosent vann.

Registrerte arealer, ifølge Statistisk sentralbyrå, er lagt til grunn som normalt areal for året. Innen den grønne sektor (poteter og hagebruksvekster) er imidlertid treårs glidende gjennomsnitt nyttet som uttrykk for normalt areal.

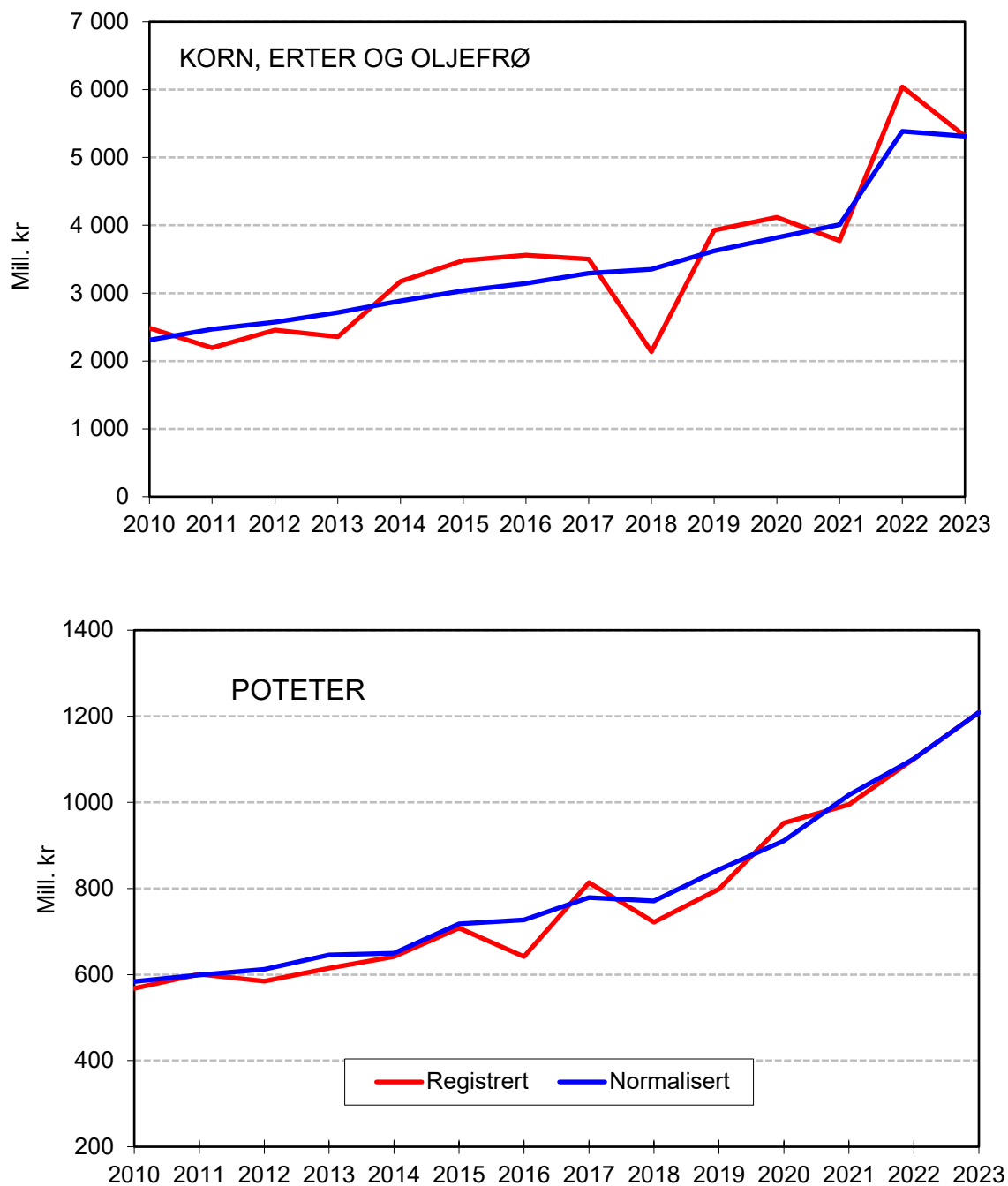
Priser

For planteproduktene er det bare for salg av stråfôr at totalkalkylens priser er nyttet direkte. For vekstene i den grønne sektor der treårs glidende gjennomsnitt er nyttet på arealet, er treårs glidende gjennomsnitt også nyttet på prisene. For 2021 er budsjettprisen 2023 nyttet direkte (samme framgangsmåte er nyttet for arealet). For korn er budsjettprisen før avtale året etter vedkommende år, nyttet. Dette gir den mest korrekte pris vedkommende år under forutsetning av normalårsavlinger. For 2023 er budsjettprisen i 2023 nyttet direkte.

Utslag

I figur 7.2 er resultatene fra normaliseringen av postene med de største årlige variasjoner stilt sammen med de faktisk registrerte tall etter totalregnskapet. For korn

kan utslaget av normaliseringen være relativt stor, men viser også utslag for poteter. Det vises ellers til tabell 6.2 og tabell 7.1.

Figur 7.2 Registrerte og normaliserte regnskapstall for korn og poteter

7.2.2 Husdyrproduksjonen

For husdyrproduktene er Totalkalkylens mengde- og pristall nyttet uendret i normaliserte regnskaper.

7.2.3 Kostnader

Bare enkelte poster under «Energi og smøremidler» og under «Andre kostnader» er normalisert.

Under «Energi og smøremidler» har en justert noen poster som henger sammen med endringer i avlingstallene i forbindelse med normaliseringen. Dette gjelder forbruket av fyringsolje til veksthus og korntørker som vil variere med temperaturforholdene og vanninnholdet i de enkelte årene.

Under «Andre kostnader» er postene frakt av korn og forsikring normalisert i år. For frakt av korn skyldes dette at avlingene kan variere sterkt mellom år og for forsikring at kostnadene kan variere sterkt fra år til år.

Ved ekstraordinære utslag på enkelte kostnadsposter, kan disse bli jevnet ut mellom år. Dette har vært tilfelle ved hamstring pga. avgiftsomlegginger på plantevernmidler.

For alle andre kostnadsposter er totalkalkylens prisserier nyttet.

7.2.4 Direkte tilskudd

I normaliserte regnskaper er tallseriene for direkte tilskudd, med unntak av utbetalinger fra «Tilskudd til erstatninger», hentet direkte fra totalkalkylens regnskaper og budsjett. Det vil si at det er forutsatt at de direkte tilskuddene ikke påvirkes av unormale avlingsforhold. Utbetalinger fra «Katastrofefondet for planteproduksjon» inngår i normaliserte regnskaper. Det nyttes en glattet serie for utbetalingene, der det enkelte års utbetaling i normaliserte regnskaper er beregnet som gjennomsnittet av de siste 14 års faktiske utbetalinger. For årene 2018 og 2019 er utbetalingene av avlingsskadeerstatninger for grovfôr til husdyr pga. tørken i 2018, lagt til.

7.2.5 Leasing

Kostnadene til leasing i normalisert regnskap glattes på tilsvarende måte som for renter på lånt kapital. Dvs. at prisstigningsgevinstdelen (effekt av finansiering) av leasingkostnaden glattes over 3 år ved å beregne gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

7.2.6 Renter på lånt kapital

På grunn av de sterke relative utslagene prisstigningen kan ha på realrenten mellom år, glattes prisstigningsgevinsten (effekt av finansiering) på lånt kapital av i

normaliserte regnskaper. Glattingen skjer over 3 år ved å beregne gjennomsnittet av det enkelte og de to foregående års prisvekst.

Tabellen nedenfor viser hvordan endret beregning påvirker realrentekostnaden i normaliserte regnskaper.

Tabell 7.1 Nominelle og reelle rentekostnader på lånt kapital. Mill. kr og prosent

	2018	2019	2020	2021	2022*	2023**
Jordbruksgjeld	67 387	70 306	73 000	75 559	78 035	80 340
Rentekostnader	2 066,5	2 354,5	2 176,6	1 961,1	2 708,3	4 522,5
Renteprosent	3,1	3,4	3,0	2,6	3,5	5,6
KPI-endring i %, registrert	3,6	1,3	1,3	3,5	5,8	5,0
KPI-endring i %, normalisert	2,6	2,1	2,1	2,3	3,5	4,7
Registrert regnskap:						
– Effekt av finansiering	1 853,1	1 553,8	922,4	2 626,4	4 503,3	4 017,0
Realrente	800,7	1 255,1	1 254,2	-665,3	-1 794,9	505,5
Normalisert regnskap:						
– Effekt av finansiering	1 837,4	1 591,3	1 515,1	1 751,3	2 733,9	3 815,3
Realrente	299,1	763,2	661,5	209,7	-25,6	707,2

7.3 Resultater av beregningene

I tabellen nedenfor er det gitt et sammendrag av årets beregninger for normaliserte regnskaper.

Tabell 7.2 Sammendrag. Normaliserte regnskaper. Mill. kr¹

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Korn, erter og oljefrø	2309	2471	2572	2715	2887	3035	3145
Poteter	584	599	612	646	650	718	727
Hagebruksprodukter	3758	3810	4120	4119	4272	4638	5031
Andre planteprodukter	289	302	320	345	363	367	381
Sum planteprodukter	6940	7182	7623	7826	8172	8759	9285
Melk	7505	7735	8117	8161	8705	9422	9486
Kjøtt	9459	9699	10139	10876	11174	11717	12309
Egg	833	863	1012	973	1028	1042	1048
Ull	117	112	115	118	119	128	149
Andre husdyrproduksjoner	109	103	106	99	130	139	184
Sum husdyrprodukter	18023	18512	19490	20228	21156	22448	23176
Sum plante- og husdyrprodukter	24963	25694	27113	28054	29328	31207	32461
Kjøreinntekter m.v.	525	524	517	513	524	531	554
Arbeidsinntekter ved invest.	313	317	244	194	199	216	248
Sum andre inntekter	838	841	762	707	724	747	802
Endringer i buskapsverdien	-63	-117	52	-104	100	203	186
Medlemsbonus	170	139	197	203	185	199	238
Sum produksjonsinntekter	25908	26558	28124	28859	30337	32356	33687
Direkte tilskudd	9649	10008	10497	10601	10756	10742	10497
Sum inntekter inklusive tilskudd	35557	36566	38621	39460	41093	43098	44184
Handelsgjødsel og kalk	1143	1378	1540	1613	1718	1808	1866
Innkjøpt kraftfôr	5829	5894	6375	6773	7057	7198	7276
Annet innkjøpt fôr	295	357	354	389	400	431	421
Såfrø og planter	815	812	816	899	931	940	1040
Energi og smøremidler	2486	2510	2374	2440	2420	2345	2418
Andre kostnader	4072	4245	4461	4519	4794	4998	5181
Vedlikehold	2600	2572	2791	2964	3183	3494	3662
Ikke-varige prod.midler (kostnader)	17240	17769	18710	19597	20502	21213	21864
Leasing av maskiner	347	394	429	454	470	496	543
Kapitalslit	5591	5714	5769	5887	5995	6125	6374
Sum kapitalkostnader	5938	6108	6197	6341	6465	6621	6917
Sum kostnader	23178	23877	24907	25938	26967	27834	28781
Vederlag til arbeid og kapital	12379	12689	13713	13523	14126	15264	15403
Realrente lånt kapital	519	1017	1382	1479	1374	858	318
Vederlag til arbeid og egenkapital	11860	11673	12331	12043	12752	14406	15085
Antall årsverk	49 700	48 600	47 400	46 200	45 500	44 750	44 000
Ved. arb. og egenkap. pr. årsverk. Kr.	238 600	240 200	260 200	260 700	280 300	321 900	342 800
Endring pr. årsverk. Kr.		1 500	20 000	500	19 600	41 700	20 900

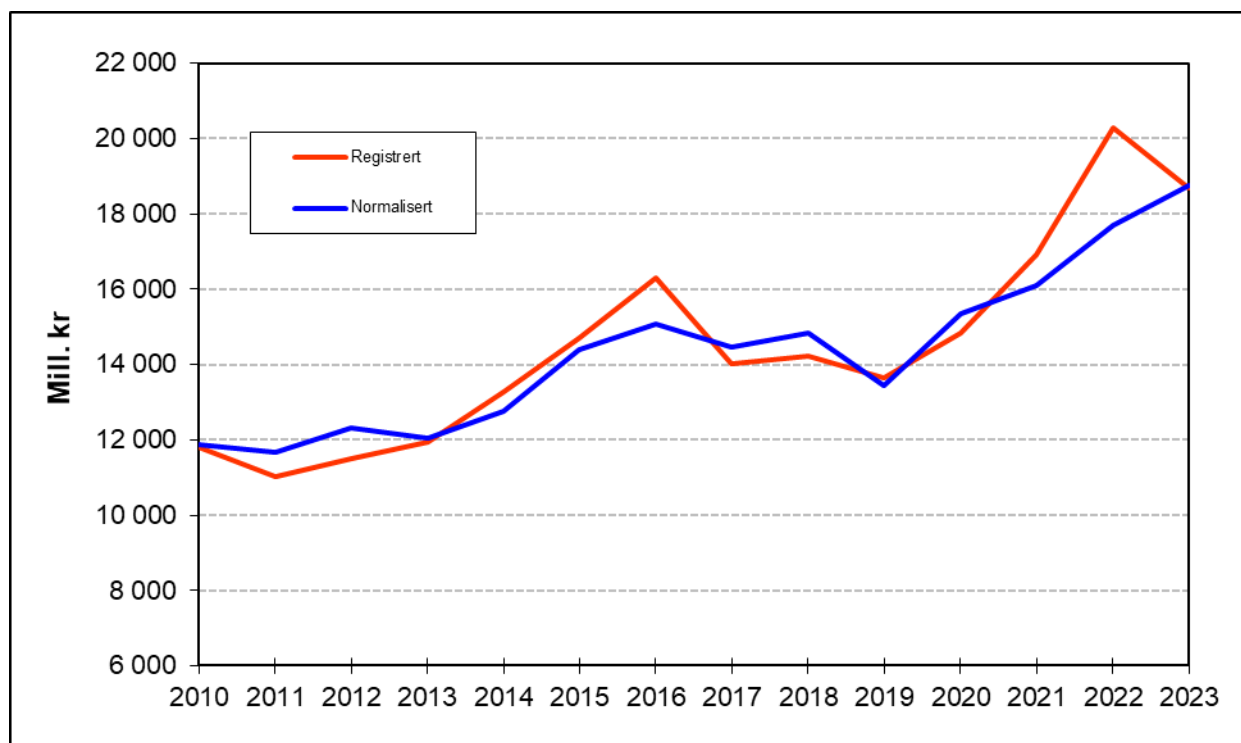
Tabell 7.2 forts. Sammendrag. Normaliserte regnskaper. Mill. kr¹

	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	2023**
Korn, erter og oljefrø	3 294	3 351	3 621	3 820	4 012	5 386	5 315
Poteter	779	771	844	911	1 017	1 101	1 149
Hagebruksprodukter	5 070	5 169	5 409	5 831	6 043	6 337	7 226
Andre planteprodukter	424	366	387	381	419	522	547
Sum planteprodukter	9 567	9 657	10 261	10 944	11 492	13 346	14 237
Melk	9 241	9 579	9 052	9 593	10 572	9 729	9 513
Kjøtt	12 608	12 665	12 305	12 698	14 007	15 755	16 931
Egg	1 112	1 132	1 144	1 232	1 282	1 407	1 520
Ull	133	129	117	118	105	100	100
Andre husdyrproduksjoner	204	232	274	292	304	318	342
Sum husdyrprodukter	23 299	23 736	22 892	23 933	26 271	27 308	28 407
Sum plante- og husdyrprodukter	32 866	33 393	33 154	34 877	37 762	40 654	42 643
Kjøreinntekter m.v.	566	571	605	608	622	654	676
Arbeidsinntekter ved invest.	227	228	229	210	217	232	225
Sum andre inntekter	794	799	834	818	839	886	901
Endringer i buskapsverdien	-121	-235	0	153	143	-119	-268
Medlemsbonus	300	219	150	224	352	288	211
Sum produksjonsinntekter	33 838	34 176	34 138	36 072	39 096	41 708	43 488
Direkte tilskudd	10 259	12 098	12 094	10 259	12 079	14 671	17 280
Sum inntekter inklusive tilskudd	44 097	46 274	48 166	44 097	51 176	56 379	60 768
Handelsgjødsel og kalk	1 598	1 784	1 882	1 928	1 883	2 460	3 431
Innkjøpt kraftfôr	7 442	7 749	7 761	7 925	8 196	9 378	9 913
Annet innkjøpt fôr	450	720	511	472	503	551	587
Såfrø og planter	1 062	1 150	1 158	1 259	1 336	1 341	1 416
Energi og smøremidler	2 679	3 080	3 161	2 578	3 729	4 584	4 357
Andre kostnader	5 179	5 365	5 486	5 750	6 323	6 697	7 207
Vedlikehold	3 719	3 928	4 012	4 397	4 699	4 875	5 066
Ikke-varige prod.midler (kostnader)	22 129	23 776	23 972	24 310	26 668	29 885	31 976
Leasing av maskiner	601	670	762	826	906	1 047	1 169
Kapitalslit	6 557	6 765	6 921	7 032	7 294	7 762	8 157
Sum kapitalkostnader	7 158	7 435	7 683	7 858	8 201	8 808	9 326
Sum kostnader	29 287	31 210	31 654	32 168	34 869	38 693	41 303
Vederlag til arbeid og kapital	14 810	15 064	14 210	15 998	16 307	17 686	19 465
Realrente lånt kapital	363	229	763	662	211	-25	705
Vederlag til arbeid og egenkapital	14 448	14 835	13 446	15 336	16 096	17 711	18 760
Antall årsverk	43 300	42 800	42 300	42 700	42 100	41 050	40 550
Ved. arb. og egenkap. pr. årsverk. Kr.	333 700	346 600	317 900	359 200	382 300	431 400	462 600
Endring pr. årsverk. Kr.	-9 200	12 900	-28 700	41 300	23 100	49 100	31 200

* Foreløpig regnskap ** Budsjett

1) Ekskl. virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen. De tre nederste linjene er ikke i mill. kr

I figur 7.3 er utviklingen i vederlag til arbeid og egenkapital etter normaliserte og registrerte regnskapstall stilt sammen. Figuren viser at forskjellen mellom seriene ikke er spesielt stor og at begge seriene har klare «knekkpunkter». De normaliserte tallene viser likevel en noe jevnere utvikling enn de registrerte tallene.

Figur 7.3 Utviklingen i vederlag til arbeid og egenkapital ifølge registrerte og normaliserte regnskapstall. Løpende priser

I tabell 7.3, 7.4 og 7.5 er de ulike resultatmålene for jordbruket totalt og regnet per årsverk, gjengitt.

Tabell 7.3 Det økonomiske resultat i jordbruket totalt iflg. registrerte og normaliserte regnskapstall.¹ Mill. kr

	Vederlag til arbeid og kapital		Vederlag til arbeid og egenkapital	
	Registrert	Normalisert	Registrert	Normalisert
2010	12 487	12 379	11 809	11 860
2011	12 361	12 689	11 018	11 673
2012	13 307	13 713	11 502	12 331
2013	13 018	13 523	11 955	12 043
2014	14 394	14 126	13 282	12 752
2015	15 526	15 264	14 684	14 406
2016	16 011	15 403	16 291	15 085
2017	14 830	14 810	14 019	14 448
2018	14 423	15 064	14 210	14 835
2019	14 459	14 210	13 658	13 446
2020	16 086	15 998	14 831	15 336
2021	16 233	16 307	16 898	16 096
2022*	18 482	17 686	20 277	17 711
2023**	19 189	19 465	18 685	18 760

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Tabell 7.4 Vederlag til arbeid og kapital i nominelle og faste kroner.¹ Kr per årsverk

	Nominelle kroner				2021-kroner	
	Registrert	Endring	Normalisert	Endring	Normalisert	Endring
2010	251 200		249 100		314 000	
2011	254 300	3 100	261 100	12 000	324 900	14 900
2012	280 700	26 400	289 300	28 200	357 700	34 900
2013	281 800	1 000	292 700	3 400	354 400	4 100
2014	316 300	34 600	310 500	17 800	368 200	21 100
2015	347 000	30 600	341 100	30 600	396 000	35 600
2016	363 900	16 900	350 100	9 000	392 300	10 000
2017	342 500	-21 400	342 000	-8 000	376 400	-8 800
2018	337 000	-5 500	352 000	9 900	377 000	10 600
2019	341 800	4 800	335 900	-16 000	352 000	-16 800
2020	376 700	34 900	374 700	38 700	387 700	40 100
2021	385 600	8 900	387 300	12 700	387 300	12 700
2022*	450 200	64 600	430 800	43 500	407 300	41 100
2023**	473 200	23 000	480 000	49 200	432 200	44 300

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

Tabell 7.5 Vederlag til arbeid og egenkapital i nominelle og faste kroner. Kr per årsverk¹

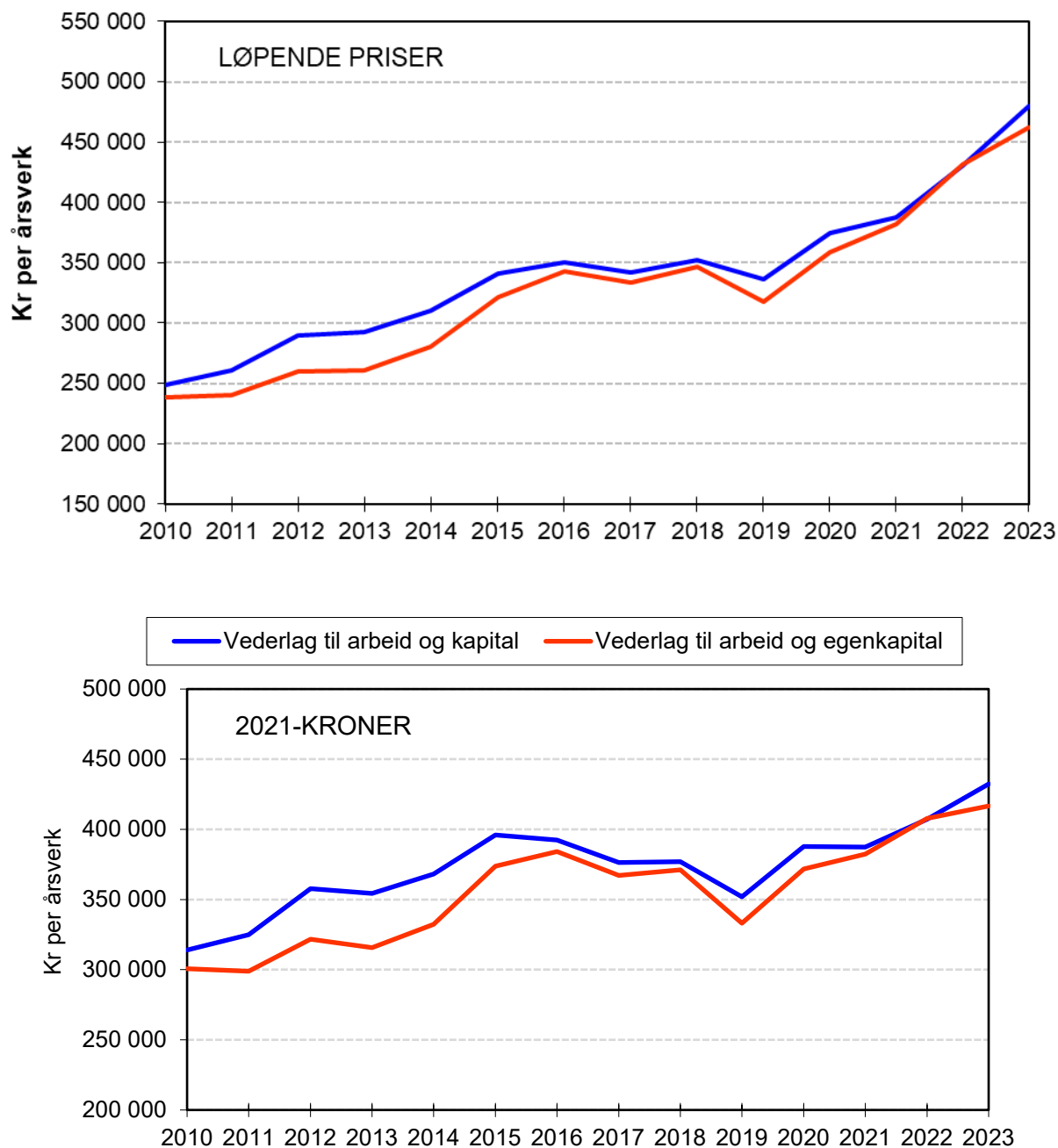
	Nominelle kroner				2021-kroner	
	Registrert	Endring	Normalisert	Endring	Normalisert	Endring
2010	237 600		238 600		300 800	
2011	226 700	-10 900	240 200	1 500	298 900	1 900
2012	242 700	15 900	260 200	20 000	321 700	24 700
2013	258 800	16 100	260 700	500	315 600	600
2014	291 900	33 200	280 300	19 600	332 400	23 200
2015	328 100	36 200	321 900	41 700	373 800	48 400
2016	370 200	42 100	342 800	20 900	384 200	23 400
2017	323 800	-46 500	333 700	-9 200	367 200	-10 100
2018	332 000	8 200	346 600	12 900	371 200	13 900
2019	322 900	-9 100	317 900	-28 700	333 100	-30 100
2020	347 300	24 400	359 200	41 300	371 600	42 700
2021	401 400	54 100	382 300	23 200	382 300	23 200
2022*	494 000	92 600	431 400	49 100	407 900	46 400
2023**	460 800	-33 200	462 600	31 200	416 600	28 100

* Foreløpig regnskap

** Budsjett

1) Eksklusive virkning av jordbruksfradraget ved skatteligningen

De ulike resultatmålene i løpende og fast kroneverdi per årsverk er tegnet inn i figur 7.4.

Figur 7.4 Inntekt per årsverk etter normaliserte regnskaper i løpende priser og faste priser (deflatert med konsumprisindeksen)

8 Budsjettoverføringer til jordbruket

I tabell 4.2 er det gitt en oversikt over de tilskuddsbeløpene som er inntektsført under hhv. plante- og husdyrproduksjonspostene og de direkte tilskudd i Totalkalkylen. Denne oversikten får imidlertid ikke med de tilskuddene, pristilskudd og kostnadsreducerende tilskudd, som framkommer som høyere produktpriser i Totalkalkylen. Oversikten i tabell 4.2 er heller ikke spesifisert på de enkelte tilskuddspostene. I dette kapitlet er det gitt en fullstendig og spesifisert oversikt over de tilskudd som er vurdert å ha inntektsvirkning i Totalkalkylen, dvs. pristilskudd, direkte- og kostnadsreducerende tilskudd og investeringstilskudd.

I tillegg til tilskudd over statsbudsjettet er jordbruket skjermet mot import gjennom toll på importerte varer. OECD¹ foretar beregninger av jordbruksstøtten i hvert enkelt land. I beregningen inngår verdien av skjermingsstøtte som følge av ulike landbrukspolitiske tiltak, virkemidler via grensevernet og støtte over de offentlige budsjetter.

I tabell 8.1 er det først satt opp en oversikt over tilskuddene i Totalkalkylen gruppert etter tilskuddsføringen i Totalkalkylen, dvs. tilskudd som kommer fram som høyere produktpriser eller tilskudd som er ført særskilt under hver post. Tilskudd som i Totalkalkylen er ført under posten «direkte tilskudd» går fram av vedleggstabell 2.1. Endringene som følger av jordbruksoppgjøret i 2023 er innarbeidet i budsjettallene for 2023.

Tilskudd til «Prisnedskrivning korn» er kalenderårsbeløp slik det framkommer i budsjettproposisjonen, mens tilskuddet i Totalkalkylen er knyttet til avlingsårets kornsalg (01.07–30.06.). Det kan også være grunn til å påpeke at det ikke er helt entydig å definere hvilke tilskudd som indirekte bidrar til høyere produktpriser eller reduserte kostnader i norsk jordbruk. Det kan være glidende overganger der flere grupper nyter godt av et tilskudd.

I tillegg til budsjettutgiftene til norsk korn gjennom Markedsordningen for korn, innebærer korn- og kraftfôrpolitikken også en inntekt for staten. Dette skyldes at rimeligere importert korn og lignende og norske råvarer fra sektorer utenom jordbruket (fisk) ilegges toll/avgift ved salg til kraftfôrindustrien. Dette innebærer at nettoutlegget for staten av tilskudd til landbruket er lavere enn det som framgår av tilskuddsbeløpene i tabell 8.1 og tabell 8.2. Tollinntektene for importert korn og andre fôrråstoffer, som er den største inntektsposten under markedsordningen for korn, går fram av Finansdepartementets budsjetter. Avgiftsinntekter fra norskproduserte fôrråstoffer fra sektorer utenom jordbruket, hovedsakelig fra fisk, går fram av Landbruks- og matdepartementets budsjett post 4150.85. Prisene på soya og proteinråvare på

¹ Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling

verdensmarkedet har vært såpass høye at det har vært svært begrensede beløp til prisutjevning de siste årene, 0,3 mill. kr. for 2021.

Tabell 8.1 Tilskudd i Totalkalkylen. Mill. kr¹

A. Tilskudd i Totalkalkylen som direkte påvirker produktprisen/reduserer kostnaden

	2020	2021	2022	2023
Markedsregulering	269,0	228,0	237,4	229,9
Prisnedskrivning korn	1 016,4	1 144,0	1 198,6	2 038,6
Tilskudd fellesanlegg frukt	15,0	16,0	17,0	20,7
Tilskudd til ull	109,7	107,6	110,0	108,0
Tilskudd kvalitetstiltak settepotetavl	9,8	10,7	12,9	13,6
Frakttilskudd	369,8	405,4	400,1	446,5
Sum A:	1 789,7	1 911,7	1 976,0	2 857,3

B. Tilskudd i Totalkalkylen som føres under de enkelte poster

	2020	2021	2022	2023
Distr.tilsk. poteter Nord Norge	5,3	7,5	6,9	7,8
Distriktstilsk. frukt, bær, grønnns, poteter	172,2	132,9	209,8	265,0
Grunntilskudd melk	69,8	66,8	67,3	65,6
Distriktstilskudd melk	621,9	640,6	612,6	612,7
Salg av melkekvoter ²	-0,1	430,8	19,5	-0,8
Distriktstilskudd slakt	642,2	642,4	661,7	670,0
Grunntilskudd slakt	91,5	90,1	84,3	90,1
Kvalitetstilskudd storfe	263,4	284,6	307,8	430,0
Tilskudd lam- og kjeslakt	447,4	427,9	412,5	490,0
Tilsk. friføring av sau, mv.	0,2	0,0	0,0	1,5
Distriktstilskudd egg	3,5	3,4	3,1	5,2
Sum B:	2 317,3	2 727,0	2 385,5	2 637,1
Sum A + B	4 107,0	4 638,7	4 361,5	5 494,4
Sum tilskudd ført under direkte tilskudd	12 097,5	12 029,8	14 686,2	17 363,0
Sum tilskudd med inntektsvirkning i totalkalkylen	16 204,5	16 668,5	19 047,7	22 857,4

1) Ekskl. produksjonsregulerende tilskudd finansiert av omsetningsavgiftsmidler eller uten offentlig finansiering. Sum tilskudd er høyere i denne tabellen enn i tabell 4.2 pga. at tilskudd som ligger inne i prisene (A) er tatt med i denne tabellen, men ikke i tabell 4.2

2) Inntektene i Totalkalkylen inntektsføres det året salget skjer

I tabell 8.2 er den fullstendige oversikt over tilskudd med inntektsvirkning i Totalkalkylen satt opp, gruppert etter statsbudsjettets kapittelsystem. Mange av tallene vil ikke finnes i Prp. 1S om statsbudsjettet. For fond er det utbetalingene som blir ført i Totalkalkylen mens bevilgninger til fondet brukes i statsbudsjettet.

Tabell 8.2 Tilskudd med inntektsvirkning i Totalkalkylen gruppert etter statsbudsjettets kapittelsystem. Mill. kr

Budsj.post	Tilskuddsordning	2020	2021	2022	2023
1143.73	Erst. ved tiltak mot dyre-/pl.syktd.	59,5	12,8	28,6	51,3
1150.50.11	Utbetalinger fra Landbr. utv.fond	924,3	770,6	781,3	1 077,6
1150.70.11	Avsetningstiltak	31,4	31,4	31,4	45,9
1150.70.12	Tilskott råvareprisordning	237,6	196,6	206,0	184,0
1150.71	Tilsk. erstatninger	112,0	56,1	135,7	221,2
1150.73.11	Tilskudd til norsk ull	109,7	107,6	110,0	108,0
1150.73.13	Pristilsk. melk og melkeprod.	691,7	707,4	679,9	678,3
1150.73.15	Pristilskudd kjøtt	1 444,5	1 445,0	1 466,3	1 680,1
1150.73.16	Distriktstilskudd egg	3,5	3,4	3,1	5,2
1150.73.17	Dist.tilsk. frukt, bær, gr.s. og poteter	177,5	140,4	216,7	272,8
1150.73.18	Frakttilskudd	370,0	405,4	400,1	448,0
1150.73.19	Prisnedskrivning korn	1 016,4	1 144,0	1 198,6	2 038,6
1150.74.11	Driftstilskudd melkeproduksjon	1 663,3	1 670,6	1 757,6	2 481,5
1150.74.14	Prod.tilskudd husdyr	2 526,5	2 594,0	3 641,5	4 060,1
1150.74.16	Beitetilskudd	978,4	1 040,2	1 076,1	1 342,9
1150.74.17	Areal- og kulturlandskapstilskudd	3 537,7	3 570,6	4 883,6	5 372,7
1150.74.19	Regionale miljøprogram	523,7	548,6	597,1	786,1
1150.74.20	Tilskudd til økologisk landbruk	118,4	124,2	125,7	148,5
1150.77.11	Tilskudd til dyreavl mv.	76,6	77,8	79,7	91,9
1150.77.12	Tilsk. til frøavl mm.	7,7	7,0	10,3	15,4
1150.77.13	Tilsk. til rådgiving	0,7	0,8	0,8	0,8
1150.77.15	Tilsk. kvalitetstiltak	9,8	10,7	12,9	13,6
1150.77.17	Tilskudd fellesanlegg frukt	15,0	16,0	17,0	20,7
1150.77.18	Oppkjøp av melkekvoter 1)	-0,1	430,8	19,5	-0,8
1150.78.11	Refusjon avløserutg. ferie/fritid	1 205,1	1 217,8	1 227,2	1 331,0
1150.78.12	Refusjon avl.utg. ved sykdom	148,9	124,3	122,9	168,1
1150.78.14	Tilsk. sykepengeordn. i landbr.	43,5	32,6	36,9	37,4
1150.78.15	Tilsk. Landbruksvikarordning	68,0	68,2	68,0	71,2
1150.78.16	Tidligpensjonsordning	65,0	68,5	66,9	62,3
1427.73	Erstatning rovdyrskader 2)	37,2	44,0	45,3	42,2
1725	Avl.tilsk. rep. og HV-øvelse 3)	1,0	1,0	1,0	1,0
Sum		16 204,5	16 668,4	19 047,7	22 857,6

- 1) Inntektene i Totalkalkylen inntektsføres det året salget skjer
- 2) Klima- og miljødepartementet
- 3) Forsvarsdepartementet

Budsjettnemnda for jordbruket
Oslo 20.6.2023

Knut Børve

Steinar Helgen

Nora Vågnes Traaholt

Sigrun Pettersborg

Siri Voll Dombu

Anders Klemoen

Ole Nikolai Skulberg

Per Arne Skjeflo

Vilde Haarsaker

Berit Bjørlo

Torgeir Dahl Jørgensen

Anders Huus

Harald Moksnes Weie (observatør)

Lars Johan Rustad

Vedlegg I

INNTEKTER

**REVIDERT REGNSKAP
2021**

**FORELØPIG REGNSKAP
2022**

**BUDSJETT
2023**

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 1.1 Korn, ertes og oljefrø

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Hvete. Salg, matkornkvalitet	186 000	370,86	689 800	270 000	472,64	1 276 128	181 287	472,80	857 125
Hvete. Salg, førkornkvalitet	62 400	317,14	197 895	110 000	409,47	450 417	117 845	399,64	470 956
Hvete. Salg, såkornkvalitet	14 437	425,20	61 386	17 698	525,80	93 056	16 033	519,00	83 211
Hvete. Salg og hjemmeforbruk	262 837	361,09	949 081	397 698	457,53	1 819 601	315 165	447,79	1 411 292
Rug. Salg, matkornkvalitet	16 000	329,75	52 760	24 000	429,68	103 123	23 199	420,06	97 450
Rug og rughvete førkorn.Salg	22 100	276,90	61 195	36 000	357,96	128 866	25 853	348,13	90 002
Rug og rughvete såkorn. Salg	610	329,00	2 007				220	420,00	924
Rug/rughvete. Salg/hjemmeffb.	38 710	299,57	115 962	60 000	386,65	231 989	49 272	382,32	188 376
Bygg. Salg	576 900	306,12	1 766 006	605 000	401,16	2 427 018	592 119	391,32	2 317 080
Bygg. Salg, såkornkvalitet	30 308	364,50	110 473	32 030	461,50	147 818	33 491	455,00	152 384
Bygg. Salg og hjemmeforbruk	607 208	309,03	1 876 479	637 030	404,19	2 574 836	625 610	394,73	2 469 464
Havre. Salg	253 600	284,51	721 517	300 000	386,91	1 160 730	282 138	377,07	1 063 858
Havre. Salg, såkornkvalitet	15 282	362,00	55 321	16 398	463,00	75 923	15 821	457,00	72 302
Havre. Salg og hjemmeforbruk	268 882	288,91	776 838	316 398	390,85	1 236 653	297 959	381,31	1 136 160
Erter til modning. Salg	3 300	419,26	13 836	10 000	531,02	53 102	10 000	531,19	53 119
Erter til modning. Såvare	258	470,49	1 214						
Sum ertes til modning	3 558	422,99	15 050	10 000	531,02	53 102	10 000	531,19	53 119
Sum korn (u/korreksj./tilsk)	1 181 195	316,07	3 733 410	1 421 126	416,30	5 916 181	1 298 006	405,11	5 258 411
Korreksjon for vann/kvalitet			-35 948			-37 648			-70 990
Oljefrø og åkerbønner	12 537	567,29	71 121	23 000	696,79	160 262	18 060	696,95	125 869
Sum korn, oljefrø (u/tilsk.)	1 193 732	315,70	3 768 583	1 444 126	418,16	6 038 795	1 316 066	403,73	5 313 290
Lokale tillegg			2 000			2 000			2 000
Korn, ertes og oljefrø			3 770 583			6 040 795			5 315 290

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 1.2 Poteter

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Salg. Matpoteter	74 436	640,00	476 390	69 707	723,00	503 982	67 896	779,00	528 910
Salg. Poteter til potetmel	38 071	99,00	37 690	38 500	113,00	43 505	38 500	112,00	43 120
Salg. Poteter til mos/flakes	9 126	239,00	21 811	9 058	300,00	27 174	6 194	325,00	20 131
Salg. Poteter til pommes fr.	55 730	311,00	173 320	62 950	337,00	212 142	57 172	366,00	209 250
Salg. Poteter til chips	54 614	308,00	168 211	56 780	336,00	190 781	56 100	391,00	219 351
Salg. Vakuump. pot. mm.	10 263	307,00	31 507	9 568	346,00	33 105	9 709	371,00	36 020
Sum poteter til mos/chips mv	129 733	304,36	394 849	138 356	334,79	463 202	129 175	375,27	484 752
Hjemmeforbruk. Matpoteter	121	611,00	739	114	693,00	790	115	746,00	858
Salg settepoteter	11 162	696,00	77 688	11 110	741,00	82 325	11 110	755,00	83 881
Sum poteter (uten tilskudd)	267 583	368,99	987 356	273 787	399,51	1 093 804	263 176	433,75	1 141 521
Distr.tilsk. for Nord-Norge			7 507			6 860			7 800
Poteter			994 863			1 100 664			1 149 321

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
 Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 1.3 Hagebruksprodukter

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Blomkål	9 563	14,02	134 073	10 217	14,70	150 190	9 465	16,39	155 131
Sommerkål	2 402	7,18	17 246	2 519	8,91	22 444	2 229	9,12	20 328
Vinterkål	14 979	7,18	107 549	11 328	8,91	100 932	13 835	9,12	126 175
Sum hodekål	17 381	7,18	124 795	13 847	8,91	123 376	16 064	9,12	146 503
Gulrot	54 199	9,54	517 058	51 531	10,27	529 223	52 932	11,37	601 837
Purre	3 100	19,17	59 427	3 342	19,55	65 336	3 071	21,90	67 255
Løk	22 118	8,09	178 935	21 018	8,44	177 392	21 663	8,68	188 035
Salatagurk (slangeagurk)	19 971	24,81	495 481	20 841	27,80	579 380	20 138	30,34	610 987
Tomater	13 321	35,19	468 766	12 349	41,47	512 113	13 303	41,20	548 084
Sum hovedkulturene.Grønnsak.	139 653	14,17	1 978 535	133 145	16,05	2 137 010	136 636	16,96	2 317 832
Rosenkål	2 043	24,53	50 115	1 363	34,37	46 846	1 493	34,26	51 150
Kinakål	2 375	17,16	40 755	2 110	18,20	38 402	2 332	19,61	45 731
Rødkål	2 038	5,46	11 127	1 664	5,88	9 784	1 874	6,06	11 356
Brokkoli	3 184	30,69	97 717	2 950	29,23	86 229	3 246	31,44	102 054
Hageerter	3 447	3,39	11 685	3 953	3,59	14 191	3 943	3,87	15 259
Knollselleri	4 208	15,80	66 486	5 330	15,88	84 640	4 604	19,19	88 351
Stilkselleri	1 123	22,40	25 155	1 192	23,21	27 666	1 129	25,15	28 394
Agurker, friland	1 679	8,27	13 885	1 692	8,75	14 805	1 653	9,43	15 588
Rødbeter	3 365	6,18	20 796	2 826	8,89	25 123	3 438	8,18	28 123
Persillerot	391	51,34	20 074	363	51,93	18 851	371	55,95	20 757
Reddiker	97	80,68	7 826	102	88,42	9 019	134	95,27	12 766
Kruspersille	13	134,00	1 742	17	123,77	2 104	26	127,02	3 303
Kålrot til mat	12 056	9,61	115 858	10 902	9,97	108 693	11 814	10,71	126 528
Sum andre grønns.(u/salat)	36 019	13,42	483 221	34 464	14,11	486 353	36 057	15,24	549 360
Salat veksthus	2 485	98,37	244 449	2 491	104,31	259 836	2 425	112,39	272 546
Issalat/Isbergsalat	6 699	17,35	116 228	6 759	17,85	120 648	7 688	19,26	148 071
Annen salat friland	11 906	26,45	314 914	11 732	27,74	325 446	12 130	29,88	362 444
Andre veksthusgrønnsaker			8 780			8 917			10 316
Urter i veksthus	1 705	56,81	96 861	2 004	70,66	141 603	1 744	75,77	132 143
Kjøkkenhager/uspes.vekster			509 125			513 874			550 466
Sum andre grønnsaker, m.v.			1 773 578			1 856 677			2 025 346
Sum grønnsaker			3 752 113			3 993 687			4 343 178
Epler	19 688	11,67	229 759	12 369	11,83	146 325	15 294	13,50	206 469
Pærer	542	18,66	10 114	405	20,43	8 274	444	20,43	9 071
Plommer	2 433	33,26	80 922	1 218	40,00	48 720	1 695	40,02	67 834
Surkirsebær	135	45,89	6 195	247	46,01	11 364	163	45,90	7 482
Søtkirsebær (moreller)	815	77,73	63 350	769	77,62	59 690	673	77,61	52 232
Sum frukt	23 613	16,53	390 340	15 008	18,28	274 373	18 269	18,78	343 088

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 1.3 forts. Hagebruksprodukter

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Jordbær	6 283	70,39	442 260	6 718	72,81	489 138	5 865	74,88	439 171
Bringebær	1 809	83,31	150 708	1 734	84,70	146 870	1 870	90,82	169 833
Solbær	547	10,30	5 634	415	10,81	4 486	675	10,86	7 331
Andre bær	224	14,99	3 358	137	14,79	2 026	140	14,79	2 071
Bær i veksthus	87	26,50	2 306	87	26,50	2 306	87	26,50	2 306
Sum hagebær	8 950	67,52	604 266	9 091	70,93	644 826	8 637	71,87	620 712
Snittblomster	67 590	2,83	191 280	66 261	2,92	193 482	66 261	3,07	203 421
Blomstrende potteplanter	23 100	19,98	461 538	21 368	21,23	453 643	19 231	22,38	430 390
Dekorasjonsplanter	1 830	18,73	34 276	1 768	22,16	39 179	1 768	23,45	41 460
Utplantingsplanter	38 395	8,35	320 598	38 900	9,81	381 609	38 900	10,34	402 226
Sum blomster, store gartneri	130 915	7,70	1 007 692	128 297	8,32	1 067 913	126 160	8,54	1 077 497
Blomsterprod. i små gartneri	1 309	7,70	10 079	1 283	8,32	10 675	1 262	8,54	10 777
Sum blomster i gartnerier			1 017 771			1 078 588			1 088 274
Planteskoler	25 912	7,70	199 522	23 957	8,32	199 322	23 349	8,54	199 400
Sum blomster	158 136	7,70	1 217 293	153 537	8,32	1 277 910	150 771	8,54	1 287 674
Distr./kval.tilsk. fr/bær/gr			132 907			209 815			265 000
Hagebruksprodukter			6 096 919			6 400 611			6 859 652

A Kvantumsenhet: 1000 stykk Prisenhet: Kr/stykk

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 1.4 Andre planteprodukter

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Høy. Innenlandsk salg	104 081	310,40	323 067	106 307	374,10	397 694	108 344	374,10	405 315
Rundballer. Salg	52 040	52,10	27 113	53 153	62,10	33 008	54 172	62,10	33 641
Sum innenl. salg av stråfôr	156 121	224,30	350 180	159 460	270,10	430 702	162 516	270,10	438 956
Høy. Eksport	71	1 386,00	984	67	1 496,00	1 002	65	1 400,00	910
Halm. Eksport	31	481,40	149	60	196,10	118	70	250,00	175
Sum eksport av stråfôr	102	1 110,78	1 133	127	881,89	1 120	135	803,70	1 085
Stråfôr	156 223		351 313	159 587		431 822	162 651		440 041
Engfrø	2 163	38,41	83 081	2 860	40,36	115 430	2 046	45,19	92 459
Rotvekst- og grønnsaksfrø	1	126,00	126	1	190,00	190	1	194,00	194
Sum andre frø til modning	2 164		83 207	2 861		115 620	2 047		92 653
Sum andre planteprodukter			434 520			547 442			532 694

A Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/kg

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 1.5 Melk

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr
Kumelk. Meierileveranse	1 525 409	619,72	9 453 265	1 448 352	608,56	8 814 091	1 379 982	624,55	8 618 678
Kumelk. Hjemmeforbr.helmelk	959	619,72	5 943	857	608,56	5 215	792	624,55	4 946
Kumelk. Lokal foredling	3 714	619,72	23 016	4 188	608,56	25 486	4 300	624,55	26 856
Sum kumelk	1 530 082	619,72	9 482 224	1 453 397	608,56	8 844 792	1 385 074	624,55	8 650 480
Geitmelk. Meierileveranse	18 891	619,51	117 032	18 377	607,48	111 637	18 000	623,04	112 147
Geitmelk. Annet salg	1 081	619,51	6 697	987	607,48	5 996	980	623,04	6 106
Sum geitmelk	19 972	619,51	123 729	19 364	607,48	117 633	18 980	623,04	118 253
Produsenttjeneste, meierifin			70 343			67 155			67 147
Grunntilskudd melk			66 836			67 270			65 639
Sum ku/geitmelk m. gr.tilsk.			9 743 132			9 096 850			8 901 519
Distriktstilskudd			640 639			612 552			612 715
Salg av melkekvoter			430 606			19 526			-839
Ku- og geitmelk			10 814 377			9 728 928			9 513 395

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 1.6 Kjøtt

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Storfe. Registrert salg	85 963	55,80	4 796 735	90 151	62,33	5 619 112	86 330	66,19	5 714 183
Storfe. Hjemmefb./returslakt	303	55,70	16 877	295	62,23	18 358	295	66,09	19 497
Sum storfe	86 266	55,80	4 813 612	90 446	62,33	5 637 470	86 625	66,19	5 733 680
Kalv. Registrert salg	1 419	59,28	84 118	1 603	64,01	102 608	1 513	67,87	102 687
Kalv. Hjemmefb./returslakt	51	59,18	3 018	49	63,91	3 132	49	67,77	3 321
Sum kalv	1 470	59,28	87 136	1 652	64,01	105 740	1 562	67,87	106 008
Sau/lam. Registrert salg	24 034	44,63	1 072 637	23 175	51,30	1 188 878	23 260	54,25	1 261 855
Sau/lam. Hj.fbr./r.s./d.salg	442	44,53	19 682	410	51,20	20 992	411	54,15	22 256
Sum sau/lam	24 476	44,63	1 092 319	23 585	51,30	1 209 870	23 671	54,25	1 284 111
Geit/kje. Registrert salg	310	7,98	2 474	298	14,47	4 312	298	14,47	4 312
Geit/kje. Hj.fb./returslakt	39	7,88	307	41	14,37	589	41	14,37	589
Sum geit/kje	349	7,97	2 781	339	14,46	4 901	339	14,46	4 901
Sum kjøtt (u/gris,fjørfe,tam	112 573	53,26	5 995 848	116 032	59,97	6 957 981	112 207	63,53	7 128 700
Gris. Reg.salg u. hode/labbb	134 432	29,48	3 963 055	132 901	33,11	4 400 352	130 005	37,55	4 881 688
Gris. Hj.fbr./r.s. u. h./l.	411	29,38	12 075	317	33,01	10 464	317	37,45	11 872
Sum gris	134 843	29,48	3 975 130	133 218	33,11	4 410 816	130 322	37,55	4 893 560
Sum kjøtt (u/fjørfe,tamrein)	247 416	40,30	9 970 978	249 250	45,61	11 368 797	242 529	49,57	12 022 260
Hønseslakt. Registrert salg.	514	1,47	756	529	1,35	714	529	2,07	1 095
Sum hønseslakt.	514	1,47	756	529	1,35	714	529	2,07	1 095
Kylling (fra 1982). Salg	105 943	21,88	2 318 033	105 085	24,79	2 605 057	106 691	27,17	2 898 794
Sum høns,kylling,broilersl.	106 457	21,78	2 318 789	105 614	24,67	2 605 771	107 220	27,05	2 899 889
Ender.	586	37,54	21 998	835	42,53	35 513	835	46,61	38 919
Kalkuner. Salg	8 569	29,20	250 215	8 359	33,71	281 782	8 359	34,50	288 386
Sum annet fjørfe	9 155	29,73	272 213	9 194	34,51	317 295	9 194	35,60	327 305
Sum fjørfeslakt	115 612	22,41	2 591 002	114 808	25,46	2 923 066	116 414	27,72	3 227 194

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 1.6 forts. Kjøtt

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
			1000 kr			1000 kr			1000 kr
Grunntilskudd kjøtt			90 122			84 261			90 100
Sum kjøtt inkl. grunntilsk.	363 028	34,85	12 652 102	364 058	39,49	14 376 124	358 943	42,74	15 339 554
Distriktstilskudd kjøtt			642 406			661 700			670 000
Kvalitetstilskudd storfe			284 584			304 780			430 000
Tilskudd lam- og kjeslakt			427 880			412 504			490 000
Tilskudd friføring av sau			47			35			1 500
Sum tilskudd			1 354 917			1 379 019			1 591 500
Kjøtt og fjørfeslakt			14 007 019			15 755 143			16 931 054

Vedleggstabell 1.7 Egg

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Egg. Registrert salg.	65 298	17,07	1 114 637	65 221	18,48	1 205 284	65 907	19,96	1 315 504
Egg. Direkte salg.	8 110	19,56	158 632	8 101	21,16	171 417	8 186	22,86	187 132
Egg. Sum salg	73 408	17,35	1 273 269	73 322	18,78	1 376 701	74 093	20,28	1 502 636
Egg. Hjemmeforbruk, mat	75	16,97	1 273	70	18,38	1 287	70	19,86	1 390
Egg. Salg og hjemmeforbruk	73 483	17,34	1 274 542	73 392	18,78	1 377 988	74 163	20,28	1 504 026
Distriktstilskudd. Egg			3 364			3 078			5 200
Kompensasjon midlert. oppho.									11 213
Godtgjør. førtidselakt, høner			4 588			25 660			
Egg			1 282 494			1 406 726			1 520 439

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 1.8 Ull

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Ull	3 449	30,54	105 332	3 160	31,56	99 730	3 151	31,73	99 981

Vedleggstabell 1.9 Andre husdyrproduksjoner

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr
Innenlandsk salg. Hester	1 150	21 500,00	24 725	1 250	25 000,00	31 250	1 250	27 500,00	34 375
Eksport. Hester	13	53 000,00	689	8	72 000,00	576	8	70 000,00	560
Eksport. Andre dyr			20 339			16 150			16 000
Eksport. Embryo storfe			300						
Sum eksport. Husdyr			21 328			16 726			16 560
Import. Andre dyr			-25 636			-34 279			-29 709
Import. Embryo storfeA	-90	9 000,00	-810	-109	10 000,00	-1 090	-100	10 000,00	-1 000
Sum import. Husdyr			-26 446			-35 369			-30 709
KaninkjøttB	32	140,00	4 480	27	145,00	3 915	27	150,00	4 050
Sum kaniner			4 480			3 915			4 050
OppdrettshjortB	164	134,00	21 976	155	139,00	21 545	150	142,00	21 300
Sum hjort			21 976			21 545			21 300
Salg til HonningcentralenB	584	72,89	42 568	684	69,62	47 620	650	70,00	45 500
Honning. Direkte salgB	1 106	195,00	215 670	1 126	206,00	231 956	1 160	216,00	250 560
Sum birøkt			258 238			279 576			296 060
Andre husdyrproduksjoner			304 301			317 643			341 636

A Kvantumsenhet: Antall stykk Prisenhet: Kr/stykk

B Kvantumsenhet: Tonn

Prisenhet: Kr/kg

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 1.10 Kjøreinntekter
m.v.

	Revidert regnskap 2021	Foreløpig regnskap 2022	Budsjett 2023
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
Kjøring v/invest. driftsbygn	60 318	66 040	63 006
Kjøring v/invest. grøfter	34 258	33 428	33 141
Kjøring v/invest. nydyrking	14 883	16 189	17 585
Sum kjøreinnt. v/investering	109 459	115 657	113 732
Kjøring i skogen	36 326	38 412	40 324
Kjøring på bierverv m.v.	307 248	318 301	327 525
Innt. hester i full pensjon	168 483	182 006	194 779
Kjøreinntekter m.v.	621 516	654 376	676 360

Vedleggstabell 1.11 Arbeidsinntekter ved invest.

	Revidert regnskap 2021	Foreløpig regnskap 2022	Budsjett 2023
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
Invest.arb. driftsbygninger	150 828	165 166	157 647
Invest.arb. grøfter	51 328	50 230	49 860
Invest.arb. nydyrking	14 950	16 220	17 598
Arbeidsinnt. v/investeringer	217 106	231 616	225 105

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 1.12 Endringer i buskapsverdien

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr
Hester	-57	13 290,00	-758	664	15 450,00	10 259			
Storfe under 1 år	3 500	4 310,00	15 085	400	4 620,00	1 848	-12 300	5 020,00	-61 746
Okser over 1 år	1 900	20 260,00	38 494	1 700	22 470,00	38 199	-2 600	24 710,00	-64 246
Kviger			14 683			-15 509			-50 891
Kyr			114 414			-133 578			-72 535
Sum storfe			182 676			-109 040			-249 418
Sauer	-15 000	590,00	-8 850						
Geiter	27	240,00	6	-201	360,00	-72	-677	360,00	-244
Slaktesvin	-12 968	1 660,00	-21 527	-8 947	1 920,00	-17 178	-8 788	2 200,00	-19 334
Avlssvin over 6 mnd.	-2 993	1 990,00	-5 956	-1 570	2 350,00	-3 690	-1 541	2 520,00	-3 883
Sum svin	-15 961		-27 483	-10 517		-20 868	-10 329		-23 217
Kyllinger	-99 800	32,03	-3 197	125 700	36,02	4 528	130 900	39,47	5 167
Ender, kalkuner og gjess	1 300	270,00	351	1 000	310,00	310			
Sum fjørfe	-98 500		-2 846	126 700		4 838	130 900		5 167
Kaniner	-100	280,00	-28						
Endringer i buskapsverdi			142 717			-114 883			-267 712

A Kvantumsenhet: Antall skinn Prisenhet: Kr/skinn

Vedleggstabell 1.13 Medlemsbonus

	Revidert regnskap 2021		Foreløpig regnskap 2022		Budsjett 2023	
		1000 kr		1000 kr		1000 kr
Medlemsbonus		352 400		287 500		211 000

TOTALKALKYLEN FOR JORDBUKET. JORDBUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedlegg II

DIREKTE TILSKUDD TIL JORDBRUKET

**REVIDERT REGNSKAP
2021**

**FORELØPIG REGNSKAP
2022**

**BUDSJETT
2023**

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 2.1 Direkte tilskudd

	Revidert regnskap 2021	Foreløpig regnskap 2022	Budsjett 2023
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
BU-invest. tradisj. jordbruk	539 428	546 812	758 635
BU-invest. Grøfting	64 116	52 331	60 000
Tilskudd SMIL-ordning	94 985	101 964	136 004
Organisert beitebruk	23 250	20 870	33 000
Rentestøtte	9 164	14 576	39 956
Tilskudd til verdensarven	9 639	10 825	11 500
Utvalgte kulturlandskap	30 034	33 949	38 500
Sum utbet. Landbr.utb.fond	770 616	781 327	1 077 595
Sum fondsutbetalinger	770 616	781 327	1 077 595
Areal kult.landsk.tillegg	3 570 613	4 883 553	5 372 700
Produksjonstillegg husdyr	2 594 033	3 641 519	4 060 100
Driftstilskudd i melkeprod.	1 670 567	1 757 626	2 481 500
Tilskudd til økolog. jordb.	124 235	125 742	148 500
Beitetilskudd	1 040 204	1 076 111	1 342 900
Regionale miljøprogram	548 690	597 144	786 100
Sum dir. tilsk. (underpost)	9 548 342	12 081 695	14 191 800
Fremme av norsk engfrøavl	6 965	10 337	15 421
Inseminering m.v.	77 812	79 689	91 900
Sum utviklingstiltak	84 777	90 026	107 321
Utbet.avløserordn.i jordbr.	1 217 785	1 227 170	1 331 000
Adm.tilsk. avl.lag/l.vikar	9 516	9 516	9 516
Refusj. utgifter under sykd.	124 299	122 854	168 100
Sjukelønnsordning	32 600	36 900	37 428
Landbruksvikar avløserlag	58 712	58 492	61 452
Tidligpensjonsordning	68 510	66 895	62 301
Sum velferdsordninger	1 511 422	1 521 827	1 669 797
Sum utbet. jordbruksavt.	11 915 157	14 474 875	17 046 513
Erst. tilt. pl./dyresykdom	12 809	28 604	51 310
Driftsplanlag m.v.	819	819	819
Tilsk. avløs. rep./HV-øvelse	953	953	953
Erstatn. rovdyrsk. på husdyr	44 013	45 304	42 205
Tilskudd til erstatning m.m.	56 050	135 678	221 188
Sum andre ordninger	114 644	211 358	316 475
Sum direkte tilskudd	12 029 801	14 686 233	17 362 988

TOTALKALKYLEN FOR JORDBUKET. JORDBUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedlegg III

KOSTNADER

**REVIDERT REGNSKAP
2021**

**FORELØPIG REGNSKAP
2022**

**BUDSJETT
2023**

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 3.1 Handelsgjødsel og kalk

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Kalsiumnitrat	8 959	236,69	21 205	7 284	414,64	30 202	7 230	504,39	36 467
Kalsiumnitrat m. B	3 551	334,08	11 863	3 550	494,31	17 548	3 584	509,62	18 265
Kalkammonsalpeter. 26-28% N	3 355	211,60	7 099	9 768	494,33	48 286	5 480	613,43	33 616
Urea	131	343,14	450		579,36	1 379	984	1 156,57	11 381
Ammoniumnitrat	4 663	274,39	12 795		355,25	43	53	712,68	378
Ammoniumnitrat m. S	88 459	274,84	243 121	89 604	570,98	511 621	89 533	674,42	603 828
Annen N-gjødsel	278	613,00	1 704	1 302	644,63	8 393	926	715,39	6 625
Sum nitrogen-gjødsel	109 396	272,62	298 237	111 758	552,51	617 472	107 790	659,21	710 560
OPTI P-20/Trippelsuperfosfat	260	489,97	1 274	208	832,22	1 731	118	1 172,58	1 384
Sum fosforgjødsel, ugranul.	260	490,00	1 274	208	832,21	1 731	118	1 172,88	1 384
Sum fosforgjødsel			1 274			1 731			1 384
Kaliumsulfat	320	811,90	2 598	88	1 159,37	1 020	16	1 383,14	221
Kaliumklorid	91	598,56	545	90	863,64	777	64	1 249,95	800
Kaliumsulfat m. Mg	783	515,40	4 036	954	652,97	6 229	1 069	975,17	10 425
PK-gjødsel	829	443,63	3 678	564	818,64	4 617	264	1 084,99	2 864
Sum PK-gjødsel og kaliumgj.	2 023	536,68	10 857	1 696	745,46	12 643	1 413	1 012,74	14 310
NP-gjødsel	1 513	527,37	7 979	1 059	868,95	9 202	598	840,47	5 026
Sum NP-gjødsel	1 513	527,36	7 979	1 059	868,93	9 202	598	840,47	5 026
NK-gjødsel 22-11	6 927	391,36	27 110	5 112	601,86	30 767	4 670	891,20	41 619
Sum NK-gjødsel	6 927	391,37	27 110	5 112	601,86	30 767	4 670	891,20	41 619
NPK-gjødsel N <9,5 %	2 062	477,96	9 856	2 230	550,64	12 279	340	982,12	3 339
NPK-gjødsel N 9,5 %-14,5 %	19 236	528,43	101 649	18 618	738,40	137 475	13 039	998,92	130 249
NPK-gjødsel N 14,5 %-19,5 %	40 935	387,43	158 594	28 804	694,00	199 900	23 469	906,70	212 793
NPK-gjødsel N 19,5 %-24,5 %	171 610	374,36	642 439	140 856	607,15	855 207	88 320	902,82	797 371
NPK-gjødsel N >24,5 %	123 527	321,10	396 645	125 012	597,25	746 634	108 328	821,34	889 741
Sum NPK-gjødsel	357 370	366,34	1 309 183	315 520	618,50	1 951 495	233 496	870,89	2 033 493
Gjødsel grøntar./villahager	-956	346,46	-3 312	-872	602,40	-5 253	-697	806,79	-5 623
Hamstring 2007/08				-45 000	861,00	-387 450	45 000	861,00	387 450
Annen gjødsel	3 313	341,52	11 315	4 316	435,38	18 791	5 644	589,89	33 293
Sum handelsgjødsel	479 846	346,50	1 662 643	393 797	571,21	2 249 398	398 032	809,36	3 221 512
Sekundær- og mikronæringsst.	727	319,76	2 325	737	516,82	3 809	549	720,00	3 953
Gjødsel til veksthus	1 500	483,01	7 245	1 500	1 552,10	23 282	1 419	808,72	11 476
Sum mikronæringsstoff m.v.			9 570			27 091			15 429

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 3.1 forts. Handelsgjødsel og kalk

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
KalkA	321 853	699,03	224 985	258 652	759,35	196 407	258 652	797,31	206 226
Sum hand.gj./kalk (u/tilsk.)			1 897 198			2 472 896			3 443 167
Andre rabatter	-480 575	2,95	-14 177	-453 715	2,95	-13 385	-399 847	2,95	-11 795
Handelsgjødsel og kalk			1 883 021			2 459 511			3 431 372
A Kvantumsenhet: Tonn	Prisenhet: Kr/tonn								

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 3.2 Innkjøpt kraftfôr

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Drøvtyggerfôr	1 016 143	397,70	4 041 174	969 799	456,96	4 431 547	931 911	493,73	4 601 124
Økologisk drøvtyggerfôr	21 695	579,10	125 635	20 044	665,35	133 362	19 261	718,06	138 306
Sum kraftfôr til drøvtyggere	1 037 838	401,49	4 166 809	989 843	461,18	4 564 909	951 172	498,27	4 739 430
Svinefôr	466 439	394,50	1 840 091	461 823	471,80	2 178 864	451 784	509,49	2 301 794
Økologisk svinefôr	2 708	493,38	13 361	2 670	592,03	15 807	2 612	638,37	16 674
Sum kraftfôr til svin	469 147	395,07	1 853 452	464 493	472,49	2 194 671	454 396	510,23	2 318 468
Fjørfefôr u. koksidiostatika	489 341	422,48	2 067 353	492 856	505,39	2 490 823	498 832	544,36	2 715 442
Økologisk fjørfefôr	16 939	578,84	98 050	16 728	682,52	114 172	16 931	733,48	124 185
Sum kraftfôr til fjørfe	506 280	427,71	2 165 403	509 584	511,20	2 604 995	515 763	550,57	2 839 627
Hestepellets (hestefôr)	3 699	594,21	21 981	3 662	748,82	27 421	3 722	806,43	30 015
Kaninfôr	136	763,30	1 038	135	791,51	1 066	137	852,57	1 168
Sum kraftfôr, andre husdyr	3 835	600,23	23 019	3 797	750,25	28 487	3 859	808,06	31 183
Sum kraftfôrbland. ukorr.	2 017 100	406,95	8 208 683	1 967 717	477,36	9 393 062	1 925 190	515,73	9 928 708
Grøpp av salgskorn	1 115	333,37	3 717	1 104	365,68	4 037	1 122	392,36	4 402
Sum innkjøpt kraftfôr ukorr.	2 018 215	406,91	8 212 400	1 968 821	477,30	9 397 099	1 926 312	515,65	9 933 110
Sum innkjøpt kraftfôr korr.	2 018 215	406,91	8 212 400	1 968 821	477,30	9 397 099	1 926 312	515,65	9 933 110
Rabatter og bonus			-16 074			-19 094			-20 326
Innkjøpt kraftfôr			8 196 326			9 378 005			9 912 784

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 3.3 Annet innkjøpt fôr

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Tilskuddsfôr	15 744	960,56	151 231	14 832	1 024,69	151 982	15 517	1 057,77	164 134
Høy, importert	13 642	287,37	39 203	18 843	305,28	57 524	15 074	300,90	45 358
Melkeerstatninger	5 552	3 351,35	186 067	5 399	3 714,41	200 541	5 369	4 165,61	223 652
Salt	2 362	282,30	6 668	2 225	370,39	8 241	2 328	382,61	8 907
Organisk våtfôrA	27 387	313,14	85 760	25 129	375,06	94 249	25 129	405,69	101 946
MyseB	280 513	11,97	33 577	270 559	14,04	37 986	281 200	15,18	42 686
Annet innkjøpt fôr			502 506			550 523			586 683
A Kvantumsenhet: 1000 FEm	Prisenhet: Kr/100 FEm								
B Kvantumsenhet: 1000 liter	Prisenhet: Øre/liter								

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 3.4 Såfrø og planter

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr	Tonn	Kr/kg	1000 kr
Innkjøpt såkorn. Hvete	15 496	7,26	112 501	14 264	7,55	107 693	14 087	8,91	125 515
Innkjøpt såkorn. Rug	649	16,74	10 864	753	15,49	11 664	745	18,05	13 447
Innkjøpt såkorn. Bygg	28 450	6,44	183 218	25 133	6,39	160 600	26 778	7,07	189 320
Innkj. såkorn. Havre/bl.korn	14 279	6,40	91 386	12 776	6,50	83 044	13 876	7,84	108 788
Innkjøpt såkorn. Rughvete	1 097	6,99	7 668	1 204	7,33	8 825	1 105	8,25	9 116
Sum innkjøpt såkorn	59 971	6,76	405 637	54 130	6,87	371 826	56 591	7,88	446 186
Oljefrø til modning	19	160,93	3 058	24	174,73	4 194	24	192,60	4 622
Erter	338	9,85	3 329	651	10,16	6 614	651	11,37	7 402
Engfrø	3 491	43,47	151 754	3 661	44,75	163 830	3 726	46,79	174 340
Sum engfrø	3 491	43,47	151 754	3 661	44,75	163 830	3 726	46,79	174 340
Importert grønnsakfrø	129	914,35	117 951	137	907,78	124 366	115	1 006,38	115 734
Sum rotvekst- og grønnsakfrø	129		117 951	137		124 366	115		115 734
Annet frø,imp. (prydplanter)			36 000			37 000			34 000
Kjøp settepoteter			92 424			101 574			106 674
Blomsterløk m.v.			175 028			191 021			178 974
Planteartikler			350 967			341 033			348 044
Sum planter			525 995			532 054			527 018
Sum såfrø/planter (u.tilsk)			1 336 148			1 341 458			1 415 976
Såfrø og planter			1 336 148			1 341 458			1 415 976

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
 Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 3.5 Energi og smøremidler

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr	1000 liter	Øre/liter	1000 kr
Fyringsolje. Veksthus	1 200	1 003,30	12 040	1 182	1 299,00	15 354	1 174	1 300,00	15 262
Bioenergi i veksthusA	54 950	418,30	22 986	54 139	539,60	29 213	53 760	539,60	29 009
Gass i veksthusA	235 801	655,72	154 619	232 320	955,76	222 042	230 693	888,37	204 941
Fyringsolje. Korntørker	5 727	1 094,35	62 673	7 357	1 538,91	113 218	6 459	1 330,92	85 964
Bensin	2 551	1 321,93	33 722	2 525	1 742,67	44 002	2 503	1 700,30	42 559
Diesel (brenselolje)	148 026	1 075,73	1 592 360	148 026	1 512,72	2 239 219	148 026	1 308,27	1 936 580
Smøremidler (olje,fett m.v.)	2 961	4 207,91	124 596	2 961	4 904,11	145 211	2 961	6 407,35	189 722
Elektrisitet, jordbrukA	1 315 319	1 063,20	1 398 447	1 308 421	967,00	1 265 243	1 303 074	1 023,00	1 333 045
Elektrisitet, veksthusA	515 050	614,20	316 344	507 447	1 030,00	522 670	503 894	1 030,00	519 011
Sum energi og smøremidler			3 717 787			4 596 172			4 356 093

A Kvantumsenhet: 1000 kWh Prisenhet: Kr/1000 kWh

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 3.6. Andre kostnader

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr	Tonn	Kr/100 kg	1000 kr
Rensing av såkorn	5 476	93,20	5 104	5 440	97,19	5 287	5 635	106,39	5 995
Ensileringsmidler	9 400	1 101,48	103 539	8 642	1 377,36	119 031	8 689	1 536,31	133 490
Halmbeh.middel. AmmoniakkA	751	20,90	15 696	765	22,10	16 907	780	23,00	17 940
Plantevernmidler			578 929			591 201			660 434
Frakt. Korn og oljefrø	436 209	14,59	63 643	523 578	16,86	88 275	478 264	17,65	84 414
Frakt. Handelsgjødsel	479 846	22,75	109 165	393 797	25,36	99 867	398 032	27,69	110 215
Frakt. Poteter	74 436	29,00	21 586	69 707	30,00	20 912	67 896	32,00	21 727
Frakt. Grønnsaker	192 847	52,81	101 843	183 574	60,38	110 842	190 281	63,40	120 638
Frakt. Bær	5 288	60,00	3 173	5 373	68,60	3 686	5 101	72,03	3 674
Frakt. Blomster	120 023	7,30	87 617	110 223	8,35	92 036	105 779	8,76	92 662
Frakt. Frukt	18 631	62,98	11 734	11 750	72,01	8 461	14 362	75,61	10 859
Sum frakt. Hagebruksprod.			204 367			215 025			227 833
FiberdukC	8 988	0,93	8 359	8 671	0,91	7 891	8 705	0,96	8 357
Fiberduk inkl. inv.avgiftC	8 988	0,93	8 359	8 671	0,91	7 891	8 705	0,96	8 357
Plastfolie i hagebruketD	6 503	1 184,58	7 703	6 317	1 556,84	9 835	6 275	1 621,70	10 176
Plastfolie i jordbruketD	82 376	6 377,80	525 378	82 934	7 981,85	661 967	82 934	8 040,21	666 807
Plastfolie inkl. inv.avgiftD	88 879	5 997,83	533 081	89 251	7 527,11	671 802	89 209	7 588,73	676 983
Embal./sortering. Grønnsaker	14 669	21,48	315 134	14 329	22,58	323 609	17 193	23,50	404 111
Emballasje. Frukt og bær	22 254	3,12	69 432	16 770	3,43	57 467	18 105	3,47	62 830
Emballasje. Blomster	13 092	4,68	61 205	12 830	4,92	63 135	12 616	5,06	63 871
Sum emballasje. Hagebrukspr.			445 771			444 211			530 812
Torv- og plastpotterE	8 634	885,10	7 642	8 864	901,53	7 991	7 996	1 033,09	8 261
Dyrkingstorv	100	581,28	58 128	100	642,15	64 215	100	693,97	69 397
AvrenspotetA	1 167	0,32	373	1 177	0,32	377	1 243	0,32	398
Sum andre kostn. v/pl.prod.			2 155 383			2 352 992			2 556 256

A Kvantumsenhet: Tonn Prisenhet: Kr/kg
 B Kvantumsenhet: Kv.indeks Prisenhet: Pr.ind.frakt
 C Kvantumsenhet: 1000 m2 Prisenhet: Kr/m2
 D Kvantumsenhet: Daa Prisenhet: Kr/daa
 E Kvantumsenhet: Antall kart. Prisenhet: Kr/kartong
 F Kvantumsenhet: 1000 m3 Prisenhet: Kr/m3

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 3.6 forts. Andre kostnader

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Antall besøk	Kr/besøk	1000 kr	Antall besøk	Kr/besøk	1000 kr	Antall besøk	Kr/besøk	1000 kr
Veterinær	532 731	890,99	474 658	526 273	919,49	483 903	525 251	960,32	504 409
Medisin til dyr			580 588			656 378			738 565
Veterinær og medisin til dyr			1 055 246			1 140 281			1 242 974
Kunstig inseminasjon. Storfe	272 629	1 111,73	303 090	256 394	1 245,31	319 290	240 206	1 299,38	312 119
Kunstig inseminasjon. Svin	132 693	494,40	65 603	126 948	526,75	66 870	122 917	585,72	71 995
Husdyrforsikring			101 893			72 965			54 445
Frakt. Kraftfôr	2 018 215	19,60	395 570	1 968 821	23,47	462 082	1 926 312	24,64	474 643
Frakt. Kjøtt	246 158	3,98	9 797	248 129	4,00	9 925	241 406	4,20	10 139
Adm.geb. kjøp melkekvote			419			839			839
Destruksjon av høns			9 315			9 985			9 985
Sum a. kostn. v/husdyrprod.			1 940 933			2 082 237			2 177 139
Skadefors. maskiner netto			137 367			125 024			120 231
Sum netto skadefors. maskin.			137 367			125 024			120 231
Frakt. Fyringsolje	6 927	25,52	1 768	8 539	29,18	2 492	7 633	30,64	2 339
Frakt. Ensileringsmidler	9 316	383,11	3 569	8 561	443,44	3 796	8 605	465,62	4 007
Frakt. Såvarer	69 437	250,00	17 359	64 508	278,00	17 933	66 797	291,90	19 498
Sum diverse frakter			22 696			24 221			25 844
Kontormaskiner			51 797			59 422			65 535
Teletjenester			124 336			131 000			140 743
Porto			24 450			24 371			25 793
Sum telefon og porto			148 786			155 371			166 536
Yrkesskadeforsikring	54 997	313,89	17 263	59 660	332,00	19 807	50 775	348,60	17 700
Årsavgift	77 629	622,29	48 308	76 212	608,82	46 399	75 644	607,87	45 982
Produsenttjenesten	4 757	30 985,92	147 400	4 616	30 457,20	140 590	4 476	34 408,58	154 013
Gårdsregnskap, registrert			678 574			726 432			764 461
Gårdsregnskap, ikke-reg.			12 959			12 270			12 093
Sum gårdsregnskap	38 079	18 160,48	691 533	37 703	19 592,66	738 702	37 355	20 788,49	776 554
Skadeforsikring på bygninger			241 770			167 142			229 911
Ekstrakostn. koronapandemi			63 500						
Sum diverse andre kostnader			1 433 053			1 351 654			1 482 075
Sum ekskl.posten forskjellig			5 666 736			5 911 907			6 335 701
Forskjellig			725 342			756 724			810 970

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
 Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 3.6 forts. Andre kostnader

	Revidert regnskap 2021		Foreløpig regnskap 2022		Budsjett 2023	
	1000 kr		1000 kr		1000 kr	
Forskjellig inkl. inv.avgift	725 342		756 724		810 970	
Utgifter til sjuk.lønn.ordn.	32 600		36 900		37 428	
Adm.tilskudd til avløserlag	9 516		9 516		9 516	
Sum sosiale ordninger	42 116		46 416		46 944	
Andre kostnader	6 434 194		6 715 047		7 193 615	
A Kvantumsenhet: Ant. insemt. Prisenhet: Kr/insemt. Øre/liter		B Kvantumsenhet: Tonn	Prisenhet: Kr/100 kg	C Kvantumsenhet: 1000 liter	Prisenhet:	
D Kvantumsenhet: Tonn	Prisenhet: Kr/tonn	E Kvantumsenhet: Ant. enhet.	Prisenhet: Kr/enhet	F Kvantumsenhet: Ant. kj.tøy	Prisenhet: Kr/kj.time	
G Kvantumsenhet: Kyr i fj.k.	Prisenhet: Kr/10 kyr fk	H Kvantumsenhet: Ant. regnsk.	Prisenhet: Kr/regnskap			

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 3.7 Vedlikehold

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr	Kv.indeks	Pr.ind. vdl.	1000 kr
Vedlikehold. Bygninger	86 681	2 634,80	2 283 871	85 778	2 863,70	2 456 425	85 033	3 006,90	2 556 857
Vedlikehold. Mask. og redsk.	301 062	732,90	2 206 483	281 285	803,26	2 259 450	260 978	901,26	2 352 090
Vedlikehold. Biler	24 027	868,60	208 699	17 350	918,70	159 394	16 293	964,70	157 179
Sum vedlikehold			4 699 053			4 875 269			5 066 126

Vedleggstabell 3.8 Leasing av maskiner

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr
Leasing, kapitalslitdel	76 443	116,10	887 503	83 217	122,80	1 021 905	88 714	128,90	1 143 523
Leasing, rentedel	2 549	2,99	76 215	2 842	4,25	120 785	3 128	5,50	172 040
Leasing, effekt finansiering			-86 010			-159 713			-153 500
Sum leasing av maskiner			877 708			982 977			1 162 063

A Kvantumsenhet: Mill. kr Prisenhet: Rentepros.

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 3.9 Kapitalslit

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr	Kvantum	Pr.ind. kts.	1000 kr
Kapitalslit. Ma./t.u. dr.b.	140 545	116,10	1 631 727	143 687	122,80	1 764 476	144 851	128,94	1 867 709
Kapitalslit. Driftsbygninger	229 815	116,10	2 668 152	232 583	122,80	2 856 119	233 932	128,94	3 016 319
Kapitalslit. Sum driftsb.	370 360	116,10	4 299 879	376 270	122,80	4 620 595	378 783	128,94	4 884 028
Kapitalslit. Maskiner/redsk.	221 998	116,10	2 577 397	220 331	122,80	2 705 665	218 984	128,94	2 823 580
Kapitalslit. Biler	7 864	116,10	91 301	7 353	122,80	90 295	6 905	128,94	89 033
Kapitalslit. Grøfter	24 433	116,10	283 667	24 342	122,80	298 920	24 091	128,94	310 629
Kapitalslit. Hydrotekn. anl.	3 609	116,10	41 900	3 751	122,80	46 062	3 858	128,94	49 745
Kapitalslit. Delsum	628 264	116,10	7 294 144	632 047	122,80	7 761 537	632 621	128,94	8 157 015
Kapitalslit			7 294 144			7 761 537			8 157 015

Vedleggstabell 3.10 Realrente lånt kapital

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr	Mill. kr	Rentepros.	1000 kr
Nedbetalingslån statsbanker	4 041	2,20	88 902	3 852	2,93	112 864	3 652	4,75	173 470
Nedb.lån andr. lång. f. 1997	71 482	2,62	1 872 828	74 167	3,50	2 595 845	76 682	5,67	4 347 869
Sum nedbetalingslån	75 523	2,60	1 961 730	78 019	3,47	2 708 709	80 334	5,63	4 521 339
Sum rentebærende utlån	75 523	2,60	1 961 730	78 019	3,47	2 708 709	80 334	5,63	4 521 339
Investeringslån LUF	36			16			7		
Korreksjon gjeld og renter	-6		-157	-5		-166	-5		-277
Rentekostnader lånt kapital	75 553	2,60	1 961 573	78 030	3,47	2 708 543	80 336	5,63	4 521 062
Effekt av finansiering			-2 626 371			-4 503 294			-4 016 989
Realrente lånt kapital			-664 798			-1 794 751			504 073

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 3.11 Bruttoinvest. Løpende priser

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	1000 kr			1000 kr			1000 kr		
Mask. og tekn. utst. dr.byg.			2 175 950			2 140 392			2 046 620
Driftsbygninger			3 854 610			3 788 672			3 622 687
Sum driftsbygninger			6 030 560			5 929 064			5 669 307
Maskiner og redskaper			2 294 819			2 586 054			2 723 248
Biler			48 200			49 498			51 493
Grøfter			275 018	41 484	6 309,00	261 723	39 318	6 625,00	260 482
Hydrotekniske anlegg	47 376	5 805,00	67 493	11 506	6 309,00	72 592	10 721	6 625,00	71 029
Sum avskrivb. bruttoinvest.			8 716 090			8 898 931			8 775 559
Fulldyrking u. grøftekostn.A	18 000	8 269,00	148 842	18 000	8 993,00	161 874	18 000	9 774,00	175 932
Sum br.invest.uavskr.jordkap	18 000	8 269,00	148 842	18 000	8 993,00	161 874	18 000	9 774,00	175 932
Sum bruttoinvesteringer			8 864 932			9 060 805			8 951 491

A Kvantumsenhet: Daa Prisenhet: Kr/daa

Vedleggstabell 3.12 Bruttoinvest. Faste priser

	Revidert regnskap 2021		Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023			
	1000 kr	Indeks	1000 kr	1000 kr	Indeks	1000 kr	1000 kr	Indeks	1000 kr
Teknisk inst. bygninger	2 175 950	2 634,80	2 175 950	2 140 392	2 863,70	1 969 307	2 046 620	3 006,90	1 793 353
Driftsbygninger	3 854 610	2 634,80	3 854 610	3 788 672	2 863,70	3 485 838	3 622 687	3 006,90	3 174 384
Sum driftsbygninger	6 030 560		6 030 560	5 929 064		5 455 145	5 669 307		4 967 737
Maskiner og redskaper	2 294 819	732,90	2 294 819	2 586 054	803,20	2 359 710	2 723 248	901,20	2 214 679
Biler	48 200	868,60	48 200	49 498	918,70	46 799	51 493	964,70	46 363
Grøfter	275 018	570,73	275 018	261 723	620,32	240 800	260 482	651,33	228 248
Hydrotekniske anlegg	67 493	570,73	67 493	72 592	620,32	66 789	71 029	651,33	62 239
Sum avskrivbare bruttoinv.	8 716 090		8 716 090	8 898 931		8 169 243	8 775 559		7 519 266
Fulldyrking	148 842	100,00	148 842	161 874	108,76	148 836	175 932	118,20	148 843
Sum br.inv.i uavskr.jordkap.	148 842		148 842	161 874		148 836	175 932		148 843
Sum bruttoinvesteringer			8 864 932			8 318 079			7 668 109

Vedleggstabell 3.13.1 Bokført kapital. Prisjustert saldo

	Revidert regnskap 2021	Foreløpig regnskap 2022	Budsjett 2023
	Mill. kr	Mill. kr	Mill. kr
Teknisk inst. bygninger	14 212	15 554	16 674
Driftsbygninger	63 165	67 829	71 974
Sum driftsbygninger	77 377	83 383	88 648
Maskiner og redskaper	23 577	24 535	25 568
Biler	637	628	616
Grøfter	4 406	4 671	4 865
Hydrotekniske anlegg	624	688	750
Sum avskrivbar kapital	106 621	113 905	120 447
Jord	33 441	36 220	39 290
Husdyr	11 737	13 295	14 364
Varer i arbeid	13 385	14 958	15 987
Sum ikke-avskrivbar kapital	58 563	64 473	69 641
Sum kapital	165 184	178 378	190 088
Lånt kapital	-75 553	-78 030	-80 336
Egenkapital	89 631	100 348	109 752

Vedleggstabell 3.13.2 Bokført kapital. Historisk kost

	Revidert regnskap 2021		Foreløpig regnskap 2022		Budsjett 2023	
	Mill. kr		Mill. kr		Mill. kr	
Teknisk inst. bygninger	12 263		12 940		13 535	
Driftsbygninger	42 602		44 394		46 121	
Sum driftsbygninger	54 865		57 334		59 656	
Maskiner og redskaper	18 756		18 875		19 270	
Biler	494		470		450	
Grøfter	2 976		3 054		3 115	
Hydrotekniske anlegg	532		563		598	
Sum avskrivbar kapital	77 623		80 296		83 089	
Jord	33 441		36 220		39 290	
Husdyr	11 737		13 295		14 364	
Varer i arbeid	13 385		14 958		15 987	
Sum ikke-avskrivbar kapital	58 563		64 473		69 641	
Sum kapital	136 186		144 769		152 730	
Lånt kapital	-75 553		-78 030		-80 336	
Egenkapital	60 633		66 739		72 394	

Vedleggstabell 3.14.1 Arbeidsforbruk, timeverk

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer	Ant. j.bedr.	Tim. p. bedr	1000 timer
Timeverk i jordbruket	38 079	2 040,00	77 700	37 703	2 009,00	75 750	37 355	2 002,00	74 800

Vedleggstabell 3.14.2 Arbeidsforbruk, årsverk

	Revidert regnskap 2021		Foreløpig regnskap 2022		Budsjett 2023	
	1 000 timer	Årsverk	1 000 timer	Årsverk	1 000 timer	Årsverk
Årsverk i jordbruket	77 700	42 100	75 750	41 050	74 800	40 550

TOTALKALKYLEN FOR JORDBUKET. JORDBUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedlegg IV**AREAL, AVLING OG BRUKEN AV AVLINGEN**REVIDERT REGNSKAP
2021FORELØPIG REGNSKAP
2022BUDSJETT
2023

Ikke beregnet normalårsavling for eng i budsjettåret (2023) pga. manglende avlingstall etter omlegging av avlingsregistreringene for eng i 2021

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 4.1 Areal, avling og bruken av avlingen

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Daa	Kg/daa	Tonn	Daa	Kg/daa	Tonn	Daa	Kg/daa	Tonn
Hvete	635 900	417,00	265 170	751 700	533,00	400 656	650 000	489,00	317 850
Rug/rughvete	83 100	469,00	38 974	106 100	566,00	60 053	100 000	494,00	49 400
Bygg	1 427 400	429,00	612 355	1 311 700	488,00	640 110	1 370 000	459,00	628 830
Havre	685 200	393,00	269 284	630 100	504,00	317 570	675 000	443,00	299 025
Sum korn og erter	2 831 600	418,77	1 185 783	2 799 600	506,64	1 418 389	2 795 000	463,36	1 295 105
Oljefrø	24 200	518,00	12 536	30 200	762,00	23 012	30 000	602,00	18 060
Poteter	116 200	3 086,00	358 593	118 900	3 087,00	367 044	120 000	3 202,00	384 240
Andre grovfôrvekster	94 300	1 563,00	147 391	90 000	1 560,00	140 400			
Sum åker og hage	3 259 300	522,90	1 704 303	3 232 500	602,89	1 948 845	3 225 000	526,33	1 697 405
Eng, slått	4 642 200	747,00	3 467 723	4 585 500	743,00	3 407 027			
Sum eng	6 550 300	529,40	3 467 723	6 540 700	520,90	3 407 027			
Sum åker og eng	9 809 600	527,24	5 172 026	9 773 200	548,02	5 355 872	5 180 600	327,65	1 697 405
Sum avling			5 172 026			5 355 872			1 697 405

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
 Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen

	Revidert regnskap 2021	Foreløpig regnskap 2022	Budsjett 2023
	1000 FEm	1000 FEm	1000 FEm
Hvete	273 537	413 135	327 879
Rug/rughvete	39 438	60 786	49 988
Bygg	602 432	630 249	618 641
Havre	223 526	263 631	248 214
Erter	3 836	10 621	10 526
Sum korn og erter	1 142 769	1 378 422	1 255 248
Oljefrø	21 995	40 351	31 684
Poteter	91 278	93 429	97 807
Andre grovfôrvekster	17 340	16 518	
Andre åker- og hagevekster	6 755	6 783	6 825
Sum åker og hage	1 280 137	1 535 503	1 391 564
Eng, slått	2 627 063	2 581 081	
Eng, beite	641 948	631 112	473 639
Sum eng	3 269 011	3 212 193	473 639
Halm	8 472	8 615	8 769
Sum åker og eng	4 557 620	4 756 311	1 873 972
Utmarks- og fjellbeite	366 000	362 000	264 000
Sum avling	4 923 620	5 118 311	2 137 972

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Balanse

	Revidert regnskap 2021	Foreløpig regnskap 2022	Budsjett 2023
	Tonn	Tonn	Tonn
Hvete	-6 445	-3 613	-4 511
Rug/rughvete	-1 278	-1 164	-33 016
Bygg	-7 077	-8 262	-8 946
Havre	-5 313	-4 429	-4 691
Erter	54	60	-21
Sum korn og erter	-20 059	-17 408	-51 185
Oljefrø	-1		
Poteter	35 859	36 704	38 424
Andre grovførvekster	14 739	14 040	
Sum åker og hage	30 538	33 336	-12 761
Eng, slått	215 061	211 044	
Sum eng	215 061	211 044	
Halm	3 304	3 360	3 420
Sum åker og eng	248 903	247 740	-9 341
Sum avling	248 903	247 740	-9 341

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Salg

	Revidert regnskap 2021	Foreløpig regnskap 2022	Budsjett 2023
	Tonn	Tonn	Tonn
Hvete	262 837	397 698	315 165
Rug/rughvete	38 910	60 000	81 325
Bygg	607 208	637 030	625 610
Havre	268 882	316 398	297 959
Erter	3 558	10 000	10 000
Sum korn og erter	1 181 395	1 421 126	1 330 059
Oljefrø	12 537	23 000	18 060
Poteter	267 462	273 673	263 061
Sum åker og hage	1 461 394	1 717 799	1 611 180
Eng, slått	156 192	159 527	162 580
Sum eng	156 192	159 527	162 580
Halm	31	60	70
Sum åker og eng	1 617 617	1 877 386	1 773 830
Sum avling	1 617 617	1 877 386	1 773 830

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Hjemmeforbruk såfrø

	Revidert regnskap 2021	Foreløpig regnskap 2022	Budsjett 2023
	Tonn	Tonn	Tonn
Hvete	4 528	2 163	2 946
Rug/rughvete	1 342	1 235	1 091
Bygg	3 724	3 362	3 666
Havre	1 465	1 379	1 507
Erter	33	30	21
Sum korn og erter	11 092	8 169	9 231
Poteter	18 563	18 890	18 890
Sum åker og hage	29 655	27 059	28 121
Sum åker og eng	29 655	27 059	28 121
Sum avling	29 655	27 059	28 121

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Hjemmeforbruk mat

	Revidert regnskap 2021	Foreløpig regnskap 2022	Budsjett 2023
	Tonn	Tonn	Tonn
Poteter	121	114	115
Sum åker og hage	121	114	115
Sum åker og eng	121	114	115
Sum avling	121	114	115

Vedleggstabell 4.1 forts. Areal, avling og bruken av avlingen. Hjemmeforbruk fôr

	Revidert regnskap 2021	Foreløpig regnskap 2022	Budsjett 2023
	Tonn	Tonn	Tonn
Hvete	4 250	4 250	4 250
Bygg	8 500	8 500	8 500
Havre	4 250	4 250	4 250
Sum korn og erter	17 000	17 000	17 000
Poteter	36 588	37 663	63 750
Andre grovfôrvekster	132 652	126 360	
Sum åker og hage	186 240	181 023	80 750
Eng, slått	3 096 470	3 036 456	
Sum eng	3 096 470	3 036 456	
Halm	29 705	30 180	30 710
Sum åker og eng	3 312 415	3 247 659	111 460
Sum avling	3 312 415	3 247 659	111 460

Vedleggstabell 4.2 Utvikling i jordbruksareal i drift. Fordeling på de enkelte vekster. 1 000 dekar¹

År	Fulldyrket jord									Overfl.dyrk. jord	Dyrket jord
	Korn og erter	Oljefrø	Poteter	Rot- vekster	Grønnfôr	Andre vekster	Åker og hage	Slått og beite	I alt	Slått og beite	i alt
1959	2 182	0	553	131	135	478	3 479	4 864	8 343	1 765	10 108
1969	2 447	78	346	70	208	518	3 667	4 603	8 270	1 593	9 863
1970	2 591	36	337	62	225	448	3 699	4 459	8 158	1 406	9 564
1971	2 713	19	314	55	226	474	3 801	4 364	8 165	1 262	9 427
1972	2 779	21	294	49	215	490	3 848	4 259	8 107	1 172	9 279
1973	2 871	40	301	46	220	481	3 959	4 147	8 106	1 167	9 273
1974	3 006	37	307	51	236	461	4 098	4 095	8 193	1 110	9 303
1975	3 114	51	259	51	270	485	4 230	3 998	8 228	1 105	9 333
1976	3 116	63	292	52	291	480	4 294	4 016	8 310	1 062	9 372
1977	3 183	54	295	47	304	477	4 360	4 063	8 423	1 043	9 466
1978	3 242	51	266	44	314	486	4 403	4 136	8 539	995	9 534
1979	3 201	53	223	41	291	335	4 144	4 211	8 355	1 239	9 594
1980	3 175	58	214	40	312	313	4 112	4 275	8 387	1 195	9 582
1981	3 167	66	216	39	312	330	4 130	4 364	8 494	1 091	9 585
1982	3 213	77	220	47	344	292	4 193	4 428	8 621	1 014	9 635
1983	3 256	75	220	51	345	318	4 265	4 478	8 743	964	9 707
1984	3 303	100	216	55	345	295	4 314	4 457	8 771	994	9 765
1985	3 403	79	206	50	368	280	4 386	4 416	8 802	1 000	9 802
1986	3 425	69	187	44	365	271	4 361	4 405	8 766	1 001	9 767
1987	3 443	64	188	39	381	263	4 378	4 389	8 767	1 002	9 769
1988	3 445	63	194	33	385	265	4 385	4 428	8 813	1 024	9 837
1989	3 469	61	189	30	372	213	4 334	4 438	8 772	1 093	9 865
1990	3 568	52	189	27	377	234	4 447	4 357	8 804	1 139	9 943
1991	3 622	42	180	24	362	209	4 439	4 376	8 815	1 166	9 981
1992	3 592	59	192	23	378	187	4 431	4 402	8 833	1 203	10 036
1993	3 509	87	181	20	425	176	4 398	4 461	8 859	1 231	10 090
1994	3 455	99	170	16	390	183	4 313	4 546	8 859	1 273	10 132
1995	3 338	111	178	16	416	197	4 256	4 631	8 887	1 294	10 181

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 4.2 forts. Utvikling i jordbruksareal i drift. Fordeling på de enkelte vekster. 1 000 dekar¹

År	Fulldyrket jord									Overfl.d. jord	Dyrket jord
	Korn og erter	Oljefrø	Poteter	i alt vekster	Grønnfôr	Andre vekster	Åker og hage	Slått og beite	I alt	Slått og beite	i alt
1996	3 287	77	179	14	402	201	4 160	4 737	8 897	1 318	10 215
1997	3 257	76	177	12	357	190	4 069	4 843	8 912	1 353	10 265
1998	3 282	64	160	11	355	180	4 052	4 848	8 900	1 424	10 324
1999	3 282	64	149	9	308	183	3 995	4 875	8 870	1 511	10 381
2000	3 305	57	151	9	281	180	3 983	4 856	8 839	1 581	10 420
2001	3 282	109	152	9	266	179	3 997	4 865	8 862	1 605	10 467
2002	3 268	110	152	0	206	175	3 911	4 917	8 828	1 635	10 463
2003	3 267	75	146	0	196	170	3 854	4 905	8 759	1 644	10 403
2004	3 282	69	142	0	176	176	3 845	4 892	8 737	1 660	10 397
2005	3 252	67	137	0	155	193	3 804	4 858	8 662	1 692	10 354
2006	3 183	65	141	0	149	195	3 733	4 896	8 629	1 717	10 346
2007	3 119	62	145	0	137	206	3 669	4 906	8 575	1 746	10 321
2008	3 091	48	143	0	131	197	3 610	4 884	8 494	1 751	10 245
2009	3 082	43	138	0	120	183	3 566	4 828	8 394	1 748	10 142
2010	3 034	59	132	0	119	191	3 535	4 765	8 300	1 758	10 058
2011	3 010	52	129	0	102	183	3 476	4 748	8 224	1 766	9 990
2012	2 962	55	127	0	105	185	3 434	4 729	8 163	1 765	9 928
2013	2 870	35	126	0	122	197	3 350	4 757	8 107	1 764	9 871
2014	2 855	41	123	0	113	195	3 327	4 785	8 112	1 756	9 868
2015	2 849	35	118	0	100	202	3 304	4 799	8 103	1 759	9 862
2016	2 877	42	120	0	91	205	3 335	4 750	8 085	1 755	9 840
2017	2 893	23	117	0	96	190	3 319	4 727	8 046	1 806	9 852
2018	2 831	33	116	0	111	186	3 277	4 787	8 064	1 800	9 864
2019	2 781	34	117	0	109	186	3 227	4 825	8 052	1 791	9 843
2020	2 844	30	115	0	95	186	3 270	4 806	8 076	1 783	9 859
2021	2 867	24	116	0	94	193	3 294	4 777	8 071	1 773	9 844
2022	2 862	30	119	0	90	194	3 295	4 771	8 066	1 770	9 836
2023	2 860	30	120	0	85	195	3 290	4 770	8 060	1 770	9 830

¹⁾ Ekskl. villahager f.o.m. 1979

²⁾ Inkl. rotvekster til fôr fra 2002

Vedlegg V
HUSDYRSTATUS OG HUSDYRPRODUKSJON

REVIDERT REGNSKAP
2021

FORELØPIG REGNSKAP
2022

BUDSJETT
2023

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 5.1 Husdyrstatus

	Revidert regnskap 2021			Foreløpig regnskap 2022			Budsjett 2023		
	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr	Antall dyr	Kr/dyr	1000 kr
Hester	23 100	13 290,00	306 999	23 000	15 450,00	355 350	23 700	17 000,00	402 900
Kalver < 1 år	313 300	4 310,00	1 350 323	316 800	4 620,00	1 463 616	317 200	5 030,00	1 595 516
Okser > 1 år	77 000	20 260,00	1 560 020	78 900	22 470,00	1 772 883	80 600	24 750,00	1 994 850
Kviger	171 700	13 230,00	2 271 591	171 000	14 770,00	2 525 670	170 000	16 150,00	2 745 500
Melkekyr	211 000	14 680,00	3 097 480	212 000	16 430,00	3 483 160	203 000	17 510,00	3 554 530
Ammekyr	99 000	14 680,00	1 453 320	104 500	16 430,00	1 716 935	106 500	17 510,00	1 864 815
Sum storfe	872 000	11 161,39	9 732 734	883 200	12 411,98	10 962 264	877 300	13 399,31	11 755 211
Sauer	943 000	590,00	556 370	928 000	750,00	696 000	928 000	860,00	798 080
Geiter	33 700	240,00	8 088	33 700	360,00	12 132	33 500	360,00	12 060
Slaktesvin	424 500	1 660,00	704 670	411 600	1 920,00	790 272	402 600	2 200,00	885 720
Avlssvin over 6 mnd.	75 200	1 990,00	149 648	72 200	2 350,00	169 670	70 600	2 520,00	177 912
Sum svin	499 700	1 709,66	854 318	483 800	1 984,17	959 942	473 200	2 247,74	1 063 632
Kyllinger	8 544 100	32,00	273 411	8 444 300	36,00	303 995	8 570 000	38,00	325 660
Ender, kalkuner, gjess	16 500	270,00	4 455	17 800	310,00	5 518	18 800	320,00	6 016
Kaniner	1 000	280,00	280	900	290,00	261	900	300,00	270
Sum husdyr	10 933 100	1 073,50	11 736 655	10 814 700	1 229,39	13 295 462	10 925 400	1 314,72	14 363 829
Sum husdyrstatus			11 736 655			13 295 462			14 363 829

Vedleggstabell 5.2 Utviklingen i husdyrproduksjon til salg og hjemmeforbruk. 1 000 liter melk og tonn kjøtt og egg

	Kumelk	Geitemelk	Storfe	Kalv	Sau/lam	Geit/kje	Hest	Fjørveslakt	Tamrein, hjort, kanin	Gris ¹	Sum kjøtt	Egg
1992	1 800	25,8	82 350	1 354	23 306	322	909	22 617	2 740	91 249	224 847	50 866
1993	1 794	25,8	81 105	1 887	24 471	323	866	22 749	2 672	90 320	224 395	51 300
1994	1 750	24,6	84 849	1 783	25 142	329	823	25 647	2 392	91 408	232 367	51 537
1995	1 721	24,8	82 916	1 242	25 211	324	718	28 633	2 529	96 063	237 639	49 276
1996	1 698	23,8	84 002	1 083	25 846	313	656	32 425	2 079	103 349	249 757	49 296
1997	1 692	23,2	87 082	999	24 564	316	589	33 399	1 859	105 454	254 093	48 955
1998	1 680	22,6	89 979	841	23 332	298	618	31 409	1 669	106 398	254 547	47 382
1999	1 654	21,7	94 051	1 525	22 946	266	606	36 528	1 886	109 250	267 058	47 705
2000	1 566	21,1	88 384	2 477	23 499	257	588	43 091	1 540	102 913	262 749	47 786
2001	1 523	20,3	83 438	2 315	24 482	241	636	42 321	1 849	108 756	264 035	47 760
2002	1 509	21,3	83 220	2 397	25 145	242	636	46 138	2 072	104 018	263 868	47 841
2003	1 524	21,2	83 115	2 173	24 534	240	569	49 382	1 997	106 039	268 049	50 239
2004	1 524	21,5	84 440	2 101	26 233	222	533	54 617	2 554	113 511	284 211	52 414
2005	1 515	22,1	85 303	2 067	26 096	247	465	56 861	2 321	112 818	286 178	50 702
2006	1 504	20,9	85 526	2 116	25 278	297	425	62 894	2 234	116 356	295 126	50 815
2007	1 545	20,3	82 566	2 089	23 544	285	383	70 282	2 289	117 742	299 180	53 187
2008	1 531	20,3	84 499	1 966	24 246	306	363	84 090	2 350	122 706	320 526	56 012
2009	1 505	20,8	83 098	1 684	24 048	269	440	81 145	2 219	123 642	316 545	58 916
2010	1 509	20,7	81 873	1 632	24 554	285	414	83 084	2 373	128 771	322 986	59 556
2011	1 479	20,3	79 742	1 883	23 498	233	429	84 757	2 148	130 797	323 487	58 829
2012	1 535	20,2	75 908	2 125	22 893	260	367	91 190	2 204	131 494	326 442	63 682
2013	1 528	19,7	81 252	2 398	23 669	342	293	104 084	2 124	127 535	341 698	63 809
2014	1 513	19,4	76 470	2 262	24 267	289	152	106 125	2 002	128 839	340 407	67 254
2015	1 540	21,2	77 935	1 737	25 674	289	91	92 551	2 088	134 688	335 052	67 393
2016	1 526	21,5	80 139	1 538	26 104	300	70	98 316	2 269	137 736	346 472	68 247
2017	1 498	21,0	83 724	1 474	27 557	356	61	100 962	1 690	137 271	353 095	69 762
2018	1 525	21,3	87 379	2 015	27 084	355	56	98 158	1 744	137 348	354 139	71 147
2019	1 485	20,9	85 173	1 835	24 393	343	31	106 834	2 064	132 301	352 974	73 511
2020	1 501	20,8	83 770	1 525	24 667	349	16	106 987	1 446	131 712	350 472	73 584
2021	1 530	20,0	86 266	1 470	24 476	349	12	115 612	1 688	134 843	364 716	73 483
2022*	1 453	19,3	90 446	1 652	23 585	329	10	114 808	1 540	133 218	365 598	73 392
2023**	1 385	19,0	86 525	1 562	23 671	339	10	116 414	1 627	130 322	360 570	71 162

*Foreløpig regnskap **Budsjett ¹Uten hode og labb fom. 2002

Vedlegg VI
FÔRTILGANG OG FÔRBEHOV

REVIDERT REGNSKAP
2021

FORELØPIG REGNSKAP
2022

BUDSJETT
2023

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 6.1 Fôrtilgang i alt.¹

	Revidert regnskap 2021		Foreløpig regnskap 2022		Budsjett 2023	
	Tonn	1000 FEm	Tonn	1000 FEm	Tonn	1000 FEm
Kli/gris no. matk. hvete/rug	4 250	4 384	4 250	4 384	4 250	4 384
Kli/gris no. matk. bygg	8 500	8 362	8 500	8 362	8 500	8 362
Kli/gris no. matk. havre	4 250	3 528	4 250	3 528	4 250	3 528
Sum leiemalt korn og helkorn	17 000	0,96	16 274	17 000	0,96	16 274
Poteter	39 357	10 018	37 305	9 496		
Andre grovfôrvekster	132 652	15 606	126 360	14 866		
Silo og rundballer				2 333 029		
Gras		3 284		3 338		
Sum saftig fôr		28 908		2 360 729		
Eng beregnet som høy				2 323 078		
Herav silo, rundbal. og gras				-2 336 361		
Halm	32 371	17 232	29 943	15 906	30 445	16 180
Sum tørt stråfôr		17 232		2 623		16 180
Beite på innmark		641 948		631 112		473 639
Utmark og fjellbeite		366 000		362 000		264 000
Fôr fra frukt- og grønnsakp.		5 000		5 000		5 000
Sum hjemmeprod. planteprod.		1 075 362		3 377 738		775 093
Hjelpefôr og kjøkkenavfall		33 387		31 129		31 129
Melk og myse		39 100		38 900		38 100
Sum hjemmeprodusert fôr		1 147 849		3 447 767		844 322
Importert høy	13 642	6 821	18 843	9 421	15 074	7 537
Innkjøpt kraftfôr	2 018 215	1 982 588	1 968 821	1 935 832	1 926 312	1 895 258
Sum fôrtilgang		3 137 258		5 393 020		2 747 117

¹ Ikke tall for eng for 2021 og 2023 pga. omlegging av avlingsberegning

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 6.2 Fôrtilgang - kraftfôrforbruk

	Revidert regnskap 2021		Foreløpig regnskap 2022		Budsjett 2023	
	Tonn	1000 FEm	Tonn	1000 FEm	Tonn	1000 FEm
Fôrblandinger drøvtyggere	1 037 838	978 243	989 843	933 004	951 172	896 554
Fôrblandinger svin	469 147	486 229	464 493	481 405	454 395	470 940
Fôrblandinger fjørfe	506 280	513 599	509 584	516 951	515 763	523 219
Fôrblandinger andre husdyr	3 835	3 455	3 797	3 420	3 859	3 476
Sum fôrblend. inkl. leiemalt	2 017 100	1 981 526	1 967 717	1 934 780	1 925 189	1 894 189
Sum innkj. kraftf. i bland.	2 017 100	0,98	1 981 526	0,98	1 925 189	0,98
Grøpp av salgskorn	1 115	1 062	1 104	1 051	1 122	1 069
Sum innkjøpt kraftfôr	2 018 215	1 982 588	1 968 821	1 935 831	1 926 311	1 895 258
Leiemalt korn og helkorn	17 000	16 274	17 000	16 274	17 000	16 274
Sum kr.f.forbr. f.o.m. 1985	2 035 215	0,98	1 998 862	0,98	1 943 311	0,98
Totalt kraftfôrforbruk		1 998 862		1 952 105		1 911 532

TOTALKALKYLEN FOR JORDBRUKET. JORDBRUKETS TOTALREGNSKAP 2021 OG 2022. BUDSJETT 2023
Budsjettnemnda for jordbruket 2023

Vedleggstabell 6.3 Fôrbehov

	Revidert regnskap 2021		Foreløpig regnskap 2022		Budsjett 2023	
	1000 stykk	Mill. FEm	1000 stykk	Mill. FEm	1000 stykk	Mill. FEm
Melkekyr	212	1 358	208	1 295	202	1 241
Ammekyr	112	302	115	310	117	316
Kviger	171	339	170	338	168	333
Okser > 1 år	71	400	74	404	75	402
Kalver < 1 år	298	325	292	318	280	305
Sum storfe	864	3,15	859	3,10	842	3,08
Hester	23	48	23	48	23	49
Sauer > 1 år	897	305	882	300	882	300
Sauer < 1 år	1 416	241	1 380	235	1 365	232
Sum sauer	2 313	0,24	2 262	0,24	2 247	0,24
Geiter > 1 år	44	21	44	21	43	20
Geiter < 1 år	24	3	27	4	25	4
Sum geiter	68	0,35	71	0,35	68	0,35
Svin	738	521	731	516	715	505
Høns. Voksne	4 043	186	4 048	186	4 057	187
Høns. Livkyllinger		24		24		25
Sum høns	4 043	0,05	4 048	0,05	4 057	0,05
Ender, gjess og kylling, mv.		313		312		317
Sum fôrbehov		4 386		4 311		4 236

BUDSJETTNEMND A FOR JORDBRUKET

Postadresse:	Kontoradresse:	Telefon:
NIBIO, Postboks 115	Scweigaards gate 34 E	406 04 100
1431 ÅS		E-post: post@nibio.no
		Internett: nibio.no

PUBLIKASJONER FRA BUDSJETTNEMND A FOR JORDBRUKET

Totalkalkylen for jordbruket

ISSN 1503-3325

Totale inntekter, kostnader og resultatmål

Avgitt årlig fra 1948

Volum- og prisindeksar for jordbruket

ISSN 0800-7535

Beregnet på grunnlag av totalkalkylen

Avgitt årlig (ikke 1983, 2001)

Modellbruksberegninger

ISSN 0800-7543

Avgitt årlig fra 1980 til 1992

Referansebruksberegninger

ISSN 0804-4201

Avgitt årlig fra 1993 (ikke 2020)

Resultatkontroll for gjennomføringen av landbrukspolitikken

ISSN 0806-4652

Avgitt årlig fra 1995
